

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

η.μ.σ.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**Αποτίμηση της αναπτυξιακής στρατηγικής και της
στοχοθεσίας του ΠΕΠ Αττικής 2007 – 2013 (Συνθήκη
της «Λισσαβόνας») και ανάδειξη του αναπτυξιακού
οράματος της Περιφέρειας Αττικής στο πλαίσιο των
στρατηγικών κατευθύνσεων της Πολιτικής Συνοχής
«Ευρώπη 2020»**

Αθανασία Καλδή

Κόρινθος, Φεβρουάριος 2017

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»

**Evaluation of the development strategy and targeting
of the Attica ROP 2007 – 2013 (“Lisbon Treaty”) and
the development vision implementation of Attica
Region in terms of the strategic directions of the
Cohesion Policy “Europe 2020”**

Athanasia Kaldi

Corinth, February 2017

Τριμελής εξεταστική επιτροπή

1. Άγγελος Κότιος, Καθηγητής, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστήμιο Πειραιά
2. Γιώργος Γαλανός, Λέκτορας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
3. Εμμανουήλ Κουτουλάκης, Υποψήφιος Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πειραιά

Η εργασία υποστηρίχθηκε δημόσια στις ___/___/2017 ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Η υποστήριξη έλαβε χώρα στην αίθουσα _____ του

Πρόλογος

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη και ανάλυση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας Αττικής στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της Πολιτικής Συνοχής και των στρατηγικών που τη συνοδεύουν, καθώς και η αποτίμηση των αποτελεσμάτων της ακολουθούμενης αναπτυξιακής στρατηγικής και στοχοθεσίας του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής, τόσο όσον αφορά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, όσο και την τρέχουσα περίοδο 2014 – 2020.

Η μέχρι σήμερα επαγγελματική μου ενασχόληση στην τοπική αυτοδιοίκηση, και ειδικότερα στην Περιφερειακή Ένωση Δήμων της Αττικής, έχει στρέψει σε μεγάλο βαθμό το ενδιαφέρον μου σε ζητήματα αναπτυξιακού προγραμματισμού, θεματική στην οποία ανήκει και το εξεταζόμενο αντικείμενο της παρούσας ερευνητικής εργασίας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Γεώργιο Γαλανό, Λέκτορα του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, για την ανάθεση του ιδιαίτερα ενδιαφέροντος και κρίσιμου ερευνητικού ζητήματος, αλλά και για την πολύτιμη καθοδήγησή του. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Μανώλη Κουτουλάκη, υποψήφιο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την αμέριστη στήριξή του και για τις πραγματικά χρήσιμες συμβουλές του.

Κλείνοντας, θα ήθελα να αφιερώσω την παρούσα εργασία στην οικογένειά μου, εκφράζοντας παράλληλα την ευγνωμοσύνη μου, καθώς η συμπαράστασή τους συνέβαλε τα μέγιστα στην επιτυχία και ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Αθήνα, 22 Φεβρουαρίου 2017
Αθανασία Καλδή

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η ανάλυση της αναπτυξιακής πορείας και οράματος της Περιφέρειας Αττικής, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της Πολιτικής Συνοχής και των στρατηγικών που τη συνοδεύουν, καθώς και η αποτίμηση των αποτελεσμάτων της ακολουθούμενης αναπτυξιακής στρατηγικής και στοχοθεσίας του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής, τόσο όσον αφορά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 όσο και την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020. Επιπροσθέτως στα πλαίσια της παρούσας εργασίας επιχειρείται η μελέτη της σύνδεσης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τη στρατηγική της Λισσαβόνας και την Πολιτική Συνοχής. Παράλληλα αναλύεται το Ευρωπαϊκό και Εθνικό Πλαίσιο ΕΣΠΑ και η εφαρμογή του στην Περιφέρεια Αττικής, τόσο όσον αφορά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 όσο και την περίοδο 2014 – 2020. Τέλος, επιχειρείται η αποτίμηση της μέχρι σήμερα υλοποίησης δράσεων του ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Αττικής.

Λέξεις – κλειδιά: **Ευρωπαϊκή Ένωση, Επιχειρησιακό πρόγραμμα, Πολιτική Συνοχής, Στρατηγική «Ευρώπη 2020», «Στρατηγική Λισσαβόνας», ΠΕΠ Αττικής, ΕΣΠΑ, Προγραμματική Περίοδος, 2007 – 2013, 2014 – 2020**

Abstract

The aim of this dissertation is the analysis of the Attica Region development course and vision, under the Cohesion Policy guidelines and strategies that accompany it, and the assessment of the results of the development strategy followed and of the goals set by the Regional Operational Programme of Attica, both in terms of the previous programming 2007 - 2013 period and the current programming period 2014 – 2020. Furthermore the dissertation attempts to study the connection between the "Europe 2020" strategy, the Lisbon Strategy and the Cohesion Policy. At the same time the NSRF's European and National Context is analysed as long as its implementation in Attica Region, regarding the programming period 2007 - 2013 period but also the period 2014 – 2020. In conclusion, the dissertation attempts to assess the so far ERDF implementation in the Region of Attica.

Key – words: **European Union, Operational Programme, Cohesion Policy, Strategy “Europe 2020”, “Lisbon Strategy”, ROP of Attica, ERDF, Partnership Agreement, 2007 – 2013, 2014 – 2020**

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ABSTRACT	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014 – 2020	14
1.1 Εισαγωγή	14
1.2 Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και αποτίμηση των αποτελεσμάτων της	15
1.3 Η Πολιτική Συνοχής, η εξυπηρέτηση των στόχων της «Ευρώπης 2020» και η Έξυπνη Εξειδίκευση	18
1.4 Οι διαστάσεις της Συνοχής και η στήριξη της Ευρωπαϊκής ιδέας	20
1.5 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ευρωπαϊκή συνοχή και οι προσπάθειες αντιστροφής τους	21
1.6 Κριτικές προσεγγίσεις – Η συμβολή της Πολιτικής Συνοχής στη δημιουργία αναπτυξιακών ωθήσεων στην ΕΕ και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής Συνοχής	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ 2007-2013 ΚΑΙ 2014 – 2020	25
2.1 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 - 2013	25
2.1.1 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	25
2.1.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	26
2.1.3 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας	27
2.1.4 Διαχείριση και Έλεγχος Προγραμμάτων	27
2.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2014-2020	28
2.2.1 Ευρωπαϊκό πλαίσιο προγραμματικής περιόδου 2014-2020	29
2.2.1.1 Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο	29
2.2.1.2 Συμβάσεις Εταιρικής Σχέσης	30
2.2.1.3 Στρατηγική προσέγγιση ΕΣΠΑ 2014-2020	30
2.2.1.4 Πολιτική Συνοχής 2014-2020	31
2.2.1.5 Αξιολόγηση επίδοσης	32
2.2.2 Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020	32
2.2.3 Χωρική διάσταση 2014 – 2020	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ 2007-2013 ΚΑΙ 2014-2020	39

3.1	Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2007-2013 μέσω του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013	39
3.1.1	Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2007 – 2013	39
3.1.2	Αποδελτίωση δομής και ενδεικτικών δράσεων του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013	45
3.1.2.1	Άξονας Προτεραιότητας 1 - Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας - ενέργειας	45
3.1.2.2	Άξονας Προτεραιότητας 2 – Αειφόρος ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής	45
3.1.2.3	Άξονας Προτεραιότητας 3 – Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης	45
3.1.2.4	Άξονας Προτεραιότητας 4 – Αναζωογόνηση (Regeneration) αστικών περιοχών	46
3.1.2.5	Άξονας Προτεραιότητας 5 – Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής	46
3.1.3	Χρηματοδοτική κατανομή του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ανά Άξονα Προτεραιότητας	46
3.2	Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2014-2020 μέσω του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020	48
3.2.1	Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2014-2020	48
3.2.2	Αποδελτίωση δομής και ενδεικτικών δράσεων του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020	52
3.2.2.1	Άξονας Προτεραιότητας 1 - Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία	52
3.2.2.2	Άξονας Προτεραιότητας 2 - Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	53
3.2.2.3	Άξονας Προτεραιότητας 3 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	53
3.2.2.4	Άξονας Προτεραιότητας 4 - Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαράγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές	54
3.2.2.5	Άξονας Προτεραιότητας 5 - Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων	54
3.2.2.6	Άξονας Προτεραιότητας 6 - Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον	54
3.2.2.7	Άξονας Προτεραιότητας 7 - Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής	55
3.2.2.8	Άξονας Προτεραιότητας 8 - Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	56
3.2.2.9	Άξονας Προτεραιότητας 9 - Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής	56
3.2.2.10	Άξονας Προτεραιότητας 10 - Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας	57
3.2.2.11	Άξονας Προτεραιότητας 11 - Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης	58
3.2.2.12	Άξονας Προτεραιότητας 12 - Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)	58
3.2.2.13	Άξονας Προτεραιότητας 13 - Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)	58
3.2.3	Χρηματοδοτική κατανομή του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 ανά Άξονα Προτεραιότητας	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2007-2013 ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014-2020

62

4.1	Η υλοποίηση του ΠΕΠ Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2007-2013	62
4.1.1	Οικονομική αποτίμηση της υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής 2007–2013 ανά Άξονα Προτεραιότητας	62
4.1.2	Επίτευξη στόχων-δεικτών του ΠΕΠ Αττικής 2007–2013	64

4.2 Η πορεία υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η σύνδεση της με τη στρατηγική της Λισσαβόνας και την Πολιτική Συνοχής 2014 – 2020

1.1 Εισαγωγή

Η στρατηγική της Λισσαβόνας υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις αρχές του 2000¹, με σκοπό την επίτευξη υψηλού βαθμού ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας και πλήρους απασχόλησης μέχρι το έτος 2010. Ορίστηκαν συγκεκριμένοι ποσοτικοί στόχοι και η στρατηγική βασίστηκε σε τρεις πυλώνες: α) τον οικονομικό (μετάβαση προς μια οικονομία γνώσης), β) τον κοινωνικό (επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους και καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού) και τέλος γ) τον περιβαλλοντικό (διαχωρισμός οικονομικής ανάπτυξης και φυσικών πόρων). Επίσης καταρτίστηκαν εθνικά σχέδια δράσης και διαδικασίες συντονισμού τους².

Η ενδιάμεση αξιολόγηση το 2005 οδήγησε στο συμπέρασμα ότι η εφαρμοζόμενη μέχρι εκείνη τη στιγμή στρατηγική δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Θεωρήθηκε αποτυχημένη κυρίως γιατί δεν πέτυχε την αναμενόμενη αύξηση της απασχόλησης και μείωση της φτώχειας, στόχος που αρχικά κρίθηκε ρεαλιστικός³. Για το λόγο αυτό απλουστεύθηκε η διαδικασία συντονισμού των εθνικών σχεδίων δράσης, δόθηκε έμφαση σε ζητήματα αειφόρου ανάπτυξης και απασχόλησης και σε έναν μόνο γενικό στόχο (3% του ΑΕΠ για έρευνα και ανάπτυξη έως το 2010), ενώ πλέον δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση σε ενέργειες άμεσης ανάγκης⁴.

Ωστόσο οι απρόβλεπτες εξελίξεις του οικονομικού περιβάλλοντος που ακολούθησαν (οικονομική ύφεση και επιπτώσεις της) λειτούργησαν ως τροχοπέδη για την επίτευξη της κοινωνικοοικονομικής συνοχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁵. Πλέον οι προσπάθειες εστιάστηκαν στην αντιμετώπιση της ύφεσης, την ενίσχυση της χωρικής και οικονομικής συνοχής και των τάσεων διάσπασης που διαμορφώθηκαν. Για το λόγο αυτό στην αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ προστέθηκε η Πολιτική Συνοχής, η οποία στοχεύει στην ισόρροπη-βιώσιμη χωρική και οικονομική ανάπτυξη, μέσω της ενίσχυσης της απασχόλησης, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής⁶. Η Πολιτική Συνοχή, η οποία αποτελεί την βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ, χρηματοδοτεί την υλοποίηση έργων μέσω: α) του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), β) του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και γ) του Ταμείου Συνοχής (ΤΣ) (χρηματοδοτεί κράτη-μέλη με ΑΕΠ<90% του μ.ο. της ΕΕ). Σημειώνεται ότι η Πολιτική Συνοχής χαρακτηρίζεται από ευρύτητα στόχων, γεγονός που δικαιολογείται από το ευρύ

¹ Lisbon European Council, *Presidency Conclusions*

² ΕΣΠΑ, *Στρατηγική της Λισσαβόνας*

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 02/02/2010 (SEC- 2010- 114)

⁴ Ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 2ας Φεβρουαρίου 2005 με τίτλο «Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισσαβόνας (2005)», eur-lex.europa.eu

⁵ Εφημ. «Ναυτεμπορική», *Για κίνδυνο πολέμου στην Ευρώπη προειδοποιεί ο Γιούνκερ*, 11/03/2013

⁶ www.espa.gr

φάσμα των δραστηριοτήτων που επηρεάζει, αλλά και από το σημαντικό ποσοστό απορρόφησης του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁷.

Τα μη επαρκή αποτελέσματα της Στρατηγικής της Λισσαβόνας⁸ οδήγησαν στην αντικατάστασή της από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁹. Με έτος εκκίνησης το 2010 και βασικό σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών «για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα αύξησης των επενδύσεων στην έρευνα και την κοινοτομία, την εκπαίδευση, την απασχόληση, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι παραπάνω στόχοι θεωρούνται κρίσιμοι για την αύξηση της παραγωγικότητας, της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού χώρου. Ωστόσο απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί αφενός η ύπαρξη εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου και αφετέρου η αντιστροφή των πολιτικών λιτότητας που οδηγούν αναπόφευκτα σε απώλεια θέσεων εργασίας και διεύρυνση του χάσματος μεταξύ των κρατών-μελών βορρά και νότου. Στα παραπάνω προστίθεται η δυσμενής εξέλιξη των ευρωπαϊκών κοινωνικοοικονομικών μεγεθών λόγω της οικονομικής κρίσης που επηρέασε σημαντικά τη δυνατότητα επίτευξης των τιθέμενων στόχων. Σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι τα έτη 2011-2012 η αύξηση της ανεργίας στην ΕΕ ήταν 1,2% (από 10,6% σε 11,8%)¹⁰, ενώ ταυτόχρονα μειώθηκε ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της ΕΕ λόγω υπογεννητικότητας και παρά την εισροή μεταναστών από τρίτες χώρες. Γίνεται έκδηλη λοιπόν η ανάγκη υιοθέτησης δραστικότερων πολιτικών, η λήψη βραχυπρόθεσμων μέτρων αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης και η συνεχής προσαρμογή της ακολουθούμενης στρατηγικής της ΕΕ.

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η «Ευρώπη 2020» αποτέλεσε ένα κείμενο κατευθύνσεων υπό τη σκέπη της Πολιτικής Συνοχής και όχι ξεχωριστή στρατηγική κατά τη μορφή της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Συνεπώς το βάρος της αποτελεσματικότητας όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της¹¹ και τη μείωση της αμφισβήτησης της ΕΕ¹² πέφτει κυρίως στην Πολιτική Συνοχής. Στις επόμενες ενότητες θα εξεταστεί η επιμέρους αποτελεσματικότητα των μέχρι σήμερα εφαρμοσμένων πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.2 Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και αποτίμηση των αποτελεσμάτων της

Κατά την εισαγωγή της το έτος 2000 η Στρατηγική της Λισσαβόνας στόχευε εκτός της αναπτυξιακής της διάστασης να αποτελέσει σημαντική εξέλιξη όσον αφορά το νομικό πλαίσιο της ΕΕ, ενισχύοντας το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Αφενός δημιούργησε προϋποθέσεις ενίσχυσης της προσπάθειας και αφετέρου ξεκαθάρισε το ρόλο της ΕΕ

⁷Για την περίοδο 2007-2013 απορροφούσε το 35,7% του προϋπολογισμού της Ένωσης και για την περίοδο 2014-2020 το 33%.

⁸Europe 2020 Monitoring Platform, *The Lisbon Strategy in short*

⁹Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ευρώπη 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*

¹⁰ Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών, *Δείκτης Ανεργίας για το μήνα Νοέμβριο 2012 στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27) και της Ευρωζώνης (17)*

¹¹Panorama inforegio, *Key role of Cohesion Policy in returning economic growth to Europe*

¹²TVXS, Έκρηξη ευρωσκεπτικισμού σε όλη την Ευρώπη

σε σχέση με τα κρατη-μέλη του. Ο χαρακτήρας της Στρατηγικής φανερώνει ότι μεταξύ του διακρατικού και υπερεθνικού ρόλου της ΕΕ ενισχύθηκαν και οι δύο, με σαφή ωστόσο επικράτηση του πρώτου καθώς τα κράτη-μέλη λειτουργούν μέσω αυτής ως συναινετική συνομοσπονδία συγκεκριμένου σκοπού, διατηρώντας την εθνική ταυτότητα και βούληση των πολιτών τους. Εξάλλου διαχρονικά ο υπερεθνικός ρόλος της ΕΕ ενισχύεται με αργά και προσεκτικά βήματα¹³.

Η πορεία και εξέλιξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας παρουσιάζει δύο χρονικές περιόδους: α) από την εισαγωγή της (2000) έως την ενδιάμεση αποτίμηση της (2005) και β) την περίοδο μετά την προσαρμογή της μέχρι και την ολοκλήρωσή της (2010)¹⁴. Σύμφωνα με σχετική έκθεση της Επιτροπής¹⁵, η Στρατηγική κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου κατάφερε να δημιουργήσει πάνω από 6 εκ. θέσεις εργασίας ενισχύοντας σημαντικά την απασχόληση και να συμβάλει στην ενίσχυση του ανταγωνισμού με το άνοιγμα αγορών (τηλεπικοινωνιών, ενέργειας μεταφορών). Επίσης συνέβαλε στην ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης μέσω της περαιτέρω διείσδυσης του διαδικτύου, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην περιβαλλοντική προστασία και την αντιμετώπιση κοινωνικών και δημογραφικών ζητημάτων. Ωστόσο τα επιτευκτέα αποτελέσματα δεν ήταν αντίστοιχα των στόχων, γεγονός που εν μέρει οφείλεται στην καθυστέρηση υλοποίησης των απαραίτητων μέτρων από τα κράτη-μέλη¹⁶. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής¹⁷:

- Η οικονομική ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου δεν ήταν η αναμενόμενη, λόγω της περιορισμένης συμβολής της αυξανόμενης ωστόσο απασχόλησης, αλλά και του μικρότερου ρυθμού αύξησης της παραγωγικότητας (περιορισμένη συμβολή ΤΠΕ).
- Η δυναμική της εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς εμφανίστηκε περιορισμένη σε σχέση με τις δυνατότητες, λόγω της καθυστέρησης ολοκλήρωσής της και του κατακερματισμού δικτύων και υπηρεσιών.
- Σημειώθηκε υστέρηση όσον αφορά την κοινωνική συνοχή, λόγω της ανεπαρκούς καταπολέμησης της φτώχειας. Επίσης σημειώθηκε oligωρία όσον αφορά τα μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας και προώθησης των ΑΠΕ.
- Τέλος, σημειώθηκε περιορισμένη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δημοσιονομικού μηχανισμού των κρατών-μελών.

Συμπεραίνεται ότι παρόλη την πρόοδο που σημειώθηκε, τα αποτελέσματά της Στρατηγικής της Λισσαβόνας μέχρι το 2005 δεν ήταν ικανοποιητικά θέτοντας εν αμφιβόλω την περαιτέρω πορεία της. Για το λόγο αυτό εκκίνησαν οι απαραίτητες

¹³ Ε. Στουραϊτή, *Η Συνθήκη της Λισσαβόνας: Μια συνολική αποτίμηση*, 2008

¹⁴ Η. Μαυροειδής και Μ. Παπαϊωαννου, *Βιώσιμη Ανάπτυξη, Διεθνείς και Ευρωπαϊκές εξελίξεις και προοπτικές*, ΤΕΕ 2005

¹⁵ COM (2004) 29 τελικό/2

¹⁶ Α. Σπηλιωτόπουλος, *Η Στρατηγική της Λισσαβόνας – Διαδικασία και λόγοι υιοθέτησης, παρουσίαση-ανάλυση, απολογισμός της προόδου και επαναθεώρηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας για την περίοδο 2000-2005*

¹⁷ COM (2004) 29 τελικό/2

ενέργειες επαναπροσδιορισμού των στόχων της¹⁸. Μεταξύ των προσαρμογών που έγιναν ήταν ο περιορισμός των τιθέμενων στόχων σε δύο και η πρόταση ενδεικτικών μέτρων προς τα κράτη-μέλη για την επίτευξή τους. Έμφαση δόθηκε σε δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης, της παραγωγικότητας, των επενδύσεων, της έρευνας και καινοτομίας και της οικονομικής ανάπτυξης αλλά και στην αποσαφήνιση των ρόλων της ΕΕ και των κρατών-μελών. Πιο συγκεκριμένα, σε κάθε κράτος-μέλος ορίστηκε κυβερνητικός υπεύθυνος υλοποίησης της Στρατηγικής, ενώ επίσης απλουστεύθηκε η διαδικασία υποβολής αναφορών πορείας προόδου¹⁹. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η επανέναρξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας δέχθηκε κριτική λόγω της υποβάθμισης της κοινωνικής διάστασης από ισότιμο βασικό στόχο σε ευρύτερη κατεύθυνση, όπως άλλωστε κριτική είχε δεχθεί και κατά την έναρξη της προσπάθειας το 2000 λόγω έλλειψης στρατηγικής εστίασης, η οποία σε συνδυασμό με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές οδήγησαν σε αναποτελεσματικότητά αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού²⁰.

Καθόλη την πορεία της Στρατηγικής της Λισσαβόνας μέχρι και την ολοκλήρωσή της σε καμία περίπτωση δεν σημειώθηκε ζήτημα κατάργησής της παρά μόνο αναθεώρησής της καθώς η αναγκαιότητά της ήταν δεδομένη. Ο επαναπροσδιορισμός της ωστόσο δεν μπορούσε να προβλέψει την οικονομική ύφεση που τα αμέσως επόμενα έτη έκανε ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία της στην Ευρώπη, σε συνδυασμό με την επιδείνωση σημαντικών κοινωνικοοικονομικών δεικτών (π.χ. ΑΕΠ, φτώχεια), καθιστώντας εκτός πραγματικότητας οποιοδήποτε σχεδιασμό είχε μέχρι εκείνη τη στιγμή εκπονηθεί. Παρόλο που οι στόχοι της Στρατηγικής δεν επιτεύχθηκαν ούτε στο τέλος της περιόδου εφαρμογής της είναι κατά γενική ομολογία αποδεκτό ότι συνέβαλε θετικά σε αρκετούς τομείς, τουλάχιστον μέχρι την εμφάνιση των επιπτώσεων της ύφεσης, μεταξύ των οποίων και η αποσαφήνιση των ρόλων των κρατών-μελών και της ίδιας της ΕΕ. Χαρακτηριστικό επίσης είναι το γεγονός ότι το ποσοστό απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο αυξήθηκε την περίοδο 2000-2008 (από 62 σε 66%).

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας οδήγησε σε μια σειρά από ιδιαίτερα θετικές εξελίξεις για την ΕΕ. Πρώτα από όλα καταγράφεται σαφής συναίνεση και επίτευξη κοινής πορείας όσον αφορά την ανάγκη λήψης μέτρων για την ενίσχυση συγκεκριμένων τομέων, γεγονός που αποτελεί ξεκάθαρο βήμα προς την ουσιαστική ένωση και την ενίσχυση της εταιρικής σχέσης. Επίσης τα παραπάνω μέτρα κρίνεται από τα αποτελέσματά τους (δημιουργία θέσεων εργασίας, μείωση γραφειοκρατίας κλπ) ότι ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση, παρόλο που δεν κατάφεραν να επιτευχθούν οι στόχοι, καθώς κανένας δεν μπορεί να υποθέσει σε ποια κατάσταση θα βρισκόταν η ευρωπαϊκή οικονομία εάν δεν εφαρμοζόταν το σύνολο της Στρατηγικής, ενώ

¹⁸ COM(2005) 24 τελικό – *Νέο ξεκίνημα για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας*

¹⁹ Α. Σπηλιωτόπουλος, *Η Στρατηγική της Λισσαβόνας – Διαδικασία και λόγοι υιοθέτησης, παρουσίαση-ανάλυση, απολογισμός της προόδου και επαναθεώρηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας για την περίοδο 2000-2005*

²⁰ Α. Φερόνας, *Η Κοινωνική Διάσταση της «Ευρώπης 2020»: Ρητορική και Πραγματικότητα, Κοινωνική Πολιτική*

αντιθέτως την κατέστησαν περισσότερο ανθεκτική και αμεσότερα προσαρμόσιμη στις μετέπειτα επιδράσεις της οικονομικής κρίσης μέσω των δημοσιονομικών και άλλων μεταρρυθμίσεων που προωθήθηκαν. Τέλος, από την εφαρμογή της Στρατηγικής προέκυψαν παραδείγματα καλών πρακτικών από κράτη-μέλη που εφάρμοσαν φιλόδοξα σχέδια δράσης και σημείωσαν αποτελέσματα άξια μεταφοράς²¹.

Αντιθέτως, η Στρατηγική της Λισσαβόνας κρίνεται ότι δεν ήταν κατάλληλα διαμορφωμένη για να αντιμετωπίσει την ίδια την οικονομική κρίση και τις αιτίες της²². Βασικό της έλλειμα ήταν η ανυπαρξία αυστηρού ελέγχου υλοποίησης των μέτρων από τα κράτη-μέλη, γεγονός που οδήγησε σε σημαντικές καθυστερήσεις επίτευξης των τιθέμενων στόχων, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η απασχόληση, η παραγωγικότητα και η αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανεργίας²³. Επίσης η συνέργεια της Στρατηγικής με άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές (π.χ. κοινωνική πολιτική, αειφόρος ανάπτυξη) κρίθηκε περιορισμένη, ενώ αντίστοιχα περιορισμένη ήταν και η συνάφεια των δράσεων σε εθνικό επίπεδο. Τέλος βασικός λόγος αναποτελεσματικότητας της Στρατηγικής αποτελεί το αναπτυξιακό χάσμα μεταξύ των κρατών-μελών και συνεπώς οι διαφορές στη δυνατότητα επίτευξης των στόχων. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι στόχοι υπερκαλύπτονταν, ενώ σε άλλες κρίνονταν απολύτως ανέφικτοι²⁴.

Συμπεραίνεται ότι μπορεί ο σχεδιασμός της Στρατηγικής της Λισσαβόνας να μην ήταν ο καταλληλότερος για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος, ωστόσο αυτό σε μεγάλο βαθμό οφείλεται σε απρόβλεπτους παράγοντες (οικονομική κρίση και επιπτώσεις της). Οι αδυναμίες που παρατηρήθηκαν, ακόμα και πριν την εκδήλωση της κρίσης, οδήγησαν σε κρίσιμες υποδείξεις για τον σχεδιασμό των πολιτικών που ακολούθησαν.

1.3 Η Πολιτική Συνοχής, η εξυπηρέτηση των στόχων της «Ευρώπης 2020» και η Έξυπνη Εξειδίκευση

Λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος, την εξέλιξη του παγκόσμιου ανταγωνισμού και τους περιορισμένους εκμεταλλεύσιμους πόρους, με τη λήξη της περιόδου εφαρμογής της Στρατηγικής της Λισσαβόνας η ΕΕ αναπροσάρμοσε τις πολιτικές της διαμορφώνοντας νέους στόχους που τροφοδότησαν την Πολιτική Συνοχή και την αναπτυξιακή στρατηγική «Ευρώπη 2020». Οι χρηματοδοτήσεις της Πολιτικής Συνοχής της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 αφορούν πλέον το σύνολο των ευρωπαϊκών περιφερειών και όχι μόνο εκείνων με χαμηλή ανάπτυξη, ενώ το ύψος των επιδοτήσεων που λαμβάνει

²¹ Α. Ιωσηφίδης, *Στρατηγική της Λισσαβόνας*

²² οπ.π.

²³ Α. Φερόνας, *Η Κοινωνική Διάσταση της «Ευρώπης 2020»: Ρητορική και Πραγματικότητα, Κοινωνική Πολιτική*

²⁴ Α. Ιωσηφίδης, *Στρατηγική της Λισσαβόνας*

κάθε περιφέρεια καθορίζεται από το σύνολο των επιλέξιμων στόχων της και το αναπτυξιακό της επίπεδο²⁵.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» προβλέπει την εξυπηρέτηση επτά «Εμβληματικών Πρωτοβουλιών», οι οποίες οργανώνονται στις τρεις επόμενες ενότητες²⁶:

A. Έξυπνη ανάπτυξη

- Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη: Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η αύξηση της διεισδυτικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών. Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) είναι δυνατή σε πολυάριθμους τομείς²⁷, ενώ δύναται να συμβάλουν καταλυτικά στην οικονομική δραστηριότητα.
- Ένωση Καινοτομίας: Στοχεύει στην αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού και την εφαρμογή της παραγόμενης νέας γνώσης. Βασικό ρόλο σε αυτό διαδραματίζει η δημιουργία νέου ευρωπαϊκού πλαισίου έρευνας και καινοτομίας²⁸.
- Νεολαία σε κίνηση: Η πρωτοβουλία στοχεύει στην ενίσχυση των προοπτικών απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας των νέων. Επίσης στοχεύει στην ενθάρρυνση των νέων να αξιοποιούν τις παρεχόμενες δυνατότητες κατάρτισης σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες²⁹.

B. Διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη

- Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της³⁰: Στοχεύει στην αποτελεσματική και αειφορική διαχείριση των πόρων, καθώς και στη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
- Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης: Οι επιχειρήσεις εντός ΕΕ καλούνται να ανταποκριθούν στις μεταβολές από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας³¹. Η πρωτοβουλία στοχεύει στην ενίσχυση της βιωσιμότητας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των δραστηριοτήτων τους.

Γ. Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

- Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας: Η πρωτοβουλία στοχεύει στη σημαντική ενίσχυση της απασχόλησης στην ΕΕ³², στον περιορισμό της σχολικής διαρροής και την αύξηση του ποσοστού των αποφοίτων ανώτατης εκπαίδευσης.

²⁵ Ο.Γιώτη Παπαδάκη, *Νέος αναπτυξιακός σχεδιασμός για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα*

²⁶ ec.europa.eu

²⁷ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, EU 2015 (2009/2225(INI)) 14 IP/10/1288 (06/10/2010)

²⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2.12.2011, COM(2011) 849 – τελικό

²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Investing in Europe's youth

³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Priority: Energy Union and Climate*

³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Industrial Policy*

³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις απασχόλησης*

- Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας: Η πρωτοβουλία στοχεύει στη θέσπιση κανόνων³³ σχετικά με την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού³⁴, αλλά και κανόνων αποτελεσματικότερης χρήσης των κονδυλίων περί πρόσβασης στην απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση.

Η χρηματοδότηση των περιφερειών προέρχεται από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ): α) το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), β) το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), γ) το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Πιο συγκεκριμένα ορίζεται ότι το 80% των πόρων του ΕΤΠΑ θα πρέπει να κατευθύνεται στη χρηματοδότηση ανεπτυγμένων περιφερειών (κ.κ.ΑΕΠ>90% μ.ό. ΕΕ-27) και περιφερειών σε μετάβαση (κ.κ.ΑΕΠ 75-90% μ.ό. ΕΕ-27) για την επίτευξη στόχων ενεργειακής εξοικονόμησης, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), την έρευνα και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)³⁵.

Με δεδομένο ότι οι ευρωπαϊκές περιφέρειες επηρεάζονται από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό και παρουσιάζουν διαφορές στην αναπτυξιακή τους δυναμική, προκειμένου να επιτευχθεί όσο το δυνατόν μικρότερη σπατάλη πόρων³⁶ σε έργα και δράσεις αμφίβολης αποδοτικότητας, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην κατεύθυνση τους σε κλάδους που η εκάστοτε περιφέρεια παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα, με σκοπό την συγκέντρωση γνώσης και επενδύσεων, την εξέλιξη της τοπικής οικονομίας και της ανταγωνιστικότητάς της. Για να είναι αποτελεσματική η παραπάνω στόχευση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών (π.χ. γεωγραφικά, πληθυσμιακά, οικονομικά), πλεονεκτημάτων και των προοπτικών της εκάστοτε περιφέρειας. Η ανάλυση αυτή διαμορφώνει τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης των περιφερειών, η οποία αποτελεί στρατηγική άμεσης εφαρμογής και απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής στα χρηματοδοτικά προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων³⁷. Η ΕΕ επιδιώκει μέσω της εξειδίκευσης των περιφερειών να συμβάλει στην αποφασιστική ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της οικονομικής τους ανάπτυξης³⁸.

1.4 Οι διαστάσεις της Συνοχής και η στήριξη της Ευρωπαϊκής ιδέας

Η Πολιτική Συνοχής παρουσιάζει τρεις διαστάσεις σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις της Συνθήκης της ΕΕ³⁹: την Κοινωνική, την Εδαφική και την Περιφερειακή. Πιο

³³Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού*

³⁴Συνθήκη για την λειτουργία της Ένωσης, Τίτλος Ι

³⁵Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 14.3.12 SWD(2012) 61 –τελικό

³⁶ Οι πόροι της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014-2020 (336 δις ευρώ) είναι περιορισμένοι σε σχέση με αυτούς της προηγούμενης 2007-2013 (350 δις ευρώ). Ο περιορισμός των πόρων δεν σημαίνει περιορισμό εφαρμοζόμενων αναπτυξιακών πολιτικών παρά μεγαλύτερη αποδοτικότητα (growthsterity -growth και austerity).

³⁷OECD, *Innovation driven-growth in regions: the role of smart specialization*

³⁸Panorama Inforegio, *Cohesion Policy 2014-2020 Investing in Europe's regions*

³⁹ Συνθήκη για την λειτουργία της Ένωσης, Τίτλος: XVIII, άρθρο 174.

συγκεκριμένα, τη χρηματοδότηση της Κοινωνικής διάστασης αναλαμβάνει κυρίως το ΕΚΤ, το οποίο κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο εστιάζει στην προώθηση της απασχόλησης και της κινητικότητας των εργαζομένων, στις επενδύσεις στην εκπαίδευση και την δια βίου μάθηση, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης.

Όσον αφορά την Εδαφική διάσταση, η οποία χρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής, στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ όμορων χωρικών μονάδων για την από κοινού αντιμετώπιση των παρατηρούμενων προκλήσεων. Επίσης η χρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής διοχετεύεται σε ζητήματα θεματικών πεδίων όπως η ενέργεια, οι μεταφορές και η κλιματική αλλαγή.

Η Περιφερειακή διάσταση χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, εστιάζοντας στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες και τις περιφέρειες σε μετάβαση. Μάλιστα σημειώνεται ότι στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες παρέχονται μεγαλύτερες δυνατότητες χρηματοδότησης βάσει της λογικής ότι το αναπτυξιακό αποτέλεσμα μιας παρέμβασης σε μια λιγότερο ανεπτυγμένη περιφέρεια είναι σαφώς μεγαλύτερο από το αντίστοιχο αποτέλεσμα του ίδιου μεγέθους παρέμβασης σε μια ανεπτυγμένη περιφέρεια⁴⁰.

Τέλος θα μπορούσε κανείς να πει ότι διαχρονικά η Πολιτική Συνοχής εμφανίζει και μια μη καταγεγραμμένη ωστόσο ενσωματωμένη Ηθική διάσταση, βάσει της λογικής ότι απώτερος στόχος της Πολιτικής είναι η ενίσχυση των ασθενέστερων ομάδων πληθυσμού καθώς και των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών. Ωστόσο κρίνεται ότι η συγκεκριμένη διάσταση έχει τελευταία συρρικνωθεί λόγω κυρίως του ευρύτερου πλαισίου ευρωπαϊκής ενοποίησης.

1.5 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ευρωπαϊκή συνοχή και οι προσπάθειες αντιστροφής τους

Η ΕΕ μέχρι σήμερα δεν έχει καταφέρει να εμφυσήσει στα κράτη-μέλη της το αίσθημα ότι αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της. Παρόλο που τα φιλοευρωπαϊκά αισθήματά τους ήταν πάντα ενισχυμένα δεν υπήρξαν ποτέ ισχυρά, ούτε κατά τη διάρκεια περιόδων οικονομικής άνθησης. Κατά γενική ομολογία θα έπρεπε η ενδυνάμωση της ενότητας της ΕΕ να αποτελεί μια από τις κρισιμότερες επιδιώξεις της Πολιτικής Συνοχής.

Με την εμφάνιση της πρώτης σοβαρής οικονομικής απειλής στον ευρωπαϊκό χώρο, αναδείχθηκαν φαινόμενα ανταγωνισμού μεταξύ των εθνικών οικονομιών και τα κράτη-μέλη ενήργησαν σε μεγάλο βαθμό αυτόνομα για τη διαφύλαξη των συμφερόντων τους, οδηγώντας σε ενίσχυση του ευρωσκεπτικισμού και σε τάσεις διάσπασης και διχασμού. Μάλιστα αντί να συσπειρωθούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης, αναλώθηκαν στην εχθρική αντιμετώπιση των κρατών της

⁴⁰ Γ. Πετράκος και Γ. Ψυχάρης, *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*

ευρωπαϊκής περιφέρειας⁴¹ που βρέθηκαν σε δυσχερή θέση. Το γεγονός αυτό αναπόφευκτα οδήγησε στην ευθεία αμφισβήτηση της αξιοπιστίας των ευρωπαϊκών θεσμών⁴², μετατρέποντας παράλληλα την οικονομική κρίση σε πολιτική.

Δυστυχώς η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί μεταξύ των κρατών-μελών τα τελευταία χρόνια την έχει απομακρύνει από τον πολυπόθητο στόχο της συνοχής του ευρωπαϊκού χώρου. Σε αυτό έχει συμβάλει η ανεπαρκής τα τελευταία χρόνια πολιτική ολοκλήρωσής, σε συνδυασμό με τις μάλλον σπασμωδικές και φοβισμένες κινήσεις αντιμετώπισης της κρίσης στην οικονομία και το κοινωνικό σύνολο, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η αντιστροφή της παρούσας κατάστασης απαιτεί αφενός την προώθηση αποτελεσματικών μέτρων αντιμετώπισης των ζητημάτων που έχουν προκύψει και αφετέρου την ενέπνευση ενός νέου αποφασιστικού οράματος για την ΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό η Πολιτική Συνοχής απαιτείται να αναπροσαρμόσει τους στόχους της και να συμβάλει δυναμικά στην ώθηση προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Λαμβάνοντας υπόψη την γενικότερη επικράτηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και των μεταρρυθμίσεων ως μέτρο αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης, είναι αναγκαία η στήριξη της προσπάθειας από τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται π.χ. ο θεσμός του «Ευρωπαϊκού Εξαμήνου»⁴³, ο οποίος στοχεύει στον συντονισμό της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής με τις αντίστοιχες εθνικές αλλά και με την στρατηγική «Ευρώπη 2020» και την Πολιτική Συνοχής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο τη μεγαλύτερη δυνατή ενεργοποίηση των περιφερειακών και δημοτικών αρχών με το να τις θέσει στο επίκεντρο της υλοποίησης συγκεκριμένων δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, μέσω της προετοιμασίας από πλευράς τους ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων στα πλαίσια των προοπτικών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν. Η αναβάθμιση του ρόλου τους βάσει της προσέγγισης της ανάπτυξης από-κάτω-προς-τα-πάνω (bottom-up) κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η προτεραιοποίηση των αναγκών προυποθέτει την όσο το δυνατόν καλύτερη κατανοηση της αντιμετώπισής τους.

Σύμφωνα με την Στρατηγική Έκθεση του 2013 για την υλοποίηση των προγραμμάτων 2007 – 2013, τέλος, *«υπάρχουν σαφή και αυξανόμενα στοιχεία που δείχνουν ότι τα προγράμματα αποφέρουν καρπούς όσον αφορά πολλές προτεραιότητες πολιτικής και πολλά κράτη μέλη»*⁴⁴.

⁴¹ Μόνη εξαίρεση στην αντιμετώπιση των περιπτώσεων της Ελλάδας και της Κύπρου απετέλεσε ο πρωθυπουργός και πρώην πρόεδρος του Eurogroup Jean-Claude Juncker, του οποίου οι δηλώσεις κινήθηκαν σε απολύτως αντίθετη κατεύθυνση – Εφημ. «Εθνος», *Οι Κύπριοι αντιμετωπίστηκαν σαν να ήταν όλοι συμμορίτες και γκάνγκστερ*, 23 Μαρτίου 2013

⁴² T. Chopin, J. F. Jamet, F. X. Priollaud, *A Political Union for Europe*, 2012

⁴³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, COM (210) τελικό 18/04/2013

⁴⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, COM (210) τελικό 18/04/2013

1.6 Κριτικές προσεγγίσεις – Η συμβολή της Πολιτικής Συνοχής στη δημιουργία αναπτυξιακών ωθήσεων στην ΕΕ και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής Συνοχής

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020 η Πολιτική Συνοχής έρχεται σε συμφωνία με την στρατηγική «Ευρώπη 2020», όσον αφορά τον βασικό στόχο της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Η Πολιτική Συνοχής αποτελεί εργαλείο εξόδου από την κρίση, ενώ οι «εμβληματικές πρωτοβουλίες» της και οι στρατηγικές για την Έξυπνη Εξειδίκευση βρίσκονται στην σωστή κατεύθυνση, χωρίς να αποκλείεται η περαιτέρω απόκλιση των περιφερειακών ανισοτήτων καθώς οι ανεπτυγμένες περιφέρειες είναι σαφώς πιο ανταγωνιστικές από τις λιγότερο ανεπτυγμένες, οι οποίες μάλιστα βρίσκονται – κατά πλειοψηφία – στα κράτη-μέλη που έχουν χτυπηθεί περισσότερο από την κρίση⁴⁵.

Επίσης το γεγονός ότι πλέον είναι δυνατή η χρηματοδότηση του συνόλου των ευρωπαϊκών περιφερειών καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την σύγκλιση του αναπτυξιακού τους επιπέδου και τη μείωση των ανισοτήτων, δίδοντας μεγαλύτερη έμφαση στην αποτελεσματικότητα. Η μεταβολή αυτή θα ήταν ωφέλιμη στην περίπτωση που η Ένωση αναδιένημε τον παραγόμενο πλούτο από τις περισσότερο στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες⁴⁶. Κάτι τέτοιο ωστόσο προϋποθέτει την ύπαρξη αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών, η οποία έχει κλονιστεί λόγω της οικονομικής κρίσης. Τέλος συμπεραίνεται ότι η εστίαση της Πολιτικής Συνοχής στη συνολική ανταγωνιστικότητα καθιστά την εσωτερική συνεκτικότητα της Ένωσης δευτερευούσης σημασίας. Θετικό αποτέλεσμα σύγκλισης με τις περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες αναμένεται σε ελάχιστες περιπτώσεις, γεγονός που πλήττει πρωτίστως τις αναπτυξιακές προοπτικές των χαμηλότερης ανάπτυξης χωρών του νότου.

⁴⁵ Λ. Λαμπριανίδης 'Επενδύοντας στην φυγή' Εκδόσεις Κριτική 2011

⁴⁶ Εδώ γίνεται αναφορά στην περίοδο που ακολούθησε την ψήφιση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης και την συμπερίληψη σε αυτήν της έννοιας της Συνοχής ως συστατικό πλέον στοιχείο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Τίτλος V: άρθρο 130Α*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς των προγραμματικών περιόδων 2007-2013 και 2014 – 2020

2.1 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 - 2013

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)⁴⁷ αποτελεί το έγγραφο προγραμματισμού των δράσεων των Ευρωπαϊκών Ταμείων και εξειδίκευσής τους σε εθνικό επίπεδο για κάθε προγραμματική περίοδο. Η κατάρτιση του εγγράφου αυτού για την περίοδο 2007-2013 βασίστηκε τόσο στη νέα στρατηγική προσέγγιση για την Πολιτική Συνοχής όσο στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2005 για την κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων στα κράτη-μέλη. Επίσης βασίστηκε στους νέους Κανονισμούς των Ταμείων της ΕΕ και στα αποτελέσματα της αναθεώρησης της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Για την Ελλάδα η κατάρτιση του ΕΣΠΑ της περιόδου 2007-2013 βασίστηκε στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απαχόληση⁴⁸, σε συγκεκριμένες προτάσεις του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, σε πολιτικές κατευθύνσεις και ποσοτικά δεδομένα. Τέλος λήφθησαν υπόψη οι εθνικές πολιτικές της περιόδου, όπως η Στρατηγική για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη, το Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης κλπ.⁴⁹.

Βάσει των παραπάνω εισροών, το ΕΣΠΑ της περιόδου 2007-2013 διαμορφώθηκε σε 4 επίπεδα: α) στρατηγικοί στόχοι, β) 5 Θεματικές προτεραιότητες και 3 Χωρικές, γ) 17 Γενικοί Στόχοι και δ) Ειδικό Στόχοι και Μέσα Επίτευξης. Επίσης τα επιμέρους Επιχειρησιακά Προγράμματα διαμορφώθηκαν με απώτερο στόχο την βέλτιστη υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών επιλογών και την απλοποίηση του συστήματος διαχείρισής. Για το λόγο αυτό ο αριθμός τους επιλέχθηκε να είναι μικρότερος από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2000-2006. Έτσι, ήταν συνολικά 27 σε αριθμό, από τα οποία 14 αφορούσαν τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, 5 Περιφερειακά και 8 Τομεακά.

2.1.1 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα Τομεακά ΕΠ αφορούσαν που υλοποιήθηκαν την περίοδο 2007-2013 ήταν τα εξής:

ΕΠ Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη: Στόχευε στην προστασία και διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων, στα πλαίσια της αειφορίας και της οικονομικής ανάπτυξης. Μεταξύ των δράσεων του περιλήφθησαν έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων και αστικών λυμάτων, σχέδια δράσης για την προστασία εδαφών και την ατμοσφαιρική ρύπανση, αντιπλημμυρικά έργα και δράσεις πρόληψης καταστροφών.

⁴⁷ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013*

⁴⁸ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απαχόληση 2005-2008*

⁴⁹ 2007-2013.espa.gr

ΕΠ Ενίσχυση Προσπελασιμότητας: Στόχευε στη δημιουργία νέων μεταφορικών υποδομών και την αναβάθμιση υφιστάμενων, στα πλαίσια της ενίσχυσης της προσβασιμότητας των περιοχών και της βελτίωσης της ασφάλειας των μετακινήσεων.

ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα: Ο απώτερος στόχος του προγράμματος ήταν η ενίσχυση της παραγωγικής βάσης και της καινοτομίας των επιχειρήσεων, μέσω της προώθησης της ανάπτυξης νέων προϊόντων, της επιχειρηματικής δικτύωσης κλπ. Επίσης περιλάμβανε έργα ΑΠΕ, στα πλαίσια της ενίσχυσης της ενεργειακής αυτονομίας της χώρας.

ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση: Περιλάμβανε δράσεις εισαγωγής ΤΠΕ σε επιχειρήσεις, ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών κλπ.

ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού: Περιλάμβανε δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης για το σύνολο του πληθυσμού και της προσαρμογής του ανθρώπινου δυναμικού στις ανάγκες της αγοράς. Επίσης περιλάμβανε δράσεις ενίσχυσης των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και του περιορισμού του κοινωνικού αποκλεισμού.

ΕΠ Εκπαίδευση και Διαβίου Μάθηση: Στόχευε στην αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα πλαίσια της κοινωνικής ενσωμάτωσης αλλά και της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης μέσω δράσεων όπως η ενίσχυση εκπαιδευτικών δομών και δομών διαβίου μάθησης.

ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση: Περιλάμβανε δράσεις ελέγχου της αποτελεσματικότητας των δημοσίων υπηρεσιών και οργανωτικού ανασχεδιασμού τους, στα πλαίσια της ενίσχυσης της ποιότητάς τους.

ΕΠ Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής: Στόχευε στην αποτελεσματική ενίσχυση των φορέων στα πλαίσια της διαχείρισης, του ελέγχου και της υλοποίησης των δράσεων.

ΕΠ Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων: Με χρηματοδότηση από το ΕΚΤ, στόχευε στην κάλυψη απρόβλεπτών αναγκών που σχετίζονταν με την αντιμετώπιση αναγκών του ανθρώπινου δυναμικού, των επιπτώσεων της κρίσης και την κοινωνική ενσωμάτωση.

Σημειώνεται ότι για την Υγεία και τον Πολιτισμό δεν υπήρξαν ξεχωριστά προγράμματα και οι σχετικές δράσεις ενσωματώθηκαν στα υπόλοιπα προγράμματα.

2.1.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 στην Ελλάδα υλοποιήθηκαν πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα με χωρική αναφορά στις εξής ενότητες (υπερπεριφέρειες): Μακεδονία-Θράκη, Δυτική Ελλάδα-Πελοπόννησος-Ιόνια Νησιά, Κρήτη-Νησιά Αιγαίου, Θεσσαλία-Στερεά Ελλάδα-Ηπειρος, Αττική. Στόχος τους

ήταν η εξειδίκευση των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο και η υλοποίηση έργων υγείας, κοινωνικών υποδομών, πολιτισμού, προσβασιμότητας, περιβάλλοντος, βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και ενίσχυσης μειονεκτικών περιοχών.

2.1.3 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 τα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας αντικαταστάθηκαν από τα Προγράμματα του Στόχου III «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία». Από τα συγκεκριμένα προγράμματα η χώρα μας έλαβε συνολικά 210 εκ. ευρώ από το ΕΤΠΑ, ενώ σημειώνεται ότι κατηγοριοποιήθηκαν ως εξής: α) Διασυνοριακά Προγράμματα, β) Διακρατικά Προγράμματα, γ) Διαπεριφερειακά Προγράμματα και δ) Δίκτυα.

Τα Διασυνοριακά Προγράμματα σε γενικές γραμμές στόχευαν στην ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και της αειφόρου ανάπτυξης. Ειδικότερα στην ενίσχυση της ελκυστικότητας, της προσβασιμότητας, της ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας ζωής, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής και πολιτιστικής συνοχής. Η χώρα μας συμμετείχε στα εξής προγράμματα: α) Ελλάδα-Βουλγαρία, β) Ελλάδα-Ιταλία, γ) Ελλάδα-Κύπρος, δ) Ελλάδα-Αλβανία, ε) Ελλάδα-ΠΓΔΜ, στ) Ελλάδα-Τουρκία (ανεστάλει), ζ) Αδριατικής (επιλέξιμες η Κέρκυρα και η Θεσπρωτία), η) Θαλάσσια Λεκάνη της Μεσογείου και θ) Μαύρη Θάλασσα (επιλέξιμες οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης). Επίσης η χώρα μας συμμετείχε στα αντίστοιχων στόχων διακρατικά προγράμματα του Μεσογειακού χώρου και του χώρου της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Επίσης η χώρα μας συμμετείχε στο διαπεριφερειακό πρόγραμμα INTERREG IV C, το οποίο είχε συνολικό προϋπολογισμό 321,3 εκ. ευρώ και απώτερο σκοπό τη βελτίωση της διαπεριφερειακής συνεργασίας σε κοινά αντιμετωπιζόμενα ζητήματα. Τέλος συμμετείχε στα δίκτυα INTERACT (ορθή διακυβέρνηση προγραμμάτων), ESPON (εδαφική συνοχή και ισόρροπη ανάπτυξη) και URBACT (αποτελεσματικότητα πολιτικών αστικής ανάπτυξης).

2.1.4 Διαχείριση και Έλεγχος Προγραμμάτων

Η διαχείριση, ο έλεγχος και η εφαρμογή των προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013 έγινε με βάση το Ν.3614/2007⁵⁰ και τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς⁵¹, σύμφωνα με τα οποία ορίζονταν οι αρμοδιότητες και η οργανωτική δομή των εμπλεκόμενων

⁵⁰ Ν. 3614/2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013»

⁵¹ Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και του Καν. (ΕΚ) 1828/2006

αρχών, αλλά και η λειτουργία του συστήματος υλοποίησης, διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων, με σκοπό την ορθολογική και διαφανή χρήση των χρηματοδοτικών πόρων. Στην εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων και την επίλυση ερωτημάτων σχετικά με τις προβλεπόμενες διαδικασίες συνέβαλε το Ηλεκτρονικό Γραφείο Υποστήριξης της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής Υποστήριξης (ΕΥΘΥ) της Γενικής Γραμματείας Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

2.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2014-2020

Με την ολοκλήρωση του ΕΣΠΑ της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 εκκίνησε το ΕΣΠΑ (Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης - ΣΕΣ) της τρέχουσας περιόδου 2014-2020. Οι διαφορές του με το προηγούμενο έγκεινται κυρίως στη διαφορετική δομή και τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του⁵².

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) είναι πλέον 13 και έχουν πολυτομεακό χαρακτήρα, καθώς χρηματοδοτούνται τόσο από το ΕΤΠΑ όσο και από το ΕΚΤ. Οι περιφέρειες καλούνται να υλοποιήσουν δράσεις επιχειρηματικότητας, καινοτομίας, ψηφιακής σύγκλισης, περιβάλλοντος, ενέργειας, απασχόλησης, κοινωνικής πρόνοιας και υποδομών μεταφορών, υγείας και εκπαίδευσης. Αρκετοί από τους παραπάνω τομείς δεν ήταν μέχρι σήμερα στην αρμοδιότητα των περιφερειών. Την υψηλή διαχείριση και έλεγχο των διαχειριστικών αρχών έχει αναλάβει το Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ στα υπόλοιπα υπουργεία προβλέπονται επιτελικές δομές που θέτουν τις πολιτικές προτεραιότητες χρηματοδότησης. Κρίσιμο ρόλο στις τελευταίες διαδραματίζουν οι Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (εθνική και περιφερειακές), βάσει των οποίων καθορίζονται οι κλάδοι εξειδίκευσης και τα πεδία όπου πρέπει να δοθεί προτεραιότητα ενίσχυσης⁵³.

Το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο της περιόδου 2014 – 2020, θέτει προϋποθέσεις λήψης μέτρων και προσκλήσεων χρηματοδότησης, οι λεγόμενες «αιρεσιμότητες» (conditionalities). Η εκπλήρωσή τους εξαρτάται από υπηρεσίες που μπορεί να υπάγονται σε διαφορετικό υπουργείο από την αρμόδια επιτελική δομή και συνεπώς τίθεται απαιτείται συνεργασία και συντονισμός τους. Στο σημείο αυτό σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η προβλεπόμενη από τον Καλλικράτη αποκέντρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς δεν αποσαφηνίζεται ο ρόλος τους στην εκπλήρωση των αιρεσιμοτήτων⁵⁴.

Για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020 ταυτόχρονα με την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, προβλέπεται η κατάρτιση και περιοδική ανανέωση των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης. Ωστόσο ο βαθμός δέσμευσης από τις Στρατηγικές αυτές και ο τρόπος εφαρμογής τους αποτελεί επίσης πεδίο που χρήζει περαιτέρω αποσαφήνισης, καθώς ενώ οι διαχειριστικές αρχές είναι επιφορτισμένες με την έκδοση προσκλήσεων χρηματοδότησης έργων, δεν είναι

⁵² Περιφέρεια Αττικής (2015), *Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020*, Α' φάση: στρατηγικός σχεδιασμός

⁵³ ΕΣΠΑ, *Επιχειρησιακά Προγράμματα*

⁵⁴ Περιφέρεια Αττικής (2015), *Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020*, Α' φάση: στρατηγικός σχεδιασμός

σαφής ο ρόλος τους όσον αφορά την κατάρτιση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης⁵⁵.

Το ευρύ φάσμα τομέων που καλύπτουν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και οι Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης, δημιουργούν επιπλέον οργανωτικές και λειτουργικές απαιτήσεις στις διαχειριστικές αρχές, οι οποίες ενδέχεται να δημιουργήσουν εμπόδια στην πορεία ένταξης και παρακολούθησης των έργων. Για παράδειγμα, παρατηρούνται δυσλειτουργίες στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) προσκλήσεων και έργων, λόγω της μορφής που έχει λάβει το νέο ΕΣΠΑ⁵⁶.

Σημειώνεται ότι το νέο ΕΣΠΑ προυποθέτει συγκριτική αξιολόγηση των προς χρηματοδότηση έργων. Οι προσκλήσεις απευθύνονται σε δυνητικούς δικαιούχους, οι οποίοι υποβάλλουν προτάσεις που εγκρίνονται βάσει βαθμολογίας και έως εξαντλήσεως του διαθέσιμου προϋπολογισμού, έτσι ώστε η τελική έγκριση των προτάσεων να είναι δίκαιη και αντικειμενική. Σε αντίθεση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, πλέον καταργείται η μονάδα ελέγχου των διαχειριστικών αρχών, ενισχύεται ο εξωτερικός έλεγχος, ενώ επίσης εισάγονται στοιχεία για την πρόληψη της απάτης⁵⁷.

2.2.1 Ευρωπαϊκό πλαίσιο προγραμματικής περιόδου 2014-2020

2.2.1.1 Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο

Το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ) αποτελεί κείμενο αρχών συντονισμού και στρατηγικής καθοδήγησης των ΕΔΕΤ και άλλων μέσων και πολιτικών της ΕΕ, στα πλαίσια της αποφυγής των επικαλύψεων μεταξύ τους και προς την κατεύθυνση των στόχων της «Ευρώπης 2020» και των εμβληματικών πρωτοβουλιών. Ορίζει την υποχρεωτική ποσόστωση των χρηματοδοτικών πόρων ως προς το ΕΚΤ, αναλόγως του αντίστοιχου ποσοστού της περιόδου 2007 – 2013 και του ποσοστού απασχόλησης, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη τις εδαφικές προκλήσεις και τα ειδικά εθνικά, περιφερειακά και τοπικά πλαίσια, για την υλοποίηση των πολιτικών δεσμεύσεων. Διαρθρώνεται σε έντεκα θεματικούς στόχους:

- Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας
- Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητάς τους
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)
- Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

⁵⁵ ΕΣΠΑ, *ΕΣΠΑ 2014 – 2020*

⁵⁶ Περιφέρεια Αττικής (2015), *Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020*, Α' φάση: στρατηγικός σχεδιασμός

⁵⁷ ΕΣΠΑ, *Διαχείριση ΕΣΠΑ*

- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων
- Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων
- Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης
- Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση
- Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης⁵⁸

2.2.1.2 Συμβάσεις Εταιρικής Σχέσης

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, τα κράτη-μέλη υπέβαλαν Σύμβαση Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία αποτελεί έγγραφο αναφοράς της στρατηγικής και των επενδυτικών προτεραιοτήτων που έχουν επιλεγεί για παρέμβαση των ΕΔΕΤ, καθώς και των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που εκπληρώνονται. Επίσης κάθε κράτος-μέλος παρουσιάζει κατάλογο εθνικών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων που σχεδιάζει να υλοποιήσει, καθώς και την ετήσια χρηματοδοτική ενίσχυση κάθε πρόγραμματος. Καθορίζει επίσης τις δράσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της χωρικής συνοχής, αλλά και τις ρυθμίσεις που θα εφαρμόσει το κράτος-μέλος για την αποτελεσματική υλοποίησή τους. Η Επιτροπή, τέλος, εξετάζει τη συνάφεια του ΕΣΠΑ με το Γενικό Κανονισμό, το ΚΣΠ, τις ειδικές συστάσεις του Συμβουλίου και τις ex-ante αξιολογήσεις των προγραμμάτων⁵⁹.

2.2.1.3 Στρατηγική προσέγγιση ΕΣΠΑ 2014-2020

Στην τρέχουσα περίοδο προστέθηκαν στοιχεία που αφορούν τη σύνδεση των αιρεσιμοτήτων με την οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ (μακροοικονομικές προϋποθέσεις με αναστολή ή και ακύρωση χρηματοδότησης – άρθρο 23) και στις ex-ante αιρεσιμότητες σε συνάρτηση με διαρθρωτικούς στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης. Οι ex-ante αιρεσιμότητες αποτελούν προϋποθέσεις που πρέπει να πληρωθούν πριν την υποβολή του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και συνδέονται άμεσα με τους θεματικούς στόχους. Τα κράτη-μέλη έχουν προθεσμία δύο ετών από την έγκριση του ΕΣΠΑ προκειμένου να υλοποιήσουν τις ex-ante αιρεσιμότητες. Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα αναθεώρησης των

⁵⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έγγραφο Εργασίας της Επιτροπής - Στοιχεία για κοινό στρατηγικό πλαίσιο 2014-2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας

⁵⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΣΠΑ

προγραμμάτων σε χώρες που έχουν ενταχθεί στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης⁶⁰.

2.2.1.4 Πολιτική Συνοχής 2014-2020

Βασική καινοτομία της Πολιτικής Συνοχής την περίοδο 2014-2020 είναι η εισαγωγή των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης, οι οποίες στοχεύουν σε έναν χωρικό αναπτυξιακό μετασχηματισμό μέσω των εξής:

- Εστίαση πολιτικών και επενδύσεων στις κύριες εθνικές/περιφερειακές προτεραιότητες, προκλήσεις και ανάγκες με έμφαση στη γνώση
- Αξιοποίηση δυνατοτήτων, συγκριτικών πλεονεκτημάτων και δυναμικής κάθε περιφέρειας/χώρας
- Στήριξη καινοτομίας και ενίσχυση επενδύσεων ιδιωτικού τομέα
- Ενίσχυση συμμετοχής εμπλεκομένων
- Τεκμηριωμένα σχέδια και αποτελεσματικά συστήματα παρακολούθησης.

Επίσης βασική καινοτομία αποτελεί η ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη χωρική ανάπτυξη, η οποία υλοποιείται μέσω συγκεκριμένων εργαλείων που θα παρουσιαστούν εκτενέστερα σε επόμενη ενότητα.

Στο πλαίσιο των τιθέμενων στόχων της ΕΕ, η Πολιτική Συνοχή συνεργεί με άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές (π.χ. απασχόληση, ενέργεια, περιβάλλον κλπ) για την επίτευξη κοινών στόχων. Επίσης αποτελεί πηγή χρηματοδότησης της επιδίωξης των στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁶¹, μέσω συγκεκριμένων θεματικών στόχων και των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης κάθε κράτους-μέλους.

Μετά το 2013 η Ευρώπη καλείται να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις και στόχους, καθώς δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην στήριξη των επενδύσεων για την ανάπτυξη, την εργασία και την εδαφική συνεργασία. Όσον αφορά την απασχόληση, η κρίση επηρέασε αρνητικά την όποια πρόοδο είχε σημειωθεί έως το 2008 και ειδικότερα τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της ευρωπαϊκής περιφέρειας. Επίσης στις συγκεκριμένες περιοχές σημειώνονται ακόμα και σήμερα σημαντικές ελλείψεις μεταφορικών υποδομών, ενώ στο πεδίο της κλιματικής αλλαγής αναμένονται μελλοντικά ισχυρές επιπτώσεις για περιφέρειες κυρίως του Νότου αλλά και ορεινές περιφέρειες.

Σε γενικές γραμμές σημειώνεται ότι οι κοινωνικοοικονομικές και δημογραφικές εξελίξεις στην Ευρώπη και διεθνώς αποτελούν την σημαντικότερη αντιμετωπιζόμενη πρόκληση της ΕΕ. Η Πολιτική Συνοχής κρίνεται διαχρονικά καταλυτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Το γεγονός αυτό φανερώνει ότι μέχρι και το 2013 αποτελεί το 1/3 του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ, πόροι οι οποίοι εστιάζονται σε συγκεκριμένες προτεραιότητες, με έμφαση στην εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, τα διερωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και ενέργειας και το περιβάλλον⁶². Μάλιστα οι πόροι διατίθεντε στις περιφέρειες βάσει της

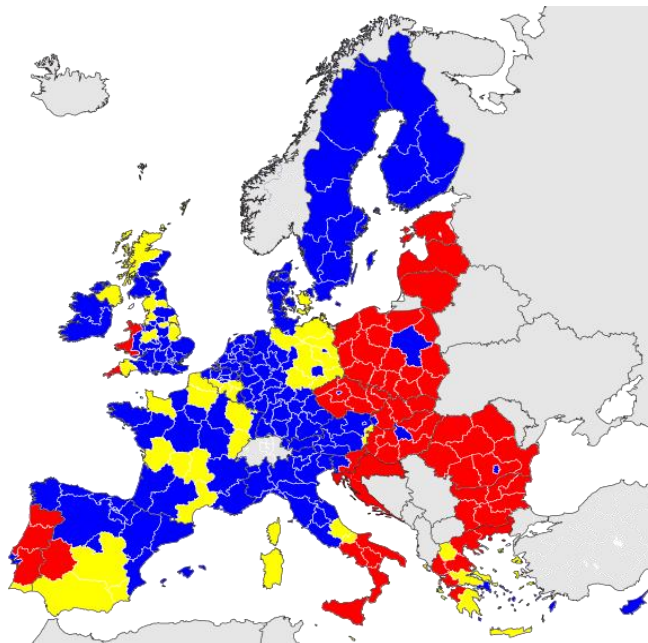
⁶⁰ ό.π.

⁶¹ ΕΣΠΑ, *Πολιτική Συνοχής 2014 – 2020*

⁶² C. Ivan-Ungureanu, M. Marcu (2006), *The Lisbon Strategy*,

κατηγοριοποίησής τους αναλόγως των αναπτυξιακών τους χαρακτηριστικών (πχ. υποβαθμισμένα αστικά κέντρα, ορεινές δυσπρόσιτες περιοχές κλπ.). Παράλληλα την περίοδο 2014-2020 απλοποιούνται και υποστηρίζονται οι διαχειριστικές διαδικασίες, οι σχετικές δομές και ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών φορέων^{63,64}.

Διάγραμμα 1. Η κατάταξη των περιφερειών της ΕΕ (κόκκινο: λιγότερο ανεπτυγμένες, κίτρινο: σε μετάβαση, μπλε: ανεπτυγμένες)

Πηγή: Wikipedia, Wikimedia Commons

2.2.1.5 Αξιολόγηση επίδοσης

Η επίτευξη των στόχων και των προτεραιτήτων των ΕΠ αξιολογείται σε περιοδική βάση με την παρακολούθηση της εξέλιξης συγκεκριμένων δεικτών και τιθέμενων τιμών στόχου για τα έτη 2018 και 2023. Σε πρώτη φάση το 2019 θα αξιολογηθεί η επίδοση των δράσεων με την αποδέσμευση αποθεματικού επίδοσης έως 6% ανά Ταμείο, ανά κράτος-μέλος και ανά κατηγορία περιφέρειας. Η κατανομή του αποθεματικού γίνεται με πρόταση του κράτους-μέλους, μετά την αξιολόγηση επίδοσης και μόνο σε άξονες προτεραιότητας στους οποίους έχουν επιτευχθεί οι στόχοι. Σε περίπτωση μη επίτευξης των στόχων η Επιτροπή δύναται να αναστείλει τις χρηματοδοτήσεις, ενώ σε περίπτωση σημαντικής αδυναμίας επίτευξης των στόχων του 2023 είναι δυνατή η δημοσιοοικονομική διόρθωση στο τέλος της περιόδου⁶⁵.

2.2.2 Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020

Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 αποτελεί το στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της χώρας μας και θα

⁶³ Δ. Πετρόπουλος (2015), *Η ευρωπαϊκή στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η επιρροή της στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική*

⁶⁴ ΕΣΠΑ, *Πολιτική Συνοχής 2014 – 2020*

⁶⁵ ΕΣΠΑ, *Διαχείριση ΕΣΠΑ*

είναι σε ισχύ μέχρι και το τέλος του 2023. Βάσει των προτεραιοτήτων και των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» θέτει στοχευμένες δράσεις και αξιοποιεί πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), στοχεύοντας στην επίτευξη των εθνικών στρατηγικών στόχων αλλά και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και άλλων αδυναμιών της χώρας⁶⁶.

Για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020 οι Ελληνικές περιφέρειες κατατάσσονται (με κριτήριο το περιφερειακό κκ ΑΕΠ) ως εξής⁶⁷:

Πίνακας 1. Κατάταξη των ελληνικών περιφερειών

Περιφέρεια	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σχέση με μ.ό. ΕΕ-27	Κατάταξη		
		Λιγότερο ανεπτυγμένες	Σε μετάβαση	Περισσότερο ανεπτυγμένες
Νότιο Αιγαίο	120,0%			✓
Αττική	112,4%			✓
Στερεά Ελλάδα	85,9%		✓	
Δυτική Μακεδονία	85,6%		✓	
Ιόνια Νησιά	84,6%		✓	
Κρήτη	83,2%		✓	
Βόρειο Αιγαίο	75,5%		✓	
Κεντρική Μακεδονία	74,8%	✓		
Θεσσαλία	71,0%	✓		
Ανατολ. Μακεδονία – Θράκη	67,8%	✓		
Δυτική Ελλάδα	66,2%	✓		
Ήπειρος	64,4%	✓		

Πηγή: 2013, Eurostat

Οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες που ισχύουν για την χώρα μας την προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση
- Προστασία του περιβάλλοντος και μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον
- Ανάπτυξη, εκσυγχρονισμός και ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
- Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Βάσει της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε επίπεδο χώρας ορίστηκαν οι κλάδοι στους οποίους δίδεται προτεραιότητα χρηματοδότησης, καθώς αναμένεται να παρουσιάσουν τη μεγαλύτερη συμβολή στην οικονομική της ανάπτυξη:

⁶⁶ Δ. Πετρόπουλος (2015), *Η ευρωπαϊκή στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η επιρροή της στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική*

⁶⁷ Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, *1^η Εγκύκλιος σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού σχεδιασμού περιόδου 2014-2020*, 2012

Αγροδιατροφή, Υγεία-φάρμακα, Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Ενέργεια, Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη, Μεταφορές, Υλικά και Κατασκευές, Τουρισμός-Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες.

Στην κατάρτιση των προγραμμάτων της χώρας, εκτός των κατευθύνσεων της «Ευρώπης 2020» και των «Εμβληματικών Πρωτοβουλιών», λαμβάνονται υπόψη επίσης οι κατευθύνσεις και οι περιορισμοί του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων, του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης, των Μνημονίων Οικονομικής Πολιτικής, των Περιφερειακών Χωροταξικών Σχεδίων, των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και των ευρύτερων κλαδικών πολιτικών.

Το ΕΣΠΑ της τρέχουσας περιόδου 2014-2020 περιλαμβάνει συνολικά 20 Προγράμματα, 7 τομεακά και 13 περιφερειακά. Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς και βρίσκουν εφαρμογή στο σύνολο της χώρας, ενώ κάθε Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) αφορά κάθε μια από τις 13 περιφέρειες της χώρας ξεχωριστά⁶⁸. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι μέσω αυτών αλλά και της χρήσης των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων ολοκληρωμένου χαρακτήρα που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια, είναι δυνατός ο χρηματοδοτικός συνδυασμός από περισσότερα από ένα ταμεία, στο πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης των αντιμετωπιζόμενων ζητημάτων.

2.2.2.1 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Στη συνέχεια επιχειρείται η επισκόπηση των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ): Στοχεύει στην ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας, της εξωστρέφειας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Επίσης προωθεί δράσεις διοικητικής μεταρρύθμισης αλλά και δράσεις κατάρτισης του ανθρωπίνου δυναμικού τομέων όπως ο τουρισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση κλπ. Η χρηματοδότηση των δράσεων προέρχεται τόσο από το ΕΤΠΑ όσο και από το ΕΚΤ.

ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ): Αφορά την υλοποίηση μεταφορικών και περιβαλλοντικών υποδομών με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το ΤΣ. Οι πόροι του τελευταίου τροφοδοτούν και περιβαλλοντικές δράσεις των ΠΕΠ με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων, την στροφή προς μια περιβαλλοντικά φιλική οικονομία και την βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Επίσης το ΕΠ στοχεύει στην ολοκλήρωση και λειτουργική διασύνδεση και τον εκσυγχρονισμό των μεταφορικών δικτύων, στην ενίσχυση της ασφάλειας των μετακινήσεων και στην εφαρμογή περιβαλλοντικά φιλικών αστικών μετακινήσεων.

ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»: Στοχεύει στην αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης και την οικονομική ανάκαμψη, λειτουργώντας συνδυαστικά με άλλα τομεακά ΕΠ (π.χ.

⁶⁸ www.espa.gr

ΕΠΑΝΕΚ). Οι δράσεις του χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και αφορούν την αντιμετώπιση της ανεργίας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος και την διασύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας.

ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»: Στοχεύει στην υλοποίηση δράσεων μεταρρύθμισης και εισαγωγής νέων τεχνολογιών στο δημόσιο τομέα, για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και του βαθμού εξυπηρέτησης πολιτών και επιχειρήσεων και τη μείωση της γραφειοκρατίας. Η χρηματοδότηση των σχετικών δράσεων προέρχεται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.

ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»: Αφορά την υποστήριξη της υλοποίησης των δράσεων των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΤΣ.

Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ): Χρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ και περιλαμβάνει δράσεις ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού τομέα (π.χ. πιστοποίηση, τυποποίηση), με έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

ΕΠ «Αλιείας και Θάλασσας»: Χρηματοδοτείται από το ΕΤΘΑ και στοχεύει στην ενίσχυση της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας της υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας, την ανάπτυξη των περιοχών παρουσίας τους και την προστασία των ειδών θαλάσσιας πανίδας⁶⁹.

2.2.2.2 Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία

Η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ) αποτελεί εργαλείο ενδυνάμωσης των εδαφικών συνεργειών ενός και εκτός ευρωπαϊκού χώρου. Κατά την τρέχουσα περίοδο η χώρα μας εμπλέκεται σε 5 προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση των συνεργατικών σχέσεων, στα πλαίσια της από κοινού εφαρμογής δράσεων ενοποίησης του χώρου και προώθησης της αναπτυξιακής δυναμικής του.

Τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχει η χώρα είναι: α) Αδριατικής-Ιονίου (ADRION), β) Interreg Mediterranean (MED), γ) ENI CBCMed - Cooperating Across Borders in the Mediterranean, δ) Black Sea Basin ENI CBC, Interreg Europe και ε) Interreg Balkan Mediterranean. Σε αυτό το σημείο σημειώνεται ότι η χώρα μας έχει τεθεί επικεφαλής Γαλάζιας Ανάπτυξης της Μακροπεριφέρειας Αδριατικής-Ιονίου, διαμορφώνοντας την αναπτυξιακή της στρατηγική.

Τέλος, η Ελλάδα την περίοδο 2014-2020 συμμετέχει στα δίκτυα URBACT, ESPON και INTERACT. Σημειώνεται ότι το τελευταίο παρέχει σημαντική υποστήριξη στο σύνολο των παραπάνω προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας⁷⁰.

⁶⁹ www.espa.gr

⁷⁰ οπ.π.

2.2.2.3 Διαχείριση και έλεγχος

Η εφαρμογή των διαδικασιών διαχείρισης και η συνεχής και απρόσκοπτη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων είναι κρίσιμης σημασίας για την επιτυχία των προγραμμάτων. Την τρέχουσα προγραμματική περίοδο δόθηκε έμφαση στην απλοποίηση των σχετικών διαδικασιών. Ορίστηκαν οι απαραίτητες αναφορές της πορείας εκτέλεσης των προγραμμάτων και εκδόθηκαν κανονιστικές πράξεις ορισμού διαχειριστικών αρχών και φορέων υλοποίησης των δράσεων⁷¹.

Επίσης στο σχεδιασμό και τη λειτουργία του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου λήφθηκαν υπόψη οι τιθέμενοι κανόνες διαχείρισης των ΕΠ, η αξιοποίηση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) για την επικοινωνία μεταξύ εμπλεκόμενων αρχών και δικαιούχων, καθώς επίσης η μείωση του χρόνου εκταμίευσης των πόρων με τη χρήση του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ σε συνδυασμό με το ΟΠΣ και την Τράπεζα της Ελλάδας^{72,73}

2.2.3 Χωρική διάσταση 2014 – 2020

Μεταξύ των θετικών εξελίξεων της Πολιτικής Συνοχής τα τελευταία χρόνια αποτέλεσε η ενίσχυση του ενδιαφέροντος στα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες που εμφανίζει η εκάστοτε περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό προωθείται η αξιοποίηση νέων ολοκληρωμένων χωρικά προσδιορισμένων χρηματοδοτικών εργαλείων σε περιοχές που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προσκλήσεις, π.χ. περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση, πόλοι ανάπτυξης και λειτουργικές ενότητες, αστικά κέντρα που απαιτούν κοινωνική αναζωογόνηση, περιοχές πρωτογενούς δραστηριοποίησης (γεωργία, αλιεία) και παράκτιες ζώνες.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση⁷⁴, η συνέργεια μεταξύ των Ταμείων⁷⁵ και η εφαρμογή διαδικασιών διαμόρφωσης τοπικών προσεγγίσεων, αποδεικνύουν ότι η εδαφική διάσταση αποτελεί πλέον σημαντικότατο συστατικό της Πολιτικής Συνοχής. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι *«οι Συμβάσεις Εταιρικής Σχέσης⁷⁶ θα συνδέονται με τους στόχους της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 και τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων και θα καθορίσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για εδαφική ανάπτυξη από όλα τα Ταμεία του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου»*.

⁷¹ Κανονισμός (ΕΕ) 1303/2013

⁷² ΕΣΠΑ, ΕΣΠΑ 2014 – 2020

⁷³ ΕΣΠΑ, Διαχείριση ΕΣΠΑ

⁷⁴ European Commission, *Proposals 2014 – 2020*

⁷⁵ Το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο που εγκρίνει η Επιτροπή παραθέτει όλες τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες, τις οδηγίες για τον προγραμματισμό που ισχύουν για όλα τα ταμεία και συμβάλλει στο συντονισμό των διάφορων διαρθρωτικών μέσων

⁷⁶ Κάθε κράτος - μέλος συνάπτει με την Επιτροπή «Σύμβαση Εταιρικής Σχέσης» η οποία αναμένεται να αντικαταστήσει το σημερινό Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς. Η Σύμβαση συγκεντρώνει όλες τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η κάθε χώρα με σκοπό την επιδίωξη των ευρωπαϊκών στόχων.

2.2.3.1 Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις⁷⁷ αποτελούν το βασικότερο χρηματοδοτικό εργαλείο υλοποίησης ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών σε επίπεδο πόλης, περιοχών μιας πόλης, μητροπολιτικών ή αγροτικών περιοχών ή άλλης λειτουργικής χωρικής ενότητας. Η δυνατότητα αξιοποίησης πόρων από διαφορετικούς άξονες προτεραιότητας ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων επιτρέπει την αντιμετώπιση πολυάριθμων ζητημάτων και τη διαμόρφωση ξεχωριστού μείγματος δράσεων αναλόγως των αναγκών της εκάστοτε περιοχής, διατηρώντας τη στόχευση της Πολιτικής Συνοχής και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁷⁸.

Ειδικότερα στην περίπτωση πόλεων ή αστικών περιοχών η ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση υλοποιείται μέσω της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), η οποία αποτελεί εξειδικευμένη μορφή των ΟΧΕ. Επιλέξιμες είναι οι περιοχές που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα προβλήματα, όπως υψηλά επίπεδα ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, αποβιομηχάνιση, περιβαλλοντική υποβάθμιση και αυξημένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αυθαίρετη δόμηση και αυξημένες μεταναστευτικές ροές.

Η διαχείριση και υλοποίηση των ΟΧΕ είναι δυνατή και από τοπικές αρχές, ενώ συμβάλουν στους στόχους των ΕΠ στα οποία συμμετέχουν και στους στόχους της εδαφικής στρατηγικής. Η χρηματοδότηση των στρατηγικών αυτών προέρχεται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής⁷⁹.

2.2.3.2 Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)^{80 81} αποτελεί συμπληρωματικό πολυτομεακό και ολοκληρωμένο χωρικό εργαλείο που αφορά συγκεκριμένες υποπεριφερειακές ζώνες. Βασίζεται στην προσέγγιση του LEADER για την αγροτική ανάπτυξη και αφορά το σύνολο των Ταμείων της περιόδου 2014-2020. Στοχεύει στην αποτελεσματικότητα των περιφερειακών αναπτυξιακών στρατηγικών, ενεργοποιώντας δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς αλλά και φορείς της κοινωνίας των πολιτών για τη συγκρότηση τοπικής εταιρικής σχέσης και καθιστώντας τους υπεύθυνους για την υλοποίηση της στρατηγικής. Η ακολουθούμενη στρατηγική διαμορφώνεται και υλοποιείται από τις τοπικές κοινωνίες, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ανάγκες και προοπτικές⁸².

⁷⁷ άρ. 96 του Κανονισμού των Κοινών Διατάξεων 1303/2013

⁷⁸ Β. Ζαχαρή, Ε. Ασπρογέρακας (2015), *Η πολιτική συνοχής ως πλαίσιο τοπικής ανάπτυξης*

⁷⁹ European Commission, *Integrated Territorial Investment*

⁸⁰ Β. Ζαχαρή, Ε. Ασπρογέρακας (2015), *Η πολιτική συνοχής ως πλαίσιο τοπικής ανάπτυξης*

⁸¹ άρθρο 32, παρ.1 του Κανονισμού των Κοινών Διατάξεων 1303/2013

⁸² ΕΣΠΑ, *Επιχειρησιακά Προγράμματα*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ μέσω των ΠΕΠ Αττικής των προγραμματικών περιόδων 2007-2013 και 2014-2020

3.1 Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2007-2013 μέσω του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

3.1.1 Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2007 - 2013

Το ΠΕΠ Αττικής και η ακολουθούμενη στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής την προγραμματική περίοδο 2007–2013 βασίστηκε στα αναπτυξιακά της χαρακτηριστικά, στο πλαίσιο και τους στόχους που έθεταν τα θεσμικά κείμενα της ΕΕ^{83 84} για την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη και στην εισροή κατευθύνσεων από τοπικούς φορείς της κοινωνίας, της οικονομίας και της πολιτικής⁸⁵. Το αναπτυξιακό όραμα της στρατηγικής ορίστηκε να είναι: **«Η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Περιφέρειας Αττικής ως ευρωπαϊκής μητρόπολης στο χώρο της νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου».**

Το πλαίσιο στοχοθεσίας του ΠΕΠ Αττικής 2007–2013 βασίστηκε στις εξής κατευθύνσεις:

- Αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών και η ενίσχυση και αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της περιοχής αναφοράς.
- Πραγμάτωση του αναπτυξιακού οράματος, όπως διαμορφώθηκε από την εισροή κατευθύνσεων από τοπικούς φορείς και την αυτοδιοίκηση.
- Αξιοποίηση της Ολυμπιακής κληρονομιάς και η συνέργεια με τα τομεακά ΕΠ της περιόδου.
- Συμφωνία αναπτυξιακού οράματος με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αειφορική Ανάπτυξη
- Επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και των στόχων της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Επίσης λήφθησαν υπόψη:

- Οι κατευθύνσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών και ο ρόλος των πόλεων στην ανάπτυξη και την απασχόληση
- Η συμμόρφωση με την Εθνική Αναπτυξιακή Πολιτική και το ΕΣΠΑ 2007 – 2013
- Η συμβολή στους στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2005–2008

Με βάση τα παραπάνω ορίστηκαν οι παρακάτω Γενικοί Στόχοι του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, η εξυπηρέτηση των οποίων προβλεπόταν μέσω στρατηγικών που στόχευαν στα παρακάτω.

⁸³ European Commission (2013), *Key role of Cohesion Policy in returning economic growth to Europe*

⁸⁴ European Commission (2011), *Cohesion Policy 2014-2020 investing in Europe's Regions*

⁸⁵ ΕΣΠΑ, *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013*

Γενικός Στόχος 1 - Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας σαν Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο: Στόχευε στην προώθηση των θεματικών προτεραιοτήτων των μεταφορών και της ενέργειας.

Γενικός Στόχος 2 - Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, μέσω της ενθάρρυνσης της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, της έρευνας και τεχνολογίας και της διάδοσης και αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης: Στόχευε στην προώθηση των θεματικών προτεραιοτήτων της έρευνας και καινοτομίας, της κοινωνίας της πληροφορίας, του τουρισμού και του πολιτισμού.

Γενικός Στόχος 3 - Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η προστασία του περιβάλλοντος: Στόχευε στην προώθηση των θεματικών προτεραιοτήτων του περιβάλλοντος της πρόληψης κινδύνων από φυσικές καταστροφές και της κοινωνίας της πληροφορίας.

Γενικός Στόχος 4 - Η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας: Στόχευε στην προώθηση των θεματικών προτεραιοτήτων της εκπαίδευσης, της υγείας και κοινωνικής υποδομής, την πρόσβαση σε υπηρεσίες και την ενίσχυση της ποιότητας ζωής, της απασχόλησης, τον περιορισμό των ανισοτήτων σε αστικές περιοχές και την κοινωνική ενσωμάτωση⁸⁶.

Οι Γενικοί Στόχοι του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 αξιολογούνται ως συναφείς με τους αντίστοιχους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013. Πιο συγκεκριμένα η συναφεια με τους ΓΣ του ΕΣΠΑ σημειώνεται στον επόμενο πίνακα (για τους ΓΣ του ΕΣΠΑ βλέπε σχετικό πίνακα παραρτήματος).

Πίνακας 2. Συναφεια Γενικών Στόχων ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 με Γενικούς Στόχους ΕΣΠΑ 2007-2013

Γενικοί Στόχοι ΠΕΠ Αττικής 2007-2013	Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2007-2013	
	Άμεση συνάφεια	Έμμεση συνάφεια
1	ΓΣ13 και ΓΣ14	ΓΣ1 και ΓΣ2
2	ΓΣ1, ΓΣ2, ΓΣ3, ΓΣ5 και ΓΣ6	
3	ΓΣ 6, ΓΣ10, ΓΣ15, ΓΣ16, ΓΣ17 με χωρική προτεραιότητα «Βιώσιμης αστικής ανάπτυξης»	
4	ΓΣ4, ΓΣ9 και ΓΣ11	Χωρική προτεραιότητα «Βιώσιμης αστικής ανάπτυξης»

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Για την εκπλήρωσή τους προβλεπόταν επίσης η αξιοποίηση πόρων του Ταμείου Συνοχής, μέσω των ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη», αλλά και του ΕΚΤ, μέσω των ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», «Εκπαίδευση και Διαβίου Μάθηση» και «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013».

⁸⁶Περιφέρεια Αττικής (2007), *Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα*

Επίσης σημειώνεται ότι, κατά σειρά και προτεραιότητα, δόθηκε έμφαση στις θεματικές προτεραιότητες του «Περιβάλλοντος», των «Επενδύσεων στις Μεταφορές», στην «Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη-Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα», στην «Κοινωνία της Πληροφορίας», σε «Επενδύσεις στην Εκπαίδευση», σε «Επενδύσεις στον τομέα της Υγείας και της Κοινωνικής Υποδομής», σε «Επενδύσεις στον Πολιτισμό», σε «Επενδύσεις για την Ενέργεια», στην «Πρόληψη Κινδύνων» και τέλος στον «Τουρισμό».

Βάσει των Γενικών Στόχων και των προτεραιοτήτων που τέθηκαν και των κατευθύνσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών^{87,88} διαμορφώθηκαν οι ακόλουθοι Άξονες Προτεραιότητας. Κάθε άξονας παρουσιάζει διακριτή επιχειρησιακή στρατηγική και δράσεις κοινές ως προς τον επιχειρησιακό στρατηγικό στόχο παρεμβάσεις (κατηγορίες δράσεων).

ΑΠ1 - Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας – ενέργειας: Περιλαμβάνονται δράσεις μεταφορών και ενέργειας.

ΑΠ2 - Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας ζωής: Περιλαμβάνονται δράσεις διαχείρισης αποβλήτων και υδάτινων πόρων, πρόληψης κινδύνων, ανάπτυξης υποδομών υγείας και άλλων κοινωνικών υποδομών, στελέχωση εκπαιδευτικών υποδομών, ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών για τους πολίτες και πολιτιστική οικονομική ανάπτυξη.

ΑΠ3 - Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης: Περιλαμβάνονται δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, των επενδύσεων και της εξωστρέφειας, ανάπτυξης της καινοτομίας και αξιοποίησης των ΤΠΕ, αναβάθμισης των τουριστικών υπηρεσιών και εγκατάστασης ΑΠΕ.

ΑΠ4 - Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών: Περιλαμβάνονται δράσεις αστικής αναζωογόνησης (π.χ. αναπλάσεις, δημιουργίας αστικού πρασίνου, αναβάθμισης κοινοχρήστων χώρων), καθορισμού χρήσεων γης, αξιοποίησης κενών βιομηχανικών κελυφών και η εκπόνηση Πρότυπων Καινοτόμων Σχεδίων Ανάπτυξης (ΠΚΣΑ).

ΑΠ5 – Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής: Περιλαμβάνει δράσεις υλοποίησης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και δημοσιότητας της πορείας εκτέλεσης του ΠΕΠ.

Οι άξονες προτεραιότητας αξιολογούνται ως συναφείς με τους αντίστοιχους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 ως εξής:

Πίνακας 3. Συνάφεια Αξόνων Προτεραιότητας ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 με Γενικούς Στόχους ΕΣΠΑ 2007-2013

Άξονες Προτεραιότητας ΠΕΠ Αττικής 2007-2013	Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2007-2013	
	Άμεση συνάφεια	Έμμεση συνάφεια
1	ΓΣ13, ΓΣ14 και χωρική	ΓΣ1 και ΓΣ2

⁸⁷ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, *Εγκύκλιοι 3 και 4, Τεχνική Οδηγία 1, Εφαρμοστικός Κανονισμός*

⁸⁸ Περιφέρεια Αττικής (2007), *Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα*

	προτεραιότητα «Βιώσιμη αστική ανάπτυξη»	
2	ΓΣ4, ΓΣ6, ΓΣ9, ΓΣ10, ΓΣ11, ΓΣ15, ΓΣ16 και ΓΣ17	ΓΣ3
3	ΓΣ1, ΓΣ2, ΓΣ3, ΓΣ5 και ΓΣ6	ΓΣ7, ΓΣ12 και ΓΣ14
4		ΓΣ1, ΓΣ2, ΓΣ3, ΓΣ15, ΓΣ17 και χωρική προτεραιότητα «Βιώσιμη αστική ανάπτυξη»

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Οι προτεραιότητες της ΕΕ για την Πολιτική Συνοχής εκφράζονται μέσω των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της για την περίοδο 2007 – 2013⁸⁹. Η περιφερειακή αναπτυξιακή στρατηγική οφείλει να είναι συναφής ως προς αυτές. Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ οργανώνονται σε τρεις πρωταρχικούς στόχους⁹⁰:

ΣΤΟΧΟΣ I Να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και εργασίας

ΣΤΟΧΟΣ II Γνώση και καινοτομία για την ανάπτυξη

ΣΤΟΧΟΣ III Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εδαφική συνοχή και συνεργασία, αναγνωρίζοντας το ρόλο των αστικών περιοχών στην ανάπτυξη και την απασχόληση και στηρίζοντας την αγροτική οικονομία και προωθώντας τη διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία. Σημειώνεται υψηλή συνάφεια του ΠΕΠ Αττικής 2007–2013 με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Πολιτικής Συνοχής, η οποία καταγράφεται στους επόμενους πίνακες (για τις Στρατηγικές Κατευθύνσεις βλέπε σχετικό πίνακα παραρτήματος)⁹¹.

Πίνακας 4. Συνάφεια Γενικών Στόχων ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 με Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις Πολιτικής Συνοχής

Γενικοί Στόχοι ΠΕΠ Αττικής 2007-2013	Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις Πολιτικής Συνοχής	
	Άμεση συνάφεια	Έμμεση συνάφεια
1	1.1.1, 1.1.3 και 2.1	
2	1.2.1, 1.2.2 και 1.2.3	1.1.2, 1.1.3 και 1.3.3
3	1.1.2, 1.2.3 και 2.1	1.3.3 και 1.3.5
4	1.3.3 και 1.3.5	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

⁸⁹ European Commission (2011), *Cohesion Policy 2014-2020 investing in Europe's Regions*

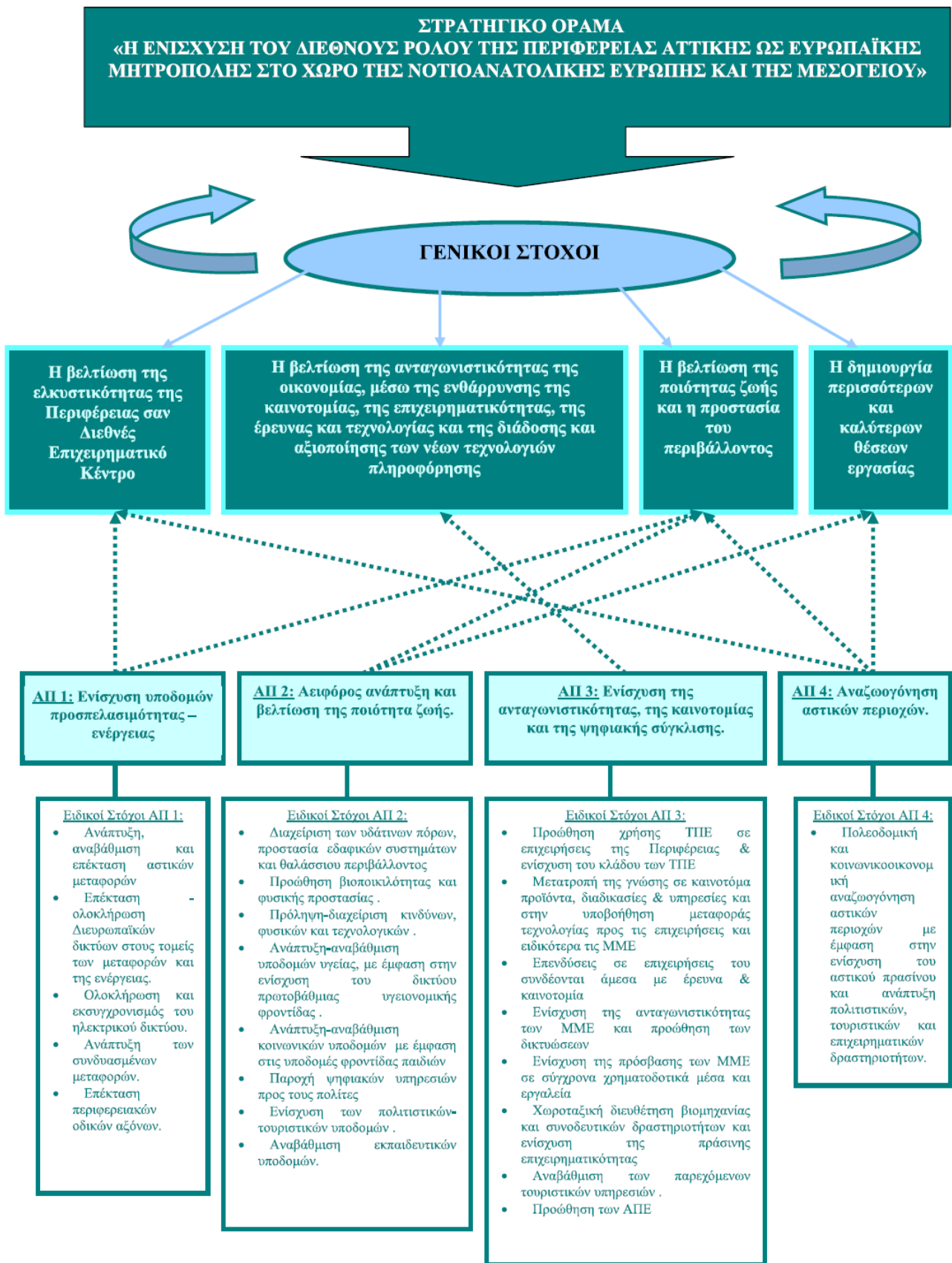
⁹⁰ European Commission (2013), *Key role of Cohesion Policy in returning economic growth to Europe*

⁹¹ Περιφέρεια Αττικής (2007), *Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα*

Πίνακας 5. Συνάφεια Αξόνων Προτεραιότητας ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 με Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις Πολιτικής Συνοχής

Άξονες Προτεραιότητας ΠΕΠ Αττικής 2007-2013	Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2007-2013	
	Άμεση συνάφεια	Έμμεση συνάφεια
1	1.1.1 και 1.1.3	2.1
2	1.1.2, 1.2.3 και 1.3.5	1.3.3 και 2.1
3	1.2.1, 1.2.2 και 1.2.3	1.1.2, 1.1.3 και 1.3.3
4	2.1	1.1.2

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

3.1.2 Αποδελτίωση δομής και ενδεικτικών δράσεων του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζονται ανά Άξονα Προτεραιότητας οι ειδικοί στόχοι στους οποίους στόχευσε το ΠΕΠ Αττικής 2007-2013. Αναφέρεται ότι στο παράρτημα περιλαμβάνονται αντίστοιχοι πίνακες παρουσίασης του συνόλου των τύπων δράσεων αλλά και των δεικτών που εφαρμόστηκαν για την παρακολούθηση του προγράμματος.

3.1.2.1 Άξονας Προτεραιότητας 1 - Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας - ενέργειας

A.Π.	1	Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας - ενέργειας
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none">• Ανάπτυξη, αναβάθμιση και επέκταση των αστικών μεταφορών• Επέκταση - ολοκλήρωση Διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας• Ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός του ηλεκτρικού δικτύου• Ανάπτυξη των συνδυασμένων μεταφορών• Επέκταση περιφερειακών οδικών αξόνων

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

3.1.2.2 Άξονας Προτεραιότητας 2 – Αειφόρος ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής

A.Π.	2	Αειφόρος ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none">• Διαχείριση των υδάτινων πόρων, προστασία εδαφικών συστημάτων και θαλάσσιου περιβάλλοντος• Προώθηση βιοποικιλότητας και φυσικής προστασίας• Πρόληψη-διαχείριση κινδύνων, φυσικών και τεχνολογικών• Ανάπτυξη-αναβάθμιση υποδομών υγείας, με έμφαση στην ενίσχυση του δικτύου πρωτοβάθμιας υγειονομικής φροντίδας.• Ανάπτυξη-αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών με έμφαση στις υποδομές φροντίδας παιδιών• Παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες• Ενίσχυση των πολιτιστικών - τουριστικών υποδομών

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

3.1.2.3 Άξονας Προτεραιότητας 3 – Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης

A.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none">• Προώθηση χρήσης ΤΠΕ σε επιχειρήσεις της Περιφέρειας & ενίσχυση του κλάδου των ΤΠΕ• Μετατροπή της γνώσης σε καινοτόμα προϊόντα, διαδικασίες & υπηρεσίες και στην υποβοήθηση μεταφοράς τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ• Επενδύσεις σε επιχειρήσεις του συνδέονται άμεσα με έρευνα &

	<ul style="list-style-type: none"> • καινοτομία • Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και προώθηση των δικτύσεων • Ενίσχυση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε σύγχρονα χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία • Χωροταξική διευθέτηση βιομηχανίας και συνοδευτικών δραστηριοτήτων και ενίσχυση της πράσινης επιχειρηματικότητας • Αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών • Προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
--	---

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

3.1.2.4 Άξονας Προτεραιότητας 4 – Αναζωογόνηση (Regeneration) αστικών περιοχών

Α.Π.	4	Αναζωογόνηση (Regeneration) αστικών περιοχών
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none"> • Πολεοδομική και κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση αστικών περιοχών με έμφαση στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου και ανάπτυξη πολιτιστικών, τουριστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

3.1.2.5 Άξονας Προτεραιότητας 5 – Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής

Α.Π.	5	Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξη για τη διαχείριση, λειτουργία, παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεων του Προγράμματος. Οι σχετικές δράσεις αφορούν στην προετοιμασία, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση της υλοποίησης, ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων, επιθεώρηση, έλεγχο και αξιολόγηση του προγράμματος, καθώς και σε έργα ή ενέργειες που θα συμβάλλουν στη βελτίωση των οργανωτικών δομών και των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, πιστοποίησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης του Προγράμματος, καθώς και στην προώθηση ανταλλαγής εμπειριών. • Υποστήριξη για την ευρεία δημοσιότητα, προβολή και πληροφόρηση του Προγράμματος, με έμφαση στους Δικαιούχους και στους ωφελούμενους των παρεμβάσεων.

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

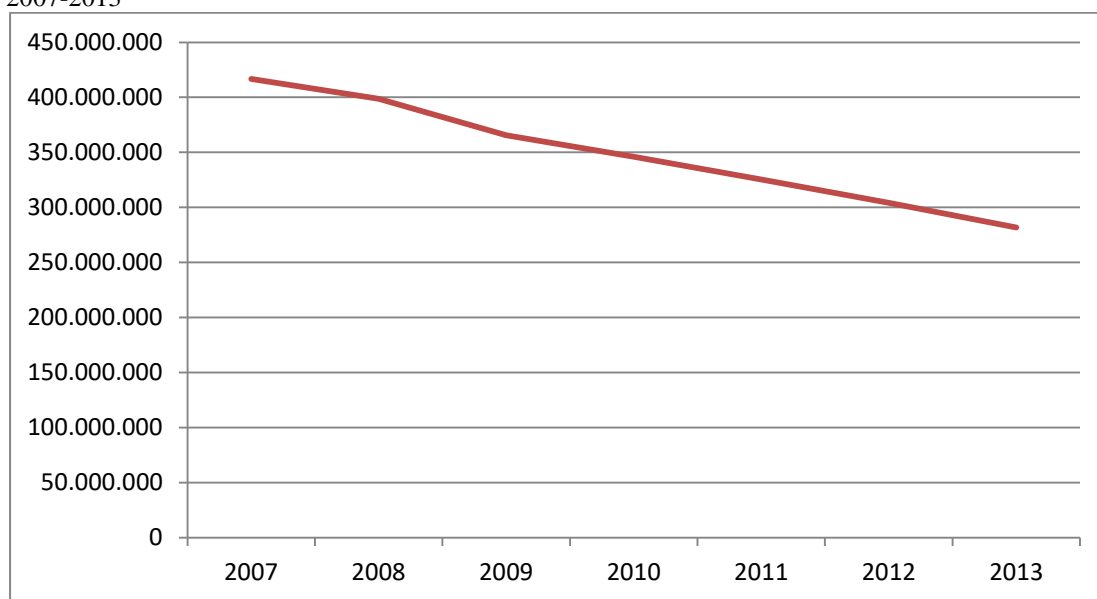
3.1.3 Χρηματοδοτική κατανομή του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ανά Άξονα Προτεραιότητας

Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 τα ΕΠ μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση από ένα Ταμείο. Ωστόσο υπό προϋποθέσεις μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση και από άλλο Ταμείο: α) στην περίπτωση συγχρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, β) στην περίπτωση συνέργειας προβλέποταν η δυνατότητα ενεργοποίησης ρήτρας ευελιξίας έως 10% του άξονα προτεραιότητας. Μάλιστα στην περίπτωση συνέργειας μεταξύ δράσεων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ ήταν δυνατή η υπέρβαση του ορίου αυτού έως το 15% της συνολικής χρηματοδότησης του

άξονα Κοινωνική Ενσωμάτωση του ΕΚΤ όλων των περιφερειών και του άξονα Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη του ΕΤΠΑ των Περιφερειών σταδιακής εισόδου. Οι παραπάνω διατάξεις κρίνονται ως προάγγελος της πολυταμειακότητας που εφαρμόστηκε την τρέχουσα περίοδο 2014-2020.

Έτσι για την Περιφέρεια Αττικής η χρηματοδότηση του ΠΕΠ 2007-2013 προήλθε από το ΕΤΠΑ και έγινε σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό εμπροσθοβαρώς, λόγω της κατηγοριοποίησης της Περιφέρειας ως σταδιακής εξόδου και της ανάγκης αυξημένης απορρόφησης κατά τα πρώτα έτη υλοποίησης⁹².

Διάγραμμα 2. Χρονική κατανομή χρηματοδοτικών πόρων Κοινοτικής συνδρομής του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Επίσης από το χρηματοδοτικό πλάνο του αναθεωρημένου προγράμματος (Δεκέμβριος 2013) συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσό συνολικής Δημόσιας Δαπάνης της Περιφέρειας Αττικής καταλήγει την περίοδο 2007-2013 στον Άξονα Προτεραιότητας 3 «Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης» (34% του συνολικής ΔΔ), ενώ δεύτερος σε κατάταξη έρχεται ο Άξονας 1 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής» (32% της συνολικής ΔΔ). Τα αντίστοιχα ποσοστά των πόρων των υπόλοιπων αξόνων ως προς το σύνολο είναι 28% για τον Άξονα 1 «Ενίσχυση Υποδομών Προσβασιμότητας και Ενέργειας», 5% για τον Άξονα 4 «Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών» και τέλος 1% για τον Άξονα 5 «Τεχνική Στήριξη Εφαρμογής».

⁹² Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 9^η Τριμηνιαία Έκθεση Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Διάγραμμα 3. Χρηματοδοτικό σχήμα ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ανά άξονα προτεραιότητας

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

3.2 Η εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2014-2020 μέσω του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

3.2.1 Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2014-2020

Η σύνταξη του ΠΕΠ αποτελεί υποχρέωση της Περιφέρειας βάσει του Ν.3852/2010⁹³, ενώ το περιεχόμενο και η δομή του, όπως επίσης οι διαδικασίες κατάρτισης και παρακολούθησης του ορίζονται από την 35829/2014 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Η αναπτυξιακή στρατηγική του ΠΕΠ Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 στηρίζεται στην προώθηση της έρευνας και την ενίσχυση των ικανοτήτων του ανθρωπίνου δυναμικού, στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής οικονομίας, στην ολοκλήρωση βασικών υποδομών με έμφαση στην περιβαλλοντική προστασία, στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού⁹⁴.

Λαμβάνοντας υπόψη την κρίσιμη μείωση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων στην τρέχουσα περίοδο, το πρόγραμμα δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε δράσεις πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος. Η στόχευση αυτή είναι δυνατή τόσο μέσω του πολυταμειακού χαρακτήρα του προγράμματος (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) όσο και μέσω της υιοθέτησης των κατευθύνσεων που προκύπτουν από: α) το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθηνών 2021, β) τα Τομεακά ΕΠ της τρέχουσας περιόδου, γ) την Περιφερειακή

⁹³ Ν.3852/2010, *Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*

⁹⁴ Περιφέρεια Αττικής (2015), *Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020*

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, δ) την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας⁹⁵ και τέλος ε) τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία της τρέχουσας περιόδου (OXE-BAA-TΑΠΤΟΚ). Σημειώνεται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης του ΠΕΠ είναι περίπου 1,140 δις ευρώ, εκ των οποίων 912 περίπου εκατομμύρια ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα υπόλοιπα είναι η Εθνική συμμετοχή^{96,97}.

Το ακολουθούμενο μείγμα πολιτικής της αναπτυξιακής στρατηγικής επιδιώκει την επίτευξη των παρακάτω τριών αναπτυξιακών στόχων - προτεραιοτήτων:

A. Η αναστροφή της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας και η βαθμιαία αναδιάρθρωση της με τη μετατόπιση σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας και χαμηλής περιβαλλοντικής όχλησης με στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της εξωστρέφειας, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα και τη φιλική και έξυπνη αξιοποίηση των ΤΠΕ.

B. Η βελτίωση της ελκυστικότητας της Αττικής σαν τόπου κατοικίας και προσέλκυσης επενδύσεων, μέσω της προστασίας και αειφορικής διαχείρισης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Γ. Η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής

Επίσης οργανώνεται σε Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) και Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ). Το σύνολο των ΘΣ περιλαμβάνουν οριζόντιες πολιτικές και χωρικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020 (εκτός αυτών που καλύπτονται από τομεακές παρεμβάσεις του ΕΚΤ) και είναι οι εξής:

ΘΣ1 - Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης & της καινοτομίας

Στοχεύει στην ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων, στην υποστήριξη και εμπορική αξιοποίηση της έρευνας και καινοτομίας των επιχειρήσεων (βάσει της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης).

ΘΣ2 - Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητάς τους
Επιδιώκεται η ανάπτυξη και αξιοποίηση ΤΠΕ στους τομείς Έξυπνης Εξειδίκευσης, στην ποιότητα ζωής και στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής στις πόλεις. Επιπλέον, στόχος είναι η ενίσχυση των ΜΜΕ για την αξιοποίηση ΤΠΕ.

ΘΣ3 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)

Ο ΘΣ στοχεύει στην ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στη δημιουργία νέων και στη δημιουργία δομών συνεργασίας τους σε τομείς Έξυπνης Εξειδίκευσης. Επίσης στοχεύει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και συνεργεί με το ΘΣ9 και το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα».

ΘΣ4 - Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους Τομείς

⁹⁵ Κατά την περίοδο κατάρτισης του ΠΕΠ η στρατηγική ήταν επίσης υπό εκπόνηση

⁹⁶ ό.π.

⁹⁷ ΕΣΠΑ, ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Επιδιώκεται η προώθηση δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας και ενεργειακής αποδοτικότητας, κυρίως σε κτίρια αλλά και τις μεταφορές, ενώ προκύπτει συνέργεια με τις δράσεις ΒΑΑ.

ΘΣ5 - Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

Επιδιώκεται η αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων σε περιοχές υψηλού κινδύνου και η ενίσχυση των μηχανισμών πυρασφάλειας και πολιτικής προστασίας, σε συνδυασμό με την υλοποίηση παρεμβάσεων σε προστατευόμενες περιοχές.

ΘΣ6 - Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Επιδιώκεται η επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον και τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων. Στόχος είναι η αειφόρος διαχείριση των πόρων, η πρόληψη/αποκατάσταση υποβάθμισης και η βελτίωση της ποιότητας ζωής και αστική αναζωογόνηση. Σημειώνεται συνεργεια με τις δράσεις ΒΑΑ στο πλαίσιο της διασύνδεσης τουρισμού και αστικής αναζωογόνησης.

ΘΣ7 - Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές

Επιδιώκεται η αντιμετώπιση των αυξημένων ροών μετακινούμενων μέσω της επέκτασης του Τραμ, της αναβάθμισης των υποδομών κρουαζιέρα, αλλά και της επέκτασης του Μετρό (με τομεακές παρεμβάσεις) καθώς και παρεμβάσεις οδικής ασφάλειας.

ΘΣ8 - Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Δίνεται έμφαση στην αντιμετώπιση της ανεργίας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την ενίσχυση του ανθρωπίνου δυναμικού και των δεξιοτήτων του σε νέους και δυναμικούς κλάδους (π.χ. ΤΠΕ). Σημειώνονται συνέργειες με τομεακές παρεμβάσεις του ΕΚΤ, τους ΘΣ 2 και 3 και την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

ΘΣ9 - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και οποιονδήποτε διακρίσεων

Επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών σε προνοιακές υποδομές και υποδομές υγείας, κατά προτεραιότητα σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. Επίσης η αντιμετώπιση της φτώχειας και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης, μέσω της υποστήριξης των ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων και της ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Σημειώνεται συνέργεια με τις ΟΧΕ στην περίπτωση συνδυασμού με δράσεις αστικής αναζωογόνησης.

ΘΣ10 - Επένδυση στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Επαγγελματική Κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη Διά Βίου Μάθηση

Επιδιώκεται η υποστήριξη της διασύνδεσης εκπαίδευσης και απασχόλησης, μέσω της προώθησης δράσεων διαβίου μάθησης και σχολείων δεύτερης ευκαιρίας. Σημειώνεται συνέργεια με τις ΒΑΑ στην περίπτωση συνδυασμού με δράσεις αστικής αναζωογόνησης.

ΘΣ11 - Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Αξιοποιούνται οι παρεμβάσεις μεταρρύθμισης της Δημόσιας Διοίκησης (κεντρική, αποκεντρωμένη και τοπική), με στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην Αττική⁹⁸.

Στον επόμενο πίνακα καταγράφεται η εξυπηρέτηση των τριών αναπτυξιακών στόχων από τους αντίστοιχους Θεματικούς Στόχους:

Αναπτυξιακός Στόχος	Εξυπηρέτηση από ΘΣ
A.	ΘΣ 1, 2, 3 και εν μέρει από τους ΘΣ 4, 7 και 8
B.	ΘΣ 4, 5, 6 και εν μέρει από τον ΘΣ 7
Γ.	ΘΣ 8,9 και 10

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Η διάρθρωση του ΠΕΠ Αττικής 2014 – 202 σε Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ) ακολουθεί «μονοταμειακή» λογική, συσχετίζοντας κάθε ΑΠ με ένα ΘΣ. Οι Άξονες Προτεραιότητας είναι οι εξής⁹⁹:

ΑΠ1 - Ενίσχυση των Μηχανισμών & των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα & την Καινοτομία

ΑΠ2 - Διάδοση & Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων & Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ

ΑΠ3 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας & της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων & προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας

ΑΠ4 - Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπααραγωγής & Προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές

ΑΠ5 - Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης & Διαχείρισης Κινδύνων

ΑΠ6 - Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον

ΑΠ7 - Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας & των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής

ΑΠ8 - Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων & της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

ΑΠ9 - Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης & Καταπολέμηση της Φτώχειας & Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής

⁹⁸Περιφέρεια Αττικής (2015), *Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020*

⁹⁹ ό.π.

ΑΠ10 - Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών & Υποδομών Υγείας

ΑΠ11 - Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης

ΑΠ12 - Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΤΠΑ

ΑΠ13 - Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΚΤ.

Η χρηματοδότηση τους προέρχεται από το ΕΤΠΑ, με εξαίρεση τους ΑΠ 8, 9 και 13 η χρηματοδότηση των οποίων προέρχεται από το ΕΚΤ.

3.2.2 Αποδελτίωση δομής και ενδεικτικών δράσεων του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζονται ανά Άξονα Προτεραιότητας οι επενδυτικές προτεραιότητες και οι ειδικοί στόχοι στους οποίους στόχευει το ΠΕΠ Αττικής 2014-2020. Αναφέρεται ότι στο παράρτημα περιλαμβάνονται αντίστοιχοι πίνακες παρουσίασης του συνόλου των τύπων δράσεων αλλά και των δεικτών που εφαρμόστηκαν για την παρακολούθηση του προγράμματος.

3.2.2.1 Άξονας Προτεραιότητας 1 - Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία

Α.Π.	1	Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία
Ε.Π.	1.a	Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προώθηση κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος
Ε.Σ.	1.a.1	Δημιουργία δομών και υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) σε περιφερειακό επίπεδο

Α.Π.	1	Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία
Ε.Π.	1.b	Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυσής εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, δοκιμαστικών δράσεων, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής, ειδικά σε βασικές τεχνολογίες, και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής
Ε.Σ.	1.b.1	Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.2 Άξονας Προτεραιότητας 2 - Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

Α.Π.	2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
Ε.Π.	2.b	Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ
Ε.Σ.	2.β.1	Αύξηση χρήσης ΤΠΕ στις ΜΜΕ

Α.Π.	2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
Ε.Π.	2.c	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας
Ε.Σ.	2.c.1	Αξιοποίηση των ΤΠΕ στους τομείς του πολιτισμού, των μεταφορών και της κοινωνικής ενσωμάτωσης

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.3 Άξονας Προτεραιότητας 3 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας
Ε.Π.	3.a	Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων
Ε.Σ.	3.a.1	Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (Στρατηγική RIS)

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας
Ε.Π.	3.c	Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών
Ε.Σ.	3.c.1	Αναστροφή της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας
Ε.Π.	3.d	Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας
Ε.Σ.	3.d.1	Βελτίωση της εξωστρέφειας της Περιφερειακής οικονομίας

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.4 Άξονας Προτεραιότητας 4 - Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές

A.Π.	4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές
E.Π.	4.b	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις
E.Σ.	4.b.1	Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στις επιχειρήσεις

A.Π.	4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές
E.Π.	4.c	Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης
E.Σ.	4.c.1	Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια

A.Π.	4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές
E.Π.	4.g	Προώθηση της χρήσης της συμπαγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα
E.Σ.	4.g.1	Αύξηση της χρήσης μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον για την παραγωγή Ενέργειας

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.5 Άξονας Προτεραιότητας 5 - Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων

A.Π.	5	Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων
E.Π.	5.a	Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα
E.Σ.	5.a.1	Μείωση των επιπτώσεων των πλημμυρικών φαινομένων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.6 Άξονας Προτεραιότητας 6 - Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον

A.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον
E.Π.	6.a	Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες

		που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
Ε.Σ.	6.a.1	Εναρμόνιση της Περιφέρειας με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τα υγρά απόβλητα

Α.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον
Ε.Π.	6.b	Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
Ε.Σ.	6.b.1	Επέκταση δικτύων ύδρευσης σε οικισμούς που δεν έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας πόσιμο νερό

Α.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον
Ε.Π.	6.c	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
Ε.Σ.	6.c.1	Ανάδειξη υποδομών πολιτισμού – τουρισμού μητροπολιτικής εμβέλειας

Α.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον
Ε.Π.	6.e	Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου
Ε.Σ.	6.e.1	Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.7 Άξονας Προτεραιότητας 7 - Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής

Α.Π.	7	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής
Ε.Π.	7.a	Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ
Ε.Σ.	7.a.1	Αναβάθμιση του ρόλου του Πειραιά στο σύστημα λιμένων κρουαζιέρας της Νοτιανατολικής Μεσογείου

Α.Π.	7	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής
Ε.Π.	7.b	Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων
Ε.Σ.	7.b.1	Βελτίωση της οδικής ασφάλειας

Α.Π.	7	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών
-------------	----------	--

		Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής
Ε.Π.	7.c	Ανάπτυξη και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών (στα οποία περιλαμβάνονται και τα συστήματα χαμηλού θορύβου), συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των αερολιμενικών υποδομών, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας
Ε.Σ.	7.c.1	Επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (Τραμ) στην Αττική

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.8 Άξονας Προτεραιότητας 8 - Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Α.Π.	8	Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης
Ε.Π.	8iii	Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
Ε.Σ.	8.iii.1	Βελτίωση της απασχόλησης, μέσω της ίδρυσης Επιχειρήσεων, ιδίως στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Α.Π.	8	Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης
Ε.Π.	8v	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές
Ε.Σ.	8.v.1	Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.9 Άξονας Προτεραιότητας 9 - Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής
Ε.Π.	9.i	Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστηρίας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης
Ε.Σ.	9.i.1	Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση για μειονεκτούντα άτομα που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας, με έμφαση σε άτομα που έχουν την ευθύνη της φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής
-------------	----------	---

Ε.Π.	9ii	Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά
Ε.Σ.	9.ii.1	Βελτίωση απασχολησιμότητας και ποιότητας ζωής των ατόμων περιθωριοποιημένων ομάδων μέσω της ενίσχυσης των βασικών, κοινωνικών τους δεξιοτήτων

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής
Ε.Π.	9iii	Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών
Ε.Σ.	9.iii.1	Βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ευάλωτων (μεταξύ των οποίων ΑΜΕΑ) και των Λοιπών Ομάδων του Πληθυσμού της Περιφέρειας

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής
Ε.Π.	9iv	Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας
Ε.Σ.	9.iv.1	Προαγωγή της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες πρόνοιας / κοινωνικής φροντίδας και υγείας

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής
Ε.Π.	9.v	Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση
Ε.Σ.	9.v.1	Ενίσχυση ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.10 Άξονας Προτεραιότητας 10 - Ανάπτυξη - Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας

Α.Π.	10	Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας
Ε.Π.	9.a	Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας
Ε.Σ.	9.a.1	Βελτίωση των όρων ισότιμης προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της πρόσβασης των ευπαθών & ευάλωτων ομάδων σε ποιοτικές υπηρεσίες, μέσω βελτίωσης των αντίστοιχων υποδομών σε υποβαθμισμένες περιοχές

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.11 Άξονας Προτεραιότητας 11 - Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης

Α.Π.	11	Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης
Ε.Π.	10.a	Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης
Ε.Σ.	10.1	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού της Εκπαίδευσης και της Δια βίου μάθησης στην Αττική

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.12 Άξονας Προτεραιότητας 12 - Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)

Α.Π.	12	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)
Ε.Π.		
Ε.Σ.	12.a	Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής του ΠΕΠ Αττικής (ΕΤΠΑ)
	12.b	Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ (ΕΤΠΑ)

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.2.13 Άξονας Προτεραιότητας 13 - Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)

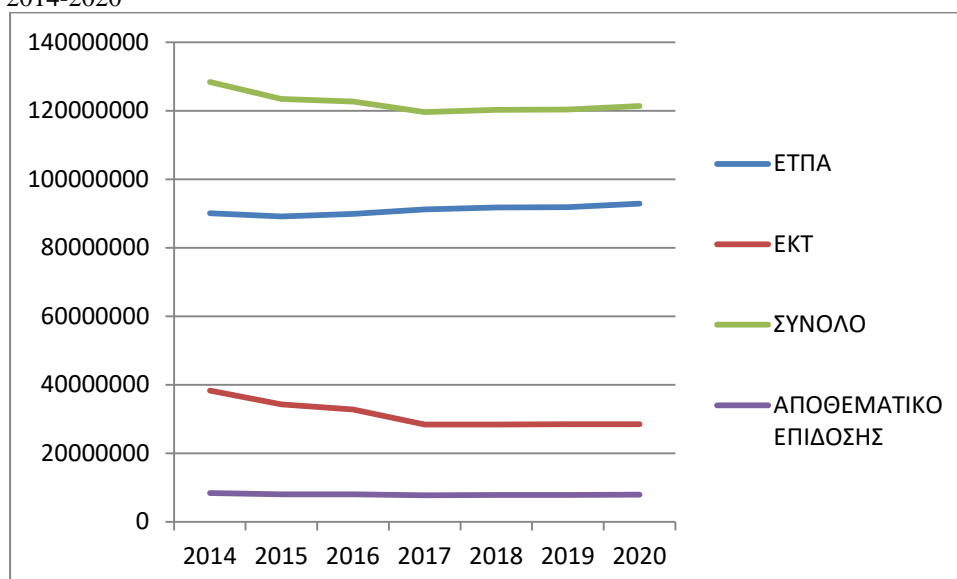
Α.Π.	13	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)
Ε.Π.		
Ε.Σ.	13.a	Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής του ΠΕΠ Αττικής (ΕΚΤ)
	13.b	Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ (ΕΚΤ)

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

3.2.3 Χρηματοδοτική κατανομή του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 ανά Άξονα Προτεραιότητας

Έτσι για την Περιφέρεια Αττικής η χρηματοδότηση σύμφωνα με το ΠΕΠ 2014-2020 προήλθε από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και έγινε εμπροσθοβαρώς, καθώς ο προγραμματισμός προέβλεπε την χρονική κατανομή των συνολικά διαθέσιμων πόρων (σχεδόν 912 εκ. ευρώ Κοινοτικής συνδρομής και 1,1 δις. ευρώ συνολικής χρηματοδότησης) όπως φαίνεται στο επόμενο διάγραμμα. Επίσης παρατηρείται ότι οι πόροι του ΕΤΠΑ αυξάνονται σταδιακά μέχρι το 2020, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τους πόρους του ΕΚΤ. Η εικόνα αυτή οφείλεται στη φύση των δράσεων που χρηματοδοτούν τα δύο ταμεία, καθώς δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην υλοποίηση κοινωνικών δράσεων τα πρώτα έτη και άλλων δράσεων (π.χ. υποδομών) τα επόμενα. Τέλος παρατηρείται ότι τα ποσά του αποθεματικού επίδοσης διατηρούνται σχετικά σταθερά μέχρι το τέλος του προγράμματος.

Διάγραμμα 4. Χρονική κατανομή χρηματοδοτικών πόρων Κοινοτικής συνδρομής του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Η κατανομή του προϋπολογισμού του ΠΕΠ είναι ισομερώς κατανομημένη στους πυλώνες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και συμβατή με τον ΣΕΣ 2014 – 2020. Παρατηρείται ωστόσο μεγαλύτερη συγκέντρωση συνολικής χρηματοδότησης στον ΑΠ 9 (23,3% της συνολικής χρηματοδότησης του ΠΕΠ). Ακολουθούν οι ΑΠ 7 και 6 (14,7 και 13,6% αντίστοιχα). Πιο συγκεκριμένα καταγράφονται ανά ΑΠ και ΘΣ οι πόροι κατανέμονται ως εξής:

Στον **ΑΠ1** (αντίστοιχος **ΘΣ1**) καταλήγει το 2,6% των πόρων του ΠΕΠ, οι οποίοι θα διατεθούν κυρίως για τη διασύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων και την προώθηση ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών στους κλάδους της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Στον **ΑΠ2** (αντίστοιχος **ΘΣ2**) καταλήγει το 3,5% των πόρων, με το μεγαλύτερο ποσοστό να διατίθεται σε δράσεις αστικών μεταφορών, πολιτισμού και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Στον **ΑΠ3** (αντίστοιχος **ΘΣ3**) καταλήγει 11,6% των πόρων και στοχεύουν στην ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διαμόρφωσης συνεργατικών σχηματισμών για τις μεταποιητικές και τουριστικές ΜΜΕ.

Στον **ΑΠ4** (αντίστοιχος **ΘΣ4**) κατανέμεται το 6,9% των χρηματοδοτικών πόρων με έμφαση να δίδεται στην ενεργειακή εξοικονόμηση των κτιρίων και στην προώθηση ιδιωτικών επενδυτικών και επιχειρηματικών σχεδίων.

Στον **ΑΠ5** (αντίστοιχος **ΘΣ5**) δίδεται το 8,4% των πόρων του ΠΕΠ και έμφαση στην προώθηση αντιπλημμυρικών έργων και δράσεων αντιμετώπισης κινδύνων και πυρκαγιών.

Τον **ΑΠ6** (αντίστοιχος **ΘΣ6**) αφορά το 13,6% των πόρων και αφορά τη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων και την αναζωογόνηση υποβαθμισμένων αστικών περιοχών.

Στον **ΑΠ7** (αντίστοιχος **ΘΣ7**) κατανέμεται το 14,7% των πόρων και αφορά δράσεις πράσινων αστικών μεταφορών και την αναβάθμιση των υποδομών κρουαζιέρας του Πειραιά.

Στον **ΑΠ8** (αντίστοιχος **ΘΣ8**) δίδεται το 1,9% των χρηματοδοτικών πόρων του ΠΕΠ και αφορούν την ενίσχυση της καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα και την υποστήριξη της εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας των κλάδων Έξυπνης Εξειδίκευσης.

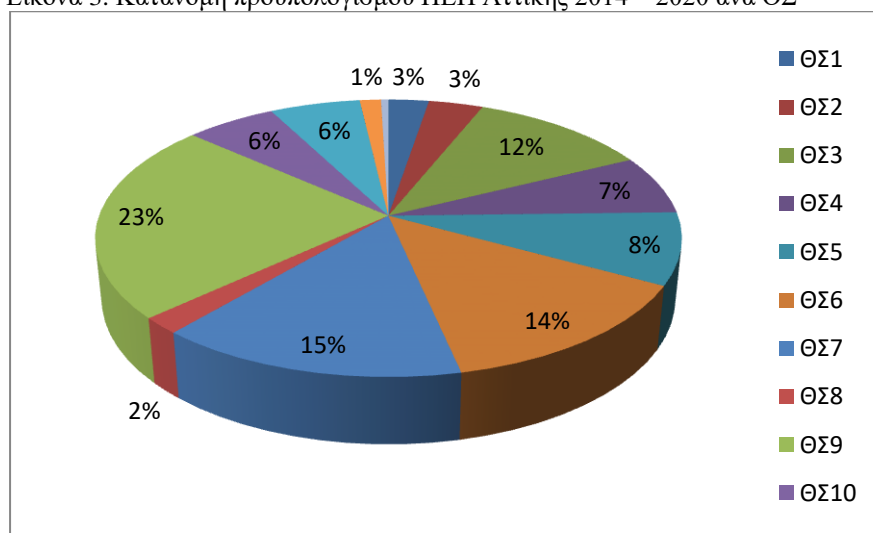
Στον **ΑΠ9** (αντίστοιχος **ΘΣ9**) κατανέμεται το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων του ΠΕΠ (23,3%). Αφορούν την αντιμετώπιση της ανεργίας, της επιβάρυνσης των κοινωνικών υποδομών λόγω εισροής πληθυσμού, την αξιοποίηση της κοινωνικής οικονομίας, την γενικότερη αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Στον **ΑΠ10** (αντίστοιχος **ΘΣ10**) καταλήγει το 5,8% των πόρων με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών δημιουργίας νηπιαγωγείων, στην αναβάθμιση υφιστάμενων εκπαιδευτικών μονάδων και τον εκσυγχρονισμό των δομών εκπαίδευσης και Δια Βίου μάθησης.

Στον **ΑΠ11** (αντίστοιχος **ΘΣ11**) καταλήγει το 5,8% των πόρων του Προγράμματος με προτεραιότητα στην ενίσχυση των ικανοτήτων των Δικαιούχων αλλά και στην αναβάθμιση των μηχανισμών παρακολούθησης – αξιολόγησης των δράσεων.

Τέλος στους **ΑΠ12** και **ΑΠ13** καταλήγει συνολικά το 1,9% των πόρων του ΠΕΠ (1,4% και 0,5% αντίστοιχα) και αφορούν την υποστήριξη της υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου των δράσεων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ αντίστοιχα¹⁰⁰.

Εικόνα 3. Κατανομή προϋπολογισμού ΠΕΠ Αττικής 2014 – 2020 ανά ΘΣ

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

¹⁰⁰Περιφέρεια Αττικής (2015), Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Αποτίμηση της υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 και της πορείας υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

4.1 Η υλοποίηση του ΠΕΠ Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2007-2013

Σύμφωνα με στοιχεία του επίσημου διαδικτυακού τόπου πληροφόρησης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας για την πορεία υλοποίησης των έργων του ΕΣΠΑ¹⁰¹, σημειώνεται ότι στην Περιφέρεια Αττικής μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013¹⁰² υλοποιήθηκαν 3.122 έργα και 33.100 ενισχύσεις, συνολικού προϋπολογισμού περίπου 5,2 δις ευρώ και συνολικές πληρωμές περί τα 4,9 δις ευρώ. Από αυτά συγκεκριμένα το ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 αφορούσε συνολική συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη 2,2 δις ευρώ και πραγματοποιηθήσα συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη περίπου 2,6 δις ευρώ. Μάλιστα το ποσοστό της πραγματοποιηθείσας επί της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης ανήλθε στο 114,4%.

Στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι το ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 αναθεωρήθηκε συνολικά τέσσερις φορές, με την τελευταία αναθεώρηση να λαμβάνει χώρα το Δεκέμβριο του 2013. Στις επόμενες ενότητες ακολουθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ξεχωριστά ανά Άξονα Προτεραιότητας, βάσει της 9^{ης} κατά σειρά Τριμηνιαίας Έκθεσης Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του προγράμματος και στοιχείων της 30-6-2014 από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ).

4.1.1 Οικονομική αποτίμηση της υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ανά Άξονα Προτεραιότητας

Βάσει της 9^{ης} Τριμηνιαίας Έκθεσης Παρακολούθησης και Αξιολόγησης, για το σύνολο του προγράμματος ισχύουν μέχρι 30-6-2016 τα εξής:

- Ο συνολικός προϋπολογισμός των προσκλήσεων του προγράμματος ανήλθε στα 5,8 δις ευρώ (ποσοστό ενεργοποίησης 219%), ενώ το επόμενο τρίμηνο ανήλθε στα 5,9 δις ευρώ (ενεργοποίηση 261,8%).
- Σημειώθηκε υπερδέσμευση πόρων, καθώς ο συνολικός προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων ήταν 4,1 δις ευρώ (157% της Δημόσιας Δαπάνης του ΠΕΠ). Το επόμενο τρίμηνο ανήλθε στα 3,7 δις ευρώ (ενεργοποίηση 163,9%).
- Το 91,8% των ενταγμένων έργων (σε σύνολο 13.636 έργων) αφορούσαν κρατικές ενισχύσεις
- Η αναθεώρηση του προγράμματος ήταν επιβεβλημένη, έτσι ώστε το ποσοστό των ενταγμένων έργων να καταστεί υλοποιήσιμο
- Παρόλη τη βελτίωση της ροής πληρωμών, λόγω της αναθεώρησης και της μείωση του προϋπολογισμού του ΠΕΠ, δεν επιτεύχθηκε σημαντική μεταβολή όσον αφορά την υστέρηση πληρωμών των ενταγμένων έργων.

¹⁰¹ anaptyxi.gov.gr

¹⁰² Πιο συγκεκριμένα την περίοδο από Α' εξάμηνο 2009 έως Α' εξάμηνο 2017

Αντίστοιχα ανά Άξονα Προτεραιότητας ίσχυσαν τα εξής¹⁰³:

ΑΠ1 – Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας – ενέργειας

Αποτελώντας τον τρίτο σε βαρύτητα άξονα, μέχρι την 30-9-2016 σημείωσε ενεργοποίηση προσκλήσεων συνολικού προϋπολογισμού 1,6 δις ευρώ και αντίστοιχο ποσοστό ενεργοποίησης 275,3%. Ο άξονας, μετά την αναθεώρηση και την ένταξη σε αυτόν σημαντικών έργων υποδομών αλλά και του «Εξοικονομώ κατ' οίκον», σημείωσε υπερδέσμευση πόρων (ενταγμένα έργα περίπου 911,7 εκ ευρώ και 154,1% της ΔΔ και συμβασιοποιημένα έργα 796,4 εκ ευρώ και 134,6% των ενταγμένων), αλλά και βελτίωση απορρόφησης (104,3% της συνολικής ΔΔ του άξονα). Σημειώνεται ότι μέχρι την 30-6-2016 δεν είχε ενεργοποιηθεί η Θεματική Προτεραιότητα των αστικών μεταφορών, συνολικής ΔΔ περί των 7,1 εκ ευρώ.

ΑΠ2 – Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση Ποιότητας Ζωής

Αποτέλεσε το δεύτερο σε βαρύτητα άξονα και σημείωσε μέχρι την 30-9-2016 ενεργοποίηση προσκλήσεων σχεδόν 2,1 δις ευρώ (ποσοστό ενεργοποίησης 306,7%). Τα συμβασιοποιημένα έργα του άξονα είχαν προϋπολογισμό 926,5 εκ ευρώ (136,2% της ΔΔ), ενώ τα ενταγμένα έργα συνολικό προϋπολογισμό 1,2 δις ευρώ (αποτελούσαν το 172,7% της συνολικής ΔΔ του άξονα). Τέλος, ο άξονας σημειώνει απορρόφηση 110,1% της συνολικής ΔΔ. Σημειώνεται ότι μέχρι την 30-6-2016 αρκετά έργα (συμβασιοποιημένα διαχείρισης λυμάτων και ομβρίων) του άξονα παρουσίασαν μέτρια απορρόφηση κάτω του 45%, ενώ σημειώθηκαν περιπτώσεις Θεματικών Προτεραιοτήτων (π.χ. τηλεπικοινωνίες, ΤΠΕ, αστική αναζωγόηση) με υπέρβαση της προβλεπόμενης ΔΔ.

ΑΠ3 – Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης

Αποτέλεσε τον σημαντικότερο σε βαρύτητα άξονα του ΠΕΠ, έχοντας μέχρι την 30-6-2016 12.692 ενταγμένα έργα. Στην τελευταία διαθέσιμη καταγραφή της πορείας του προγράμματος (30-9-2016), ο συνολικός προϋπολογισμός των ενεργοποιημένων προσκλήσεων ανερχόταν σχεδόν στα 1,9 δις ευρώ (ενεργοποίηση 239,4%), ο προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων στο 1,4 δις ευρώ (173,6% της συνολικής ΔΔ του άξονα) και αντίστοιχα των συμβασιοποιημένων έργων σχεδόν στο 1,3 δις ευρώ (170,6% της ΔΔ του άξονα). Σημείωσε υψηλά ποσοστά απόρροφησης (118,2% της συνολικής ΔΔ του άξονα), κυρίως λόγω της διασφάλισης πόρων για τη δημιουργία Ταμείων Χαρτοφυλακίου (π.χ. Jeremie). Σημειώνεται ότι μέχρι την 30-6-2016 δεν είχαν ενεργοποιηθεί πέντε Θεματικές Προτεραιότητες (έρευνα και ΑΠΕ).

ΑΠ4 – Αναζωογόηση (regeneration) αστικών περιοχών

Στον τέταρτο κατά σειρά κατάταξης βαρύτητας άξονα του ΠΕΠ σημειώθηκε μέχρι της 30-9-2016 ενεργοποίηση προσκλήσεων συνολικού προϋπολογισμού 224,5 εκ ευρώ και ποσοστό ενεργοποίησης 152,6%. Επίσης οι εντάξεις έργων ανήλθαν στα 188,4 εκ ευρώ (128,1% της ΔΔ του άξονα) και οι συμβασιοποιήσεις σε 174,7 εκ ευρώ (118,8% της ΔΔ του άξονα). Η απορρόφηση ανήλθε στο 108,8% της ΔΔ του άξονα. Ο υψηλός βαθμός απορρόφησης οφείλεται κυρίως στη διάθεση πόρων για το Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης – Jessica.

¹⁰³ Δρόσης Δ., Πορεία υλοποίησης ΕΠ Αττική, 2^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης ΕΠ Αττική 2014-2020

ΑΠ5 – Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής

Αποτελεί υποστηρικτικό της υλοποίησης άξονα και αναπόφευκτα τον μικρότερο σε βαρύτητα, με έως την 30-9-2016 συνολική ενεργοποίηση προσκλήσεων 56,8 εκ ευρώ (ενεργοποίηση 139,2). Τα ενταγμένα έργα του άξονα ανέρχονται στα 44,3 εκ ευρώ (108,6% της ΔΔ του άξονα) και τα συμβασιοποιημένα στα 43,1 εκ ευρώ (105,7% της ΔΔ του άξονα), ενώ ο βαθμός απορρόφησης ανερχόταν στο 96,7% της συνολικής ΔΔ του άξονα.

Συμπεραίνεται ότι μέχρι την 9^η Τριμηνιαία Έκθεση Παρακολούθησης και Αξιολόγησης σημειώθηκαν περιπτώσεις υπερδέσμευσης πόρων (π.χ. ΑΠ1), ένταξης έργων χωρίς να υπάρχει διαθέσιμη ΔΔ, αλλά και μη ενεργοποίηση ορισμένων Θεματικών Προτεραιοτήτων αποτέλεσαν κρίσιμα ζητήματα αντιμετώπισης κατά το κλεισμό του προγράμματος. Ωστόσο η απορροφητικότητα του σε γενικές γραμμές κινήθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα και ανήλθε στο 109%, βάσει της δημοσίευσης της πορείας της 30-9-2016.

4.1.2 Επίτευξη στόχων-δεικτών του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ορίστηκαν συγκεκριμένοι δείκτες (αποτελέσματος και εκροών) για την αξιολόγηση της υλοποίησης του προγράμματος (βλέπε παράρτημα Α). Η 9^η τριμηνιαία έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος παρουσιάζει τον μέχρι 30-6-2016 βαθμό επίτευξης των δεικτών αυτών, παρουσιάζοντας την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Στη συνέχεια παρατίθεται η ανάλυση των δεικτών τόσο όσον αφορά τους άξονες προτεραιότητας όσο και τον κορμό του προγράμματος¹⁰⁴.

ΑΠ1 – Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας – ενέργειας

Μέχρι το τέλος του Β εξαμήνου του 2016 στο σύνολο των έντεκα δεικτών εκροών και δέκα δεικτών αποτελέσματος, είχαν επιτευχθεί πλήρως επτά και τρεις αντίστοιχα. Οι υπόλοιποι δείκτες παρουσίασαν είτε μεσαίο είτε μηδενικό βαθμό επίτευξης. Επισημαίνεται ότι τουλάχιστον για τους δείκτες αποτελέσματος που σημειώσαν έστω και χαμηλό βαθμό επίτευξης, αναμένεται η πλήρης επίτευξη τους με την υλοποίηση του συνόλου των αντίστοιχων έργων¹⁰⁵.

Α.Π.	1	Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας - ενέργειας	
		Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		Αναβάθμιση περιφερειακών οδών (εκτός αυτοκινητόδρομων και εθνικής οδοποιίας)	22,7%
		Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	87,8%
		Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	56,3%
		Ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας στον οικιακό τομέα	49,4%
		Επέκταση γραμμής μέσων μαζικής μεταφοράς σταθερής	0%

¹⁰⁴ Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 9η Τριμηνιαία Έκθεσης Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Πίνακας III Παραρτήματος

¹⁰⁵ Σημειώνεται ότι οι δείκτες έχουν μεταβληθεί μετά τις αναθεωρήσεις του ΠΕΠ. Στο παράρτημα παρατίθεντε οι δείκτες της 4^{ης} αναθεώρησης του προγράμματος και ποσοστό υλοποίησής τους μέχρι την 30-6-2016.

	τροχιάς, TRAM	
	Πρόσθετος πληθυσμός με δυνατότητα πρόσβασης στα μέσα μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (TRAM)	0%
	Πρόσθετος πληθυσμός εξυπηρετούμενος από τα μέσα μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (Μετρό)	0%
	Πρόσθετος πληθυσμός εξυπηρετούμενος από τα μέσα μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (Προαστιακός Σιδηρόδρομος)	100%
	Ετήσια δεσμευμένη μεταφορική ικανότητα αγωγών Φ.Α. υψηλής πίεσης (εκατ. Κ.μ.)	100%
	Αύξηση ταχύτητας κυκλοφορίας ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΥ Σιδηρόδρομου Αττικής (Τμήμα ΣΚΑ – Τρεις Γέφυρες)	100%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Αριθμός οικιών που αναβαθμίζονται ενεργειακά	53,8%
	Βελτίωση / αναβάθμιση περιφερειακών οδών (εκτός αυτοκινητόδρομων και εθνικής οδοποιίας)	29,5%
	Κατασκευή και αποπεράτωση γραμμής μαζικών μέσων μεταφοράς σταθερής τροχιάς, TRAM	0%
	Αναβάθμιση γραμμής μαζικών μέσων μεταφοράς σταθερής τροχιάς, ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ	100%
	Μήκος γραμμών μέσων μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (ΜΕΤΡΟ)	0%
	Μήκος γραμμών μέσων μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (ΗΣΑΠ, ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ)	101,3%
	Χρόνος διαδρομής ΜΜΜ σταθερής τροχιάς Προαστιακός Αθήνα – Α/Δ	100%
	Ανανέωση στόλου ΜΜΜ	100%
	Αριθμός νέων αμαξοστασιών	100%
	Μήκος αγωγών Φ.Α. υψηλής πίεσης	101,4%
	Λιμένες που αναβαθμίζονται	100%

Πηγή: 9η Τριμηνιαία Έκθεσης Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ίδια επεξεργασία

ΑΠ2 – Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση Ποιότητας Ζωής

Οι δείκτες εκροών του ΑΠ2 παρουσιάζουν σχετικά χαμηλό βαθμό επίτευξης, με εξαίρεση του δείκτη «Δημιουργούμενες Βασικές Υπηρεσίες Δημόσιας Διοίκησης για πολίτες που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά» που εμφανίζει υψηλό βαθμό επίτευξης και του δείκτη «Υποδομές μονάδων κοινωνικής φροντίδας» που εμφανίζει μεσαίο βαθμό επίτευξης. Αντίστοιχα μεταξύ των δεικτών αποτελέσματος, δύο εκ των πέντε εμφανίζουν υψηλό βαθμό επίτευξης (>80%), ενώ οι υπόλοιποι κινούνται σε χαμηλά επίπεδα επίτευξης.

Α.Π.	2	Αειφόρος ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Ποσοστό αστικών στερεών αποβλήτων που υφίστανται επεξεργασία	0%
	Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που εξυπηρετείται από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)	0%
	Ποσοστό πολιτών που χρησιμοποιούν τις Βασικές Υπηρεσίες Δημόσιας Διοίκησης που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	83,5%
	Ποσοστό πολιτών που χρησιμοποιούν τις Δημιουργούμενες Υπηρεσίες που εξυπηρετούν την καθημερινή ζωή των	0%

	Πολιτών που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά (εκτός των Βασικών Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης)	
	Επωφελούμενοι πολίτες από χρηματοδοτούμενους εξοπλισμούς ΤΠΕ	96%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	14,5%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Νέες Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)	0%
	Αγωγοί αποχέτευσης ομβρίων υδάτων	4,4%
	Αριθμός μουσειών-μνημείων που αναδεικνύονται	10,2%
	Υποδομές φροντίδας παιδιών	4,6%
	Αριθμός ICT projects	20,7%
	Δημιουργούμενες Βασικές Υπηρεσίες Δημόσιας Διοίκησης για πολίτες που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	83,3%
	Δημιουργούμενες Υπηρεσίες που εξυπηρετούν την καθημερινή ζωή των Πολιτών που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά (εκτός Βασικών Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης)	10,6%
Υποδομές μονάδων κοινωνικής φροντίδας	50%	

Πηγή: 9η Τριμηνιαία Έκθεσης Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

ΑΠ3 – Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης

Η επίτευξη των δεικτών εκρμών του ΑΠ3 κινείται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα σε γενικές γραμμές. Οι περισσότεροι δείκτες είτε έχουν μηδενική είτε χαμηλή επίτευξη, τέσσερεις εξ αυτών σημειώνουν μεσαίο επίπεδο επίτευξης, ενώ μόνο δύο έχουν ικανοποιητική επίτευξη. Αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζουν και οι δείκτες αποτελέσματος του άξονα.

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Ποσοστό τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται	50%
	Νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται από την ενίσχυση των επιχειρήσεων	93,7%
	Ισοδύναμα ανθρωποέτη απασχόλησης ερευνητών	14,5%
	Αριθμός αιτήσεων για Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας από ερευνητές	25,8%
	Χρηματοδοτούμενες Επιχειρήσεις με δυνατότητα υποδοχής Ηλεκτρονικών Παραγγελιών ή/και Πληρωμών για Πωλήσεις μέσω Διαδικτύου	0%
	Επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν Βασικές Υπηρεσίες του Δημοσίου προς Επιχειρήσεις που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	111,3%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	45,7%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Υφιστάμενες ΜΜΕ που εκσυγχρονίζονται / βελτιώνονται	61,2%
	Νέες επιχειρήσεις που δημιουργούνται από επιδοτούμενα προγράμματα	37,6%
	Αριθμός έργων (άμεση ενίσχυση επενδύσεων στις ΜΜΕ)	138,7%

Επιχειρήσεις που ωφελούνται από δράσεις Έρευνας & Ανάπτυξης Καινοτομίας	4,0%
Νέες / υποστηριζόμενες επιχειρήσεις έντασης γνώσης (spin-off και spin-out)	29,4%
Αριθμός κοινών έργων με Ε&Τ φορείς των καρτών-μελών χρηματοδοτούμενων ή μη από τα Προγράμματα της ΕΕ (σε συντονισμό με την ΕΕ)	36,7%
Τουριστικές κλίνες που εκσυγχρονίζονται	49,6%
Επενδυτικά σχέδια εναλλακτικών μορφών τουρισμού	3,8%
Χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις για ενσωμάτωση ΤΠΕ στην καθημερινή τους λειτουργία	19,4%
Αριθμός έργων συνεργασίας επιχειρήσεων και ερευνητικών ιδρυμάτων	7,9%
Βασικές υπηρεσίες του Δημοσίου για Επιχειρήσεις που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	83,3%
Χρηματοδοτούμενες Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες των Επιμελητηρίων προς τις Επιχειρήσεις	0%
Δημιουργούμενες & Νέες Επιχειρήσεις που παράγουν ή αξιοποιούν ΤΠΕ και χρηματοδοτούνται από venture capital και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία	0%

Πηγή: 9η Τριμηνιαία Έκθεση Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ίδια επεξεργασία

ΑΠ4 – Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών

Τέλος όσον αφορά τους δείκτες εκροών του ΑΠ4 παρατηρείται ότι μέχρι την 30-6-2016 είχε σημειωθεί μεσαία επίτευξη των στόχων, με το μόνο δείκτη που παρουσίασε υψηλό βαθμό επίτευξης να είναι ο «Αριθμός έργων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των πόλεων» και οι υπόλοιποι να κινούνται σε μέτρια προς χαμηλά επίπεδα. Από την άλλη ο δείκτης αποτελέσματος «Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από παρεμβάσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης» υπερκάλυψε την τιμή στόχου, ενώ ο δεύτερος δείκτης αποτελέσματος του άξονα παρουσίασε μηδενικό βαθμό.

Α.Π.	4	Αναζωογόνηση (Regeneration) αστικών περιοχών
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από παρεμβάσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης	284,9%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	0%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Δείκτης	Βαθμός επίτευξης
	Αριθμός έργων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των πόλεων	64,3%
	Μήκος ποδηλατοδρόμων που δημιουργούνται Αναπλάσεις και αναβαθμίσεις περιοχών	35,6% 18,8%

Πηγή: 9η Τριμηνιαία Έκθεση Παρακολούθησης και Αξιολόγησης ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ίδια επεξεργασία

Σε γενικές γραμμές η εξέλιξη των δεικτών φανερώνει την αποσπασματική και σαφώς μη ισόρροπη υλοποίηση έργων και των τεσσάρων αξόνων προτεραιότητας. Λίγοι είναι οι δείκτες που κάλυψαν τους στόχους που τέθηκαν από την αναθεώρηση του

ΠΕΠ, ενώ αρκετοί ήταν αυτοί που παρουσίασαν μηδενικό βαθμό επίτευξης, καθώς ο αντίστοιχος βαθμός υλοποίησης έργων ήταν περιορισμένος. Ωστόσο σημειώνεται ότι οι δείκτες με μεσαίο βαθμό επίτευξης αναμένεται να βελτιωθούν μέχρι το τελικό κλείσιμο το προγράμματος υπό την προϋπόθεση να ολοκληρωθούν τα σχετικά έργα. Το γεγονός αυτό δημιούργησε ζήτημα επίστευσης διαδικασιών για να αποφευχθούν φαινόμενα αδιάθετων πόρων.

4.2 Η πορεία υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020

Όσον αφορά την μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2014–2020, η Περιφέρεια Αττικής ανακοίνωσε σε σχετικό δελτίο τύπου ότι η απορροφητικότητα χρηματοδοτικών πόρων της Περιφέρειας (σε απόλυτα ποσά) μέχρι τον Δεκέμβριο του 2016 την κατέταξε στη δεύτερη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών, κατάταξη που όμως επηρεάζεται από το συνολικό χρηματοδοτικό μέγεθος του προγράμματός της. Πιο συγκεκριμένα, η Περιφέρεια Αττικής μέχρι και τα τέλη του 2016 αξιοποίησε συνολικά 72,2 εκατομμύρια ευρώ κοινοτικής συνδρομής, ποσό το οποίο ανέρχεται (συμπεριλαμβανομένων των αξόνων Τεχνικής Υποστήριξης) στο 7,9% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής του ΠΕΠ Αττικής. Βάσει του ποσοστού αυτού, και σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά απορροφητικότητας των υπολοίπων Περιφερειών της χώρας, η Περιφέρεια Αττικής κατατάσσεται στην όγδοη θέση μαζί με την Περιφέρεια Κρήτης¹⁰⁶.

Πίνακας 6. Απορροφητικότητα πόρων Κοινοτικής συνδρομής ΠΕΠ των ελληνικών Περιφερειών μέχρι τα τέλη του 2016 (σε εκ ευρώ)

Περιφέρεια	Συνολική κοινοτική συνδρομή	Ποσό απορρόφησης κοινοτικής συνδρομής	Ποσοστό απορροφητικότητας
Κεντρική Μακεδονία	771,89	98,09	12,7%
Δυτική Ελλάδα	392,79	42,88	10,9%
Νότιο Αιγαίο	84,09	8,61	10,2%
Πελοπόννησος	216,27	21,0	9,7%
Στερεά Ελλάδα	95,03	8,26	8,7%
Ήπειρος	260,68	22,21	8,5%
Ιόνια Νησιά	181,54	15,22	8,4%
Θεσσαλία	320,9	26,88	8,4%
Κρήτη	347,91	27,4	7,9%
Αττική	911,97	72,2	7,9%
Βόρειο Αιγαίο	241,34	18,82	7,8%
Αν.Μακεδονία και Θράκη	406,19	31,84	7,8%
Δυτική Μακεδονία	266,14	20,48	7,7%

Πηγή: ΠΕΠ ελληνικών Περιφερειών 2014-2020, Καταχωρημένα στοιχεία ΕΣΠΑ

¹⁰⁶ ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, *Καταχωρημένα Στοιχεία ΕΣΠΑ 2014-2020 – Σύνολο Π.Ε.Π. "Αττική" 2014 -2020*

Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοινώθηκαν από τη διχειριστική αρχή του ΠΕΠ Αττικής στις 3 Φεβρουαρίου 2017, η μέχρι εκείνη την περίοδο κατάσταση ενεργοποίησης προσκλήσεων, ένταξης έργων και πιστοποίησης δαπανών του ΠΕΠ Αττικής ξεχωριστά ανά άξονα προτεραιότητας καταγράφεται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 7. Πορεία εξέλιξης ΠΕΠ Αττικής 2014 – 2020 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2017 (σε ευρώ)

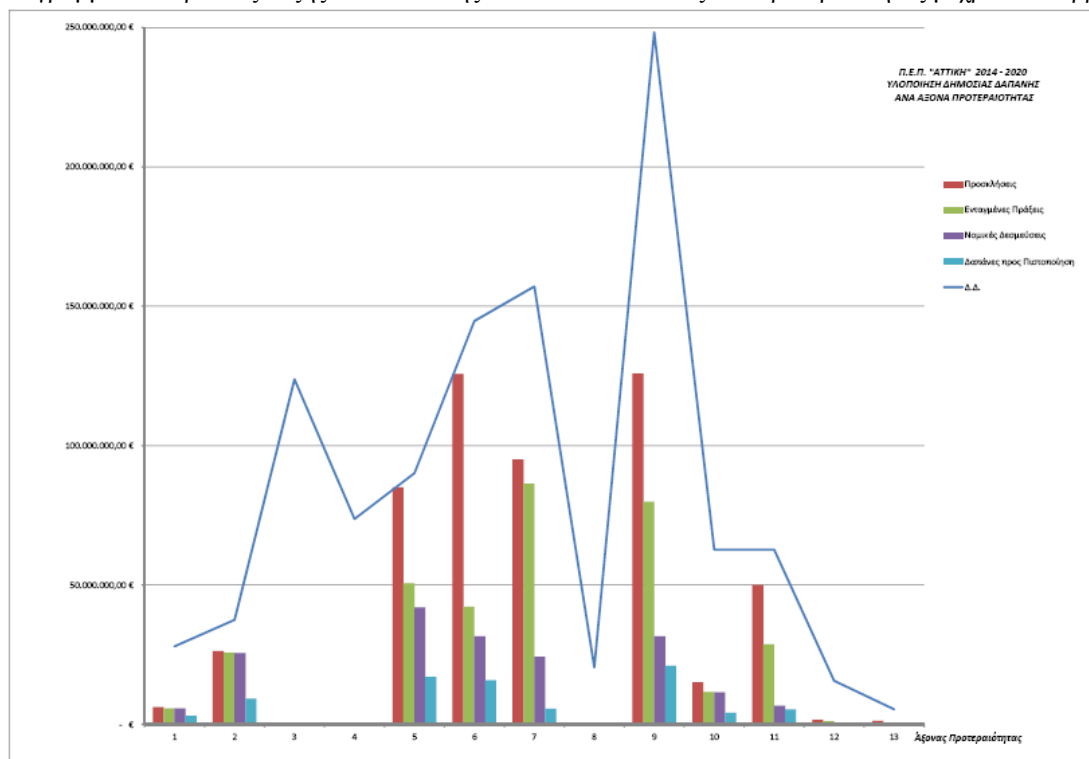
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		Συγχρ/νη ΔΔ Κύριας Ενίσχυσης	Ενεργοποίηση - ΔΔ Προσκλήσεων		Συγχρ/νη ΔΔ Ενταγμένων Έργων		Συγχρ/νη ΔΔ Νομικών Δεσμεύσεων		Δαπάνες Προς Πιστοποίηση στην ΕΕ (Συγχρ/νη ΔΔ)	
ΚΩΔ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ		Απόλυτα ποσά	%	Απόλυτα ποσά	%	Απόλυτα ποσά	%	Απόλυτα ποσά	%
01	Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία	27.968.015,00	6.200.000,00	22,2%	5.700.000,00	20,4%	5.682.045,56	20,3%	2.987.741,00	10,7%
02	Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ	37.500.000,00	26.280.000,00	70,1%	25.739.015,00	68,6%	25.538.636,51	68,1%	9.192.843,00	24,5%
03	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ - Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	123.796.092,50	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%
04	Πρόωθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαράγωγής και πρόωθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές	73.689.202,19	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%
05	Πρόωθηση της Προσαρμογής στην	90.089.747,97	85.000.000,00	94,4%	50.588.037,79	56,2%	41.974.432,63	46,6%	17.048.281,00	18,9%

	Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων									
06	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον	144.689.700,00	125.668.000,00	86,9%	42.218.364,92	29,2%	31.631.598,29	21,9%	15.827.089,00	10,9%
07	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής	157.117.042,97	95.000.000,00	60,5%	86.333.757,61	54,9%	24.260.960,59	15,4%	5.537.673,00	3,5%
08	Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	20.433.243,98	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%
09	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων - Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής	248.327.168,75	125.817.351,00	50,7%	79.824.852,80	32,1%	31.586.500,75	12,7%	20.949.802,00	8,4%
10	Ανάπτυξη - Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας	62.709.751,72	15.100.000,00	24,1%	11.606.907,55	18,5%	11.525.093,98	18,4%	4.183.112,00	6,7%
11	Ανάπτυξη - Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης	62.709.751,72	50.000.000,00	79,7%	28.662.110,00	45,7%	6.671.451,41	10,6%	5.323.261,00	8,5%

12	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)	15.605.387,00	1.590.000,00	10,2%	1.175.000,78	7,5%	467.012,80	3,0%	137.931,00	0,9%
13	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)	5.375.600,00	1.200.000,00	22,3%	165.900,00	3,1%	-	0%	-	0%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014 – 2020		1.070.010.703,80	531.855.351,00	49,7%	332.013.946,45	31,0%	179.337.732,53	16,8%	81.187.733,00	7,6%

Πηγή: Δελτίο Τύπου ΠΕΠ Αττικής 03/02/2016, Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 5. Πορεία εξέλιξης ΠΕΠ Αττικής 2014 – 2020 ανά Άξονα Προτεραιότητας μέχρι τον Φεβρουάριο του 2017 (σε ευρώ)

Πηγή: Δελτίο Τύπου ΠΕΠ Αττικής 03/02/2017

Από τα στοιχεία που παρατίθεντε συμπεραίνεται ότι η συνολική ενεργοποίηση προσκλήσεων του προγράμματος (με οικονομικούς όρους) ανέρχεται μέχρι στιγμής στο 49,7%. Πιο συγκεκριμένα ανά άξονα προτεραιότητας, τα υψηλότερα ποσοστά ενεργοποίησης προσκλήσεων εμφανίζουν οι ΑΠ5 «Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων (94,4%), ΑΠ6 «Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον» (86,9%), ΑΠ11 «Ανάπτυξη-Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης» (79,7%) και ΑΠ2 «Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ» (70,1%). Απεναντίας οι άξονες που έχουν μηδενική ενεργοποίηση προσκλήσεων είναι οι εξής: ΑΠ3 «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ - Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας», ΑΠ4 «Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές» και ΑΠ8 «Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης».

Εξετάζοντας τα αντίστοιχα ποσά της ΔΔ των ενταγμένων έργων, το σύνολο του προγράμματος παρουσιάζει ποσοστό 31% της ΔΔ των ενταγμένων έργων ως προς το σύνολο της ΔΔ κύριας ενίσχυσης. Ανά άξονα προτεραιότητας η εικόνα διαφοροποιείται σε σχέση με την αντίστοιχη των ενεργοποιημένων προσκλήσεων, καθώς οι άξονες που σημειώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά πόρων ενταγμένων έργων είναι οι εξής: ΑΠ2 «Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ» (68,6%), ΑΠ5 «Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων (56,2%), ΑΠ7 «Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής» (54,9%) και ΑΠ11 «Ανάπτυξη-Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης» (45,7%). Σημειώνεται ότι ο ΑΠ6 «Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον», παρόλο που σημειώνει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό ενεργοποίησης προσκλήσεων, ταυτόχρονα εμφανίζει σχετικά χαμηλό ποσοστό ενταγμένων έργων.

Επίσης το ποσοστό της ΔΔ Νομικών Δεσμεύσεων ως προς τη συνολική ΔΔ κύριας ενίσχυσης του προγράμματος ανέρχεται στο 16,8% (σε σχέση με το 31% της ΔΔ των ενταγμένων έργων). Πιο συγκεκριμένα, αρκετοί άξονες προτεραιότητας σημειώνουν ποσοστά νομικών δεσμεύσεων αντίστοιχα των ενταγμένων έργων τους (π.χ. ΑΠ1, ΑΠ2, ΑΠ5), ενώ ορισμένοι άξονες σημειώνουν αρκετά χαμηλότερα ποσοστά (π.χ. ΑΠ7, ΑΠ9 και ΑΠ11), γεγονός που υποδηλώνει είτε επίτευξη εκπτώσεων κατά τη συμβασιοποίηση των ενταγμένων έργων είτε καθυστέρηση συμβασιοποίησης.

Τέλος, η ΔΔ των πιστοποιημένων δαπανών προς την ΕΕ ως προς το σύνολο της ΔΔ κύριας ενίσχυσης του προγράμματος, δηλαδή το τελικό ποσοστό απορροφητικότητας του συνόλου της χρηματοδότησης (κοινοτικής και εθνικής), ανέρχεται μέχρι σήμερα στο 7,6%. Ανά άξονα τα υψηλότερα ποσοστά απορροφητικότητας σημειώνονται στους ΑΠ2 «Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ» (24,5%), ΑΠ5 «Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων» (18,9%), ΑΠ6 «Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον» (10,9%) και ΑΠ1 «Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας

Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία» (10,7%). Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως και συμπεραίνεται μηδενική απορροφητικότητα σημειώνουν μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου του 2017 οι ΑΠ3 «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ - Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας», ΑΠ4 «Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπααραγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές» και ΑΠ8 «Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης». Επίσης μηδενική ή σχεδόν μηδενική απορροφητικότητα παρουσιάζουν οι ΑΠ13 «Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)» και ΑΠ12 «Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)» (0,9%).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η τρέχουσα χρονική περίοδος αποτελεί την αρχή του τρίτου χρόνου υλοποίησης του ΠΕΠ και επιλεξιμότητας των έργων του¹⁰⁷, θα έλεγε κανείς ότι η μέχρι σήμερα ενεργοποίηση του προγράμματος κινείται σε περιορισμένα επίπεδα, ειδικά όσον αφορά τους παρακάτω άξονες προτεραιότητας:

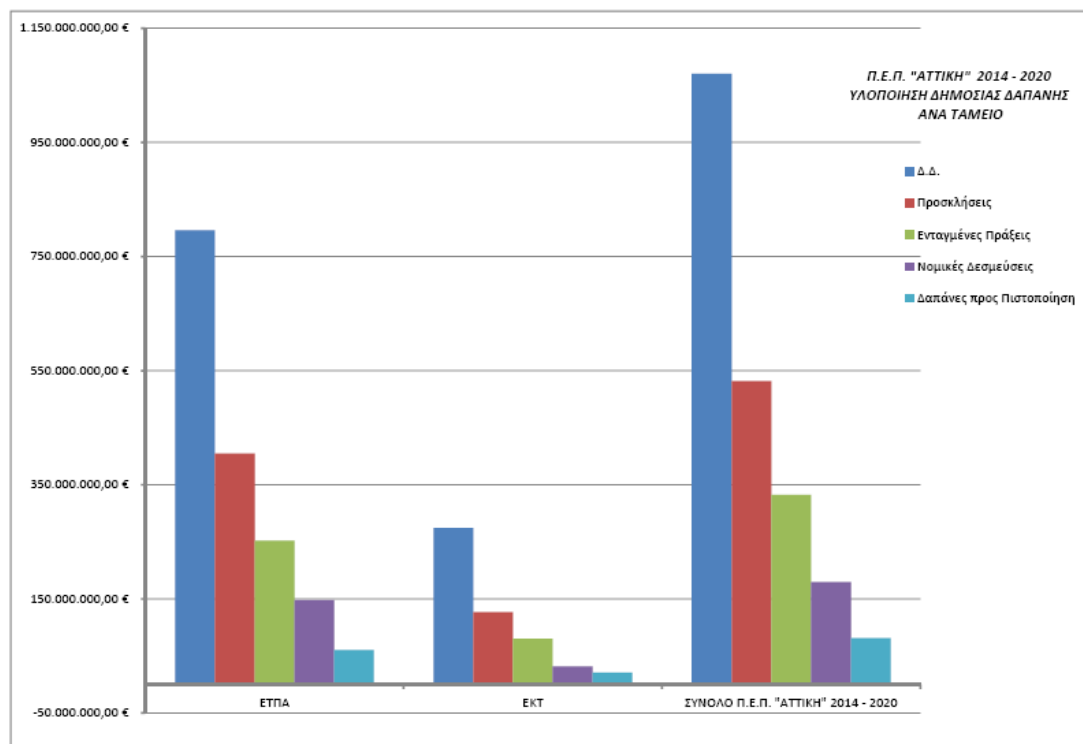
- ΑΠ3 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ - Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας
- ΑΠ4 - Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπααραγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές
- ΑΠ8 - Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η εικόνα είναι σαφώς πιο θετική στους άξονες:

- ΑΠ2 - Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ
- ΑΠ5 - Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων
- ΑΠ6 - Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον
- ΑΠ7 - Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής
- ΑΠ11 - Ανάπτυξη - Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης

¹⁰⁷ Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Αττική" 2014-2020, *Καταχωρημένα Στοιχεία ΕΣΠΑ 2014-2020 – Σύνολο Π.Ε.Π. "Αττική" 2014-2020*

Διάγραμμα 6. Υλοποίηση Δημόσιας Δαπάνης ΠΕΠ Αττικής 2014 – 2020 ανά ταμείο

Πηγή: Δελτίο Τύπου ΠΕΠ Αττικής 03/02/2017

Η εικόνα περιορισμένης ενεργοποίησης του ΠΕΠ Αττικής μέχρι σήμερα ενισχύεται από το παραπάνω διαγραμμα, το οποίο αφορά την μέχρι σήμερα πορεία της ενεργοποίησης προσκλήσεων, ένταξης και συμβασιοποίησης έργων αλλά και πιστοποίησης δαπανών ανά Ταμείο.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει σε αυτό το σημείο να επισημανθεί η ελληνική «παράδοση» (ή παράδοξο) που θέλει αρκετά έργα να προωθούνται και εν τέλει να υλοποιούνται προς το τέλος της εκάστοτε προγραμματικής περιόδου, στα πλαίσια τόσο της ενίσχυσης των ποσοστών απορροφητικότητας όσο και αποφυγής της μη αξιοποίησης αδιάθετων χρηματοδοτικών πόρων. Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η έξαρση της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης που βίωσε η Ελλάδα στο πρώτο μισό του 2015, περίοδο έντασης και επιδείνωσης των σχέσεων της χώρας με τους εταίρους της στην ΕΕ. Η ένταση εκείνη, που εκφράστηκε ως αμφισβήτηση για την παροχή οποιασδήποτε οικονομικής ενίσχυσης προς τη χώρα μας, ενδεχομένως να συνέβαλε και αυτή σε τυχόν καθυστερήσεις και κωλύματα στην υλοποίηση δράσεων του ΠΕΠ Αττικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - Συμπεράσματα

Η «Ευρώπη 2020», ως διάδοχος της στρατηγικής της Λισσαβόνας, αποτελεί τη νέα δεκαετούς διάρκειας στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη». Στοχεύοντας στο συντονισμό της ευρωπαϊκής κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής, θεσπίζει συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους για τη αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε γίνεται φανερό ότι η ΕΕ διαθέτει μεν τα μέσα επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων που θέτει, ωστόσο σημειώνεται έλλειψη της απαραίτητης βούλησης τόσο κεντρικά όσο και από την πλευρά των κρατών-μελών. Οι τιθέμενοι στόχοι, αρκετές φορές, είναι αρκετά φιλόδοξοι (π.χ. Στρατηγική Λισσαβόνας πριν το 2005), ίσως και μη ρεαλιστικό να επιτευχθούν, καθώς σημαντικό ρόλο διαχρονικά παίζει τόσο το αναπτυξιακό χάσμα μεταξύ των κρατών-μελών βορρά και νότου όσο και η διαφορές δυνατοτήτων τους, καθόλη τη διάρκεια υλοποίησης της Στρατηγικής της Λισσαβόνας μέχρι το 2010 αλλά και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» από το 2010 και μετά.

Επίσης η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών και οι εκτεταμένες πολιτικές και κοινωνικές συνέπειές της δημιούργησαν έντονο αίσθημα δυσπιστίας στην ευρωπαϊκή ιδέα και τους θεσμούς, το οποίο οδηγεί αναπόφευκτα σε «οσμή» αποτυχίας της ΕΕ. Στην παρούσα φάση θα πρέπει πρωτίστως να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση των ζητημάτων που οδηγούν στην άνοδο των αποσχιστικών τάσεων μεταξύ των κρατών-μελών, διαφορετικά ενδέχεται να οδηγήσουν σε ανεπανόρθωτες βλάβες για το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Άλλωστε παραδείγματα όπως το πρόσφατο δημοψήφισμα του Ηνωμένου Βασιλείου αλλά και η άνοδος της εκλογικής επίδοσης ακραίων πολιτικών ιδεών, ακόμα και σε πρόσφατα ενταγμένα κράτη-μέλη, θα πρέπει να κρούσουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις μετέπειτα εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Φυσικά οι όποιες εξελίξεις συνδέονται άμεσα με τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, επομένως ο ρόλος των χρηματοδοτικών δράσεων και προγραμμάτων είναι βαρύνουσας σημασίας και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με την απαιτούμενη σοβαρότητα τόσο κεντρικά από την ΕΕ, όσο και από τα κράτη-μέλη και την τοπική αυτοδιοίκηση. Για το λόγο αυτό απαιτείται τόσο τακτική αναθεώρηση των στρατηγικών, θεματικών στόχων και αξόνων προτεραιότητας των σχετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων, όσο και η ενίσχυση της σημασίας και αποτελεσματικότητας της ανάπτυξης βάσει αναγκών των τοπικών κοινωνιών μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί την μεγαλύτερη σε ΑΕΠ και πληθυσμό περιφέρεια της χώρας. Στο ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο και βάσει των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται σε ευρωπαϊκό αλλά και εθνικό επίπεδο, η Περιφέρεια Αττικής καλείται διαχρονικά να διαμορφώνει το αναπτυξιακό της όραμα και την αντίστοιχη στρατηγική της βάσει συνεχούς επικαιροποιούμενης καταγραφής των αναγκών, προτεραιοτήτων και αδυναμιών της. Η καταγραφή αυτή δύναται να τροφοδοτήσει και να κατευθύνει την προσπάθεια και τους χρηματοδοτικούς πόρους προς τομείς που είτε σημειώνουν υψηλή δυναμική (π.χ. με αξιοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης), είτε πάσχουν και χρήζουν επαναστοχοθέτησης πολιτικών και προγραμματισμού, ενώ επίσης παρέχει δυνατότητες προώθησης καινοτόμων και πιο φιλόδοξων στόχων, όπως για παράδειγμα η ανάδειξη της Αττικής σε μητροπολιτική περιφέρεια της ευρύτερης νοτιοανατολικής Ευρώπης. Μπορεί, προς το παρόν, να

καταγράφονται ελλείψεις, χαμηλός βαθμός απορρόφησης κονδυλίων, καθυστερήσεις και εμπόδια, ωστόσο η Περιφέρεια διαθέτει τόσο το κρίσιμο μέγεθος, τις δυνατότητες και τις απαραίτητες δομές και ανθρώπινο δυναμικό, έτσι ώστε να ολοκληρώσει με τη μέγιστη δυνατή επιτυχία τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και να διεκδικήσει περισσότερο φιλόδοξες δράσεις στο μέλλον.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, το ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 δεν παρουσίασε τα αναμενόμενα αποτελέσματα ενίσχυσης της αναπτυξιακής δυναμικής της Περιφέρειας. Παρόλο που μέχρι την 30-9-2016 ο συνολικός βαθμός απορροφητικότητας του προγράμματος ήταν ικανοποιητικός (ανήλθε στο 109%), η επίτευξη των τιθέμενων στόχων βάσει των σχετικών δεικτών υπήρξε περιορισμένη. Επίσης σημειώθηκαν περιπτώσεις μεταφοράς έργων βάσει των αναθεωρήσεων του προγράμματος, καθυστερήσεις πληρωμών για τα ενταγμένα έργα, υπερδέσμευσης πόρων των αξόνων, ένταξης έργων χωρίς να υπάρχει διαθέσιμη ΔΔ, αλλά και μη ενεργοποίηση ορισμένων Θεματικών Προτεραιοτήτων την περίοδο πριν το κλείσιμο του προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα, ανά άξονα προτεραιότητας ίσχυσαν τα εξής:

- Στον ΑΠ1 «Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας – ενέργειας» σημειώθηκε υπερδέσμευση πόρων, λόγω της ένταξης σε αυτόν σημαντικών έργων υποδομών και δράσεων, όπως το «Εξοικονομώ κατ' οίκον», γεγονός που οδήγησε σε καθυστέρηση ενεργοποίησης προτεραιοτήτων, όπως οι αστικές μεταφορές.
- Στον ΑΠ2 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση Ποιότητας Ζωής», παρόλο που η απορρόφηση του συνόλου της ΔΔ τοθυ άξονα ήταν ικανοποιητική, αρκετά επιμέρους έργα (π.χ. διαχείριση λυμάτων και ομβρίων) σημείωσαν μεσαίο βαθμό απορρόφησης, ενώ σημειώθηκαν περιπτώσεις προτεραιοτήτων με υπέρβαση της προβλεπόμενης ΔΔ.
- Στον ΑΠ3 «Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης» σημειώθηκε υψηλός βαθμός απορρόφησης (οφείλεται στη δημιουργία Ταμείων Χαρτοφυλακίου π.χ. Jeremie) αλλά και περιπτώσεις καθυστέρησης της ενεργοποίησης προτεραιοτήτων (έρευνα και ΑΠΕ).
- Στον ΑΠ4 «Αναζωογόνηση (regeneration) αστικών περιοχών» επίσης η απορροφητικότητα ήταν υψηλή και οφείλεται κυρίως οφείλεται κυρίως στην αξιοποίηση πόρων για το Ταμείο Αστικής Ανάπτυξης Jessica.
- Τέλος, στον ΑΠ5 «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» η συνολική απορροφητικότητα ήταν επίσης υψηλή και πιο συγκεκριμένα λίγο κάτω από το σύνολο της ΔΔ του άξονα. Αυτό ωστόσο δεν σημαίνει απαραίτητα ότι μέχρι το κλείσιμο του προγράμματος θα υπάρξουν αδιάθετοι πόροι.

Σε γενικές γραμμές το ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 παρουσίασε αδυναμίες όσον αφορά τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την τελική του υλοποίηση. Εν μέρει οι αδυναμίες αυτές οφείλονται σε διαχειριστικά εμπόδια που αντιμετωπίστηκαν, όπως το αναποτελεσματικό, γραφειοκρατικό και πολύπλοκο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, καθώς σημειώθηκαν περιπτώσεις διαχειριστικών φορέων περιορισμένων ικανοτήτων λόγω δομικών τους αδυναμιών. Εκτός αυτού σημειώθηκε αδυναμία εκ μέρους περιπτώσεων δικαιούχων της τοπικής αυτοδιοίκησης να υλοποιήσουν έργα που εξ ορισμού και αρμοδιότητας τους αφορούσαν, λόγω μη εξοικείωσης τους με τις διαδικασίες των κρατικών ενισχύσεων αλλά και της αδυναμίας τους να διαμορφώσουν και να καταθέσουν ικανοποιητικής ποιότητας και ωριμότητας φακέλους υποψηφιότητας έργων προς χρηματοδότηση. Επίσης παρατηρήθηκαν φαινόμενα περιορισμένης συμπληρωματικότητας και συνέργειας των δράσεων του

ΠΕΠ με αντίστοιχων στόχων δράσεις των Τομεακών προγραμμάτων, τα οποία ενδέχεται να οφείλονται σε περιορισμένη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών και των διαχειριστικών αρχών των ΠΕΠ με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των Υπουργείων. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί επίσης η γενικότερη αδυναμία κατάλληλης αξιοποίησης και ουσιαστικής παραγωγής αποτελεσμάτων των σταδιακά μειούμενων και (έτσι κι αλλιώς) περιορισμένων πόρων, σε συνδυασμό με τη λανθασμένη στόχευση και κατεύθυνσή τους κυρίως σε φυσικές υποδομές χαμηλού αποτελέσματος και δημιουργίας εντυπώσεων.

Παρά τις προσπάθειες που έγιναν να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια που παρατηρήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, μεταξύ των οποίων ήταν η προσπάθεια απλοποίησης των διαχειριστικών διαδικασιών και μείωσης της σχετικής γραφειοκρατίας, αρκετά από τα εμπόδια συνεχίζουν να υφίστανται και κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Διαχρονικά μέχρι σήμερα, η αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας Αττικής, έτσι όπως αυτή εκφράζεται μέσω των ΠΕΠ, χαρακτηρίζεται από απουσία επικαιροποιημένου χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού αλλά και απουσία συνεπούς σχεδιασμού όσον αφορά τις μεγάλες μεταφορικές υποδομές, ενώ σε σχέση με τις υποδομές περιβαλλοντικού χαρακτήρα παρουσιάζεται απουσία κοινωνικής συναίνεσης¹⁰⁸. Επίσης παραμένουν τα φαινόμενα σημαντικών καθυστερήσεων τόσο κατά την προώθηση των διαγωνιστικών διαδικασιών, λόγω των συνεχών προσφυγών και ως απόρροια του θεσμικού πλαισίου, όσο και στις πληρωμές ενταγμένων έργων. Εκτός των παραπάνω, ως τροχοπέδη για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων λειτουργεί διαχρονικά η παρατηρούμενη αλληλεπικάλυψη πληθώρας δράσεων αντίστοιχου περιεχομένου από διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία και διαφορετικούς ενδιάμεσους φορείς χωρίς μεταξύ τους να υπάρχει συνεργασία και συντονισμός.

Όσον αφορά ωστόσο ειδικότερα το ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 και τη μέχρι σήμερα ενεργοποίηση φαίνεται ότι αυτή κινείται ακόμα σε περιορισμένα επίπεδα (μόλις 7,6% του συνόλου της συγχρηματοδοτούμενης ΔΔ κύριας ενίσχυσης). Ανά άξονα προτεραιότητας προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Οι παρακάτω άξονες παρουσιάζουν μέχρι σήμερα μηδενική απορροφητικότητα πόρων:
 - ΑΠ3 «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ - Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας»
 - ΑΠ4 «Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπααραγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές»
 - ΑΠ8 «Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης»
 - Στον ΑΠ13 «Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)»
- Η εικόνα είναι σαφώς καλύτερη στους άξονες:

¹⁰⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του στόχου: Επενδύσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση*

- Στον ΑΠ2 «Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ» υπολογίζεται απορροφητικότητα 24,5%
- Στον ΑΠ5 «Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων» υπολογίζεται απορροφητικότητα 18,9%
- Στον ΑΠ6 «Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον» υπολογίζεται απορροφητικότητα 10,9%
- Στον ΑΠ1 «Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία» υπολογίζεται απορροφητικότητα 10,7%
- Αντίστοιχα χαμηλή μέχρι σήμερα αλλά όχι μηδενική απορροφητικότητα υπολογίζεται στους άξονες:
 - Στον ΑΠ11 «Ανάπτυξη - Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης» 8,5%
 - Στον ΑΠ9 «Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων - Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής» 8,4%
 - Στον ΑΠ10 «Ανάπτυξη - Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας» 6,7%
 - Στον ΑΠ7 «Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής» 3,5%
 - Στον ΑΠ12 «Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)» 0,9%

Μια σειρά λανθασμένων κινήσεων έχουν θέσει την προσπάθεια ήδη από την έναρξή της σε λανθασμένη βάση, η οποία ενδεχομένως να επηρεάσει κρίσιμους παράγοντες-στόχους της αναπτυξιακής διαδικασίας, όπως π.χ. η ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής αναφοράς. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η κατάρτιση του ΠΕΠ Αττικής της περιόδου 2014-2020, όπως και των υπολοίπων ΠΕΠ της χώρας, βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στις αυστηρές προϋποθέσεις συμπερίληψης δράσεων και πρωτοβουλιών των Υπουργείων, μη επιτρέποντας ουσιαστικά στην Περιφέρεια Αττικής να προωθήσει και να υλοποιήσει έργα με εύρος εφαρμογής και βάσει των αναγκών και προτεραιοτήτων της, καθιστώντας ουσιαστικά τον σχεδιασμό εκ-των-άνω-προς-τα-κάτω. Επίσης τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΟΧΕ και ΒΑΑ) και οι δυνατότητες που αυτά παρείχαν φαίνεται ότι δεν αξιοποιούνται κατάλληλα. Αφενώς εκ μέρους των περισσότερων Δήμων παρουσιάζεται ουσιαστική αδυναμία κατανόησης της έννοιας και του περιεχομένου της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, με αποτέλεσμα να αναλώνονται σε δράσεις περιορισμένου και αμφίβολου αποτελέσματος, όπως π.χ. αναπλάσεις, χωρίς αυτές να εξυπηρετούν ένα κοινό αναπτυξιακό στόχο και ένα ολοκληρωμένο όραμα για την ανάπτυξη της εκάστοτε περιοχής. Αφετέρου, ο τρόπος με τον οποίο η ίδια η Περιφέρεια Αττικής υλοποιεί τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία εμφανίζει μια χαρακτηριστική αδυναμία ενσωμάτωσης της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για το σύνολο της Περιφέρειας, καθώς από τις συγκεκριμένες δράσεις αποκλείονται χωρικές της ενότητες που ωστόσο παρουσιάζουν επιλέξιμα χαρακτηριστικά και αντιμετωπιζόμενες προκλήσεις. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αποτελεί η ΠΕ Δυτικής Αττικής, η οποία παρόλο που αποτελεί ενιαία λειτουργική ενότητα ικανού πληθυσμιακού μεγέθους, καθημερινής εισροής εργαζομένων, συγκέντρωσης σημαντικότερου τμήματος της οικονομίας τόσο της Αττικής όσο και της χώρας και σημαντικής περιβαλλοντικής

υποβάθμισης λόγω αυτής, αποκλείεται από την δυνατότητα κατάθεσης υποψηφιότητας χρηματοδότησης. Η μη συμπερίληψη περιοχών της περιφέρειας εκτός της μητροπολιτικής ζώνης των Αθηνών θέτει σαφώς ζήτημα ετεροβαρούς κατανομής των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων και ουσιαστικά απόρριψη της προσπάθειας ισόρροπης ανάπτυξης του συνόλου της περιφέρειας.

Με βάση τα παραπάνω, η Περιφέρεια Αττικής θα πρέπει κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στα εξής:

- Στη αποσαφήνιση του ακολουθούμενου αναπτυξιακού οράματος και στην ενίσχυση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα του ΠΕΠ, με τη συμπερίληψη σε αυτό συνόλου δράσεων που εξυπηρετούν ουσιαστικά το διατυπωμένο όραμα.
- Στην διασφάλιση υψηλού βαθμού συνεργειας μεταξύ του ΠΕΠ και των Τομεακών προγραμμάτων.
- Στον περαιτέρω περιορισμό της γραφειοκρατίας και των διαχειριστικών εμποδίων που προκύπτουν, μέσω της εξασφάλισης μεγαλύτερου βαθμού συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών των Υπουργείων, των διαχειριστικών αρχών και των δικαιούχων των δράσεων.
- Στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμβολή του ΠΕΠ στην παραγωγική αναδιάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας, μέσω της προώθησης βιώσιμων δομών σε δυναμικούς και καινοτόμους κλάδους.
- Στην στόχευση της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης στόχευσης στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων του ΠΕΠ και όχι αποκλειστικά της απορροφητικότητας.
- Στην ισόρροπη κατανομή της αναπτυξιακής προσπάθειας στο σύνολο της περιοχής αναφοράς της Περιφέρειας Αττικής και όχι μόνο στις αστικές περιοχές της.
- Η Περιφέρεια οφείλει να προχωρήσει σε ειδικό πρόγραμμα τεχνικής υποστήριξης και ωρίμανσης έργων για την τοπική αυτοδιοίκηση παρέχοντας τμήμα των πόρων της τεχνικής βοήθειας.
- Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην κατάρτιση του ανθρωπίνου δυναμικού των διαχειριστικών δομών των δικαιούχων σε θέματα κρατικών ενισχύσεων αλλά και στην ενημέρωσή τους για τις διαχειριστικές απαιτήσεις της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

Στο πλαίσιο των εξελίξεων του συνεχώς μεταβαλλόμενου κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας μεταξύ των περιφερειών σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια παράγοντες όπως η επικράτηση των δυναμικών απόκλισης λόγω της λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν σημαντικά τις εφαρμοζόμενες αναπτυξιακές στρατηγικές και την αποτελεσματικότητά τους. Αυτό που προς το παρόν θα πρέπει να αποτελεί κύριο μέλημα της ΕΕ και των κρατών-μελών της είναι η μέγιστη δυνατή απορρόφηση των χρηματοδοτικών πόρων και η επιτυχία των δράσεων της τρέχουσας χρηματοδοτικής περιόδου 2014–2020. Το τελευταίο μάλιστα δύναται να χρησιμοποιηθεί ως εφελκυστικό της προσπάθειας ενίσχυσης των σχέσεων μεταξύ των κρατών-μελών, στην προσπάθεια αντιστροφής των διασπαστικών τάσεων που έκαναν την εμφάνισή τους τα τελευταία χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, η χώρα μας θα πρέπει να καταβάλει επιπλέον προσπάθεια, δεδομένης της επικρατούσας οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής αστάθειας. Από την πλευρά της η ΕΕ κρίνεται κρίσιμο να εστιάσει στον

επαναπροσδιορισμό των προτεραιοτήτων και των στόχων που τίθεντε προς επίτευξη μέσα από τα χρηματοδοτικά της προγράμματα και εργαλεία.

Βιβλιογραφία

1. Ανυπόγραφο άρθρο (11 Μαρτίου 2013), *Για κίνδυνο πολέμου στην Ευρώπη προειδοποιεί ο Γιούνκερ*, εφημερίδα «Ναυτεμπορική», Αθήνα
2. Ανυπόγραφο άρθρο (23 Μαρτίου 2013), *Οι Κύπριοι αντιμετωπίστηκαν σαν να ήταν όλοι συμμορίτες και γκάνγκστερ*, εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα
3. Ανυπόγραφο άρθρο (25 Απριλίου 2013), Έξαρση ευρωσκεπτικισμού σε όλη την Ευρώπη, TVXS, Αθήνα
4. Ανυπόγραφο άρθρο (11 Δεκεμβρίου 2007), Η ανανεωμένη Στρατηγική της Λισαβόνας για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση αποφέρει καρπούς, αλλά η ΕΕ πρέπει να προβεί σε περαιτέρω μεταρρυθμίσεις για να επιτύχει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, τονίζεται σε έκθεση-κλειδί της Επιτροπής, IP/07/1892
5. Γιώτη – Παπαδάκη Ο. (2012), *Νέος αναπτυξιακός σχεδιασμός για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα*, Το μέλλον του αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού της Ελλάδας, ΕΛΚΕ Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδας
6. Γκότοβος Α. (2012), *Πως και γιατί η Γερμανία επιτέθηκε εναντίον των Ελλήνων*, Περιοδικό Foreign Affairs – The Hellenic edition (02/11/2012), Αθήνα
7. Γκρας Γκ. (01 Μαΐου 2013), *Με τις πολιτικές της Μέρκελ η Ελλάδα δεν θα ορθοποδήσει*, εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα
8. Δρόσης Δ. (2016) *Πορεία υλοποίησης ΕΠ «Αττική»*, 2^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης ΕΠ Αττική 2014-2020, Αθήνα 25 Οκτωβρίου 2016
9. ΕΣΠΑ, *Στρατηγική της Λισαβόνας*,
URL: <https://www.espa.gr/el/pages/DictionaryFS.aspx?item=397> [04/01/2017]
10. ΕΣΠΑ, *ΕΣΠΑ 2014 – 2020*,
URL: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> [11/01/2017]
11. ΕΣΠΑ, *Επιχειρησιακά Προγράμματα*,
URL: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOperationalProgrammes.aspx> [16/01/2017]
12. ΕΣΠΑ, *Πολιτική Συνοχής*,
URL: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticEUPolicies.aspx> [13/01/2017]
13. ΕΣΠΑ, *Διαχείριση ΕΣΠΑ*,
URL: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticProgramManagement.aspx> [13/01/2017]
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2005), *Ανακοίνωση προς το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο – Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση – Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισαβόνας*, 2.2.2005, COM(2005) 24, Βρυξέλλες
15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010), *Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ευρώπη 2020» - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*, 3.3.2010, COM(2010) 2020 – τελικό, Βρυξέλλες
16. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), *Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των περιφερειών*, 2.12.2011, COM(2011) 849 – τελικό, Βρυξέλλες
17. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), *Έγγραφο Εργασίας της Επιτροπής - Στοιχεία για κοινό στρατηγικό πλαίσιο 2014-2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας*, SWD(2012) 61 τελικό, Βρυξέλλες
18. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα βάσει του στόχου: Επενδύσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση*, SFC2014-M2OP012, Βρυξέλλες

19. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), *Μια εισαγωγή στην πολιτική συνοχής της ΕΕ 2014-2020*, Ιούνιος 2014
20. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Νεολαία σε κίνηση*,
URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=950&langId=el> [06/01/2017]
21. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ενεργειακή Ένωση και Δράση για το Κλίμα - Ασφαλέστερη, φθηνότερη και βιώσιμότερη ενέργεια*,
URL: http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe/index_el.htm [06/01/2017]
22. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πολιτική Μεταποίησης*,
URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/index_en.htm [08/01/2017]
23. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις απασχόλησης*,
URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=958>[08/01/2017]
24. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού*,
URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=961&langId=el>[09/01/2017]
25. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2010), *Έκθεση σχετικά με ένα νέο ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη*, EU 2015 (2009/2225(INI)) 14 IP/10/1288, Βρυξέλλες
26. Ζαχαρή Β., Ασπρογέρακας Ε. (2015), *Η πολιτική συνοχής ως πλαίσιο τοπικής ανάπτυξης*, Αθήνα
27. ΙΝΠΑ Παντείου Πανεπιστημίου, LKN Analysis, (2014), *Σύμβουλος Αξιολόγησης κατά τη Διάρκεια Υλοποίησης του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) ΑΤΤΙΚΗΣ 2007-2013*, Παραδοτέο ΣΤ: 9η Τριμηνιαία Έκθεση Παρακολούθησης και Αξιολόγησης, Αθήνα
28. Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών (2012), *Δείκτης Ανεργίας για το μήνα Νοέμβριο 2012 στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27) και της Ευρωζώνης (17), με χρήση στοιχείων της Eurostat*, Αθήνα
29. Ιωσηφίδης Α. (2011) *Στρατηγική της Λισσαβόνας*, Διπλωματική Εργασία
30. Λαμπριανίδης Λ. (2011), *Επενδύοντας στην φυγή*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
31. Παπαιωάννου Μ. και Μαυροειδής Η. (2005) *Βιώσιμη Ανάπτυξη, Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Εξελίξεις και Προοπτικές*, Heleco 05, ΤΕΕ, Αθήνα, 3-6 Φεβρουαρίου 2005
32. Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Ι. (2004) *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Κριτική
33. Πετρόπουλος Δ. (2015), *Η ευρωπαϊκή στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η επιρροή της στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική*, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα
34. Περιφέρεια Αττικής (2007), *Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα*, Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Αθήνα
35. Περιφέρεια Αττικής – ΛΚΝ Αναλυσις ΕΠΕ (2007), *Εκ των προτέρων Αξιολόγηση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής για την προγραμματική περίοδο 2007-2013*, Οκτώβριος 2007, Αθήνα
36. Περιφέρεια Αττικής (2015), *Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2020, Α' φάση: στρατηγικός σχεδιασμός*, Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Αθήνα
37. Περιφέρεια Αττικής (2017) *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Αττική" 2014-2020 Καταχωρημένα Στοιχεία ΕΣΠΑ 2014-2020 – Σύνολο Π.Ε.Π. "Αττική" 2014-2020*, Δελτίο τύπου 03/02/2017, Αθήνα
38. Περιφέρεια Αττικής (2017) *Στοιχεία απορρόφησης 2-2017*, Δελτίο τύπου πορείας υλοποίησης του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

39. Ρομποτή Ε. (2016) *Η νέα στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η κριτική αποτίμηση της κοινωνικής διάστασης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*, άρθρο της 24 Αυγούστου 2016 στο socialpolicy.gr
40. Σπηλιωτόπουλος Α. (2006) *Η Στρατηγική της Λισσαβώνας – Διαδικασία και λόγοι υιοθέτησης, παρουσίαση – ανάλυση, απολογισμός της προόδου και επαναθεώρηση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας για την περίοδο 2000-2005*, Διπλωματική εργασία Πανεπιστημίου Πειραιά
41. Συνθήκη για την λειτουργία της Ένωσης (2012), *Τίτλος Ι: Κατηγορίες και τομείς αρμοδιοτήτων της Ένωσης*, OJ C 326, Βρυξέλλες
42. Συνθήκη για την λειτουργία της Ένωσης (2012), *Τίτλος V: άρθρο 130Α*, OJ C 326, Βρυξέλλες
43. Συνθήκη για την λειτουργία της Ένωσης (2012), *Τίτλος XVIII: άρθρο 174*, OJ C 326, Βρυξέλλες
44. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (2012), *1^η Εγκύκλιος σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού σχεδιασμού περιόδου 2014 – 2020*, Ειδική Γραμματεία ΕΣΠΑ, Αθήνα
45. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2005), *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008*, Οκτώβριος 2005
46. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2007), *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013*, Ιανουάριος 2007, Αθήνα
47. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, *Εγκύκλιοι 3 και 4, Τεχνική Οδηγία 1, Εφαρμοστικός Κανονισμός ΕΣΠΑ*, Αθήνα
48. Φερόνας Α. (2013) *Η Κοινωνική Διάσταση της «Ευρώπης 2020»: Ρητορική και Πραγματικότητα*, Κοινωνική Πολιτική, Τεύχος 1, Απρίλιος 2013
49. Χάμπερμας Γ. (01 Μαΐου 2013), *Η γερμανική ηγεμονία καταστρέφει την ΕΕ*, εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα
50. Beck U., *More justice through more Europe*,
URL: <http://www.eurozine.com/articles/2011-1229-beck-en.html> [12/01/2017]
51. Calliess C., Enderlein H., Fischer J., Guérot U., Habermas J., *Europe and the new German question*,
URL: <http://www.eurozine.com/articles/2011-08-26habermas-en.html>
[12/01/2017]
52. Chopin T., Jamet J. F., Priollaud F. X. (2012), *A Political Union for Europe*, Fondation Robert Schuman – European issues 252, Paris
53. European Council (2000) *Lisbon European Council – Presidency Conclusions*, 23 and 24 March 2000
54. European Commission (2010), *Lisbon Strategy Evaluation*, Staff working document SEC- 2010- 114, Brussels
55. European Commission (2011), *Cohesion Policy 2014-2020 investing in Europe's Regions*, Panorama Inforegio – Winter 2011, Brussels
56. European Commission (2011), *Cohesion Policy 2014-2020 investing in Europe's Regions*, Panorama Inforegio – Winter 2011, Brussels
57. European Commission (2012), *Elements for a Common Strategic Framework 2014 to 2020*, Staff working document SWD(2012) 61 – final, Brussels
58. European Commission (2013), *Key role of Cohesion Policy in returning economic growth to Europe*, Panorama Inforegio – Spring 2013, Brussels
59. European Commission (2013), Staff working document COM (210) final 18/04/2013, Brussels

60. European Commission (2014), *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Taking stock of the Europe 2020 strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, Brussels, 19.3.2014
61. European Commission (2014), *Integrated Territorial Investment*, Cohesion Policy, Brussels
62. European Commission (2014), *Proposals 2014 – 2020*, Cohesion Policy, Brussels
63. European Commission (2016), *WPI: Synthesis report – Ex post evaluation of Cohesion Policy programmes 2007-2013, focusing on the European Regional Development Fund (ERDF) and the Cohesion Fund (CF) – Task 3 Country Report Greece*, Brussels, September 2016
64. Europe 2020 Monitoring Platform, *The Lisbon Strategy in short*
URL:<https://portal.cor.europa.eu/europe2020/Profiles/Pages/TheLisbonStrategyinshort.aspx> [11/02/2017]
65. Fischer J. (2010), *Les Etats-Unis d'Europe*, Conférence – Université Heinrich Heine, Düsseldorf
66. Ivan-Ungureanu C., Marcu M. (2006), *The Lisbon Strategy*, Romanian Journal of Economic Forecasting, Institute of Economic Forecasting, Bucharest
67. Nicoll W., Salmon T. C. (2001), *Understanding the European Union*, Longman Books, London
68. OECD (December 2012), *Innovation driven-growth in regions: the role of smart specialization*, Draft synthesis report, New York
69. Stirk P. M. R., Weigall D. (1999), *The origins and development of European integration*, Pinter, London

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013

Πίνακας 8. Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2007-2013

ΓΣ1	Η αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων
ΓΣ2	Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας
ΓΣ3	Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας
ΓΣ4	Η βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος
ΓΣ5	Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικό παράγοντα αναδιάρθρωσης της οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
ΓΣ6	Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης.
ΓΣ7	Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων
ΓΣ8	Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση
ΓΣ9	Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης. Στόχος είναι η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.
ΓΣ10	Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας
ΓΣ11	Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή).
ΓΣ12	Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης.
ΓΣ13	Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας.
ΓΣ14	Ο ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία
ΓΣ15	Η αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος
ΓΣ16	Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής
ΓΣ17	Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας
ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	
Βιώσιμη αστική ανάπτυξη	
Ανάπτυξη της υπαίθρου	
Διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία	

Πηγή: ΕΣΠΑ 2007-2013

Πίνακας 9. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης του Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Α.Π.	1	Ενίσχυση των υποδομών προσπελασιμότητας - ενέργειας
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη, αναβάθμιση και επέκταση των αστικών μεταφορών • Επέκταση - ολοκλήρωση Διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας • Ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός του ηλεκτρικού δικτύου • Ανάπτυξη των συνδυασμένων μεταφορών • Επέκταση περιφερειακών οδικών αξόνων
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>1. Πολυτροπικές Μεταφορές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη και ενίσχυση του σιδηροδρομικού δικτύου καθώς και επέκταση των δικτύων των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς σταθερής τροχιάς. • Αυτοκινητόδρομοι (TEN-T) και παρεμβάσεις στις Εθνικές Οδούς. • Ανάπτυξη συμπληρωματικού περιφερειακού οδικού δικτύου (συμπεριλαμβανομένων του επαρχιακού οδικού δικτύου και του δικτύου των νησιών) .

	<ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση λιμενικών υποδομών και συμπληρωματικών αλιευτικών υποδομών και διασύνδεσή τους με τα συγκοινωνιακά δίκτυα. <p>2. Βελτίωση των Συγκοινωνιακών Υποδομών και βελτίωση του Συστήματος Αστικών Μεταφορών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση των καθαρών αστικών μεταφορών . • Βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών. • Βελτίωση της κινητικότητας των ΑΜΕΑ. <p>3. Αναβάθμιση και Επέκταση Ενεργειακού Συστήματος</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση και – εκσυγχρονισμός του δικτύου ηλεκτρισμού, παρεμβάσεις για • διασύνδεση των νησιών με το Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας για την κάλυψη των αναγκών τους σε ηλεκτρική ενέργεια. • Ειδικές επενδύσεις για την μετεγκατάσταση δεξαμενών πετρελαίου. • Ολοκλήρωση υποδομών και δικτύου διανομής – μεταφοράς Φυσικού Αερίου. 				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)	Ποσοστό υλοποίησης (%)
	Αναβάθμιση περιφερειακών οδών (εκτός αυτοκινητόδρομων και εθνικής οδοποιίας)	%	6	16	22,7%
	Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	CO2 και ισοδύναμα kt	0	232	87,8%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	αριθμός	0	5.600	56,3%
	Ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας στον οικιακό τομέα	GWh	0	60	49,4%
	Επέκταση γραμμής μέσων μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς, TRAM	%	24	23	0%
	Πρόσθετος πληθυσμός με δυνατότητα πρόσβασης στα μέσα μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (TRAM)	Αριθμός κατοίκων	60.000	16.500	0%
	Πρόσθετος πληθυσμός εξυπηρετούμενος από τα μέσα μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (Μετρό)	αριθμός	0	100.000	0%
	Πρόσθετος πληθυσμός εξυπηρετούμενος από τα μέσα μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (Προαστιακός Σιδηρόδρομος)	αριθμός	0	35.602	100%
	Ετήσια δεσμευμένη μεταφορική ικανότητα	Εκ. κ.μ.	0	213,5	100%

	αγωγών Φ.Α. υψηλής πίεσης (εκατ. Κ.μ.)				
	Αύξηση ταχύτητας κυκλοφορίας ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΥ Σιδηρόδρομου Αττικής (Τμήμα ΣΚΑ – Τρεις Γέφυρες)	Χλμ/ώρα	30	80	100%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΟΩΝ					
	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)	Ποσοστό υλοποίησης (%)
	Αριθμός οικιών που αναβαθμίζονται ενεργειακά	αριθμός	0	5.000	53,8%
	Βελτίωση / αναβάθμιση περιφερειακών οδών (εκτός αυτοκινητόδρομων και εθνικής οδοποιίας)	χλμ	756,15	90	29,5%
	Κατασκευή και αποπεράτωση γραμμής μαζικών μέσων μεταφοράς σταθερής τροχιάς, TRAM	χλμ	24	5,6	0%
	Αναβάθμιση γραμμής μαζικών μέσων μεταφοράς σταθερής τροχιάς, ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ	χλμ	47,13	3	100%
	Μήκος γραμμών μέσων μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (ΜΕΤΡΟ)	χλμ	0	7,6	0%
	Μήκος γραμμών μέσων μαζικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς (ΗΣΑΠ, ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ)	χλμ	0	15,7	101,3%
	Χρόνος διαδρομής ΜΜΜ σταθερής τροχιάς Προαστιακός Αθήνα – Α/Δ	ώρες	0	0,50	100%
	Ανανέωση στόλου ΜΜΜ	%	0	20	100%
	Αριθμός νεων αμαξοστασιών	αριθμός	0	1	100%
	Μήκος αγωγών Φ.Α. υψηλής πίεσης	χλμ	0	44	101,4%
	Λιμένες που αναβαθμίζονται	αριθμός	4	3	100%

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 10. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης του Άξονα Προτεραιότητας 2 του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Α.Π.	2	Αειφόρος ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής			
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Διαχείριση των υδάτινων πόρων, προστασία εδαφικών συστημάτων και θαλάσσιου περιβάλλοντος • Προώθηση βιοποικιλότητας και φυσικής προστασίας • Πρόληψη-διαχείριση κινδύνων, φυσικών και τεχνολογικών • Ανάπτυξη-αναβάθμιση υποδομών υγείας, με έμφαση στην ενίσχυση του δικτύου πρωτοβάθμιας υγειονομικής φροντίδας. • Ανάπτυξη-αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών με έμφαση στις υποδομές φροντίδας παιδιών • Παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες • Ενίσχυση των πολιτιστικών - τουριστικών υποδομών 				
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση αντιπλημμυρικής προστασίας, πύκνωση δικτύων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων. • Υποδομές ύδρευσης. • Υποδομές αποχέτευσης, διαχείρισης υγρών αποβλήτων. • Διαχείριση στερεών αποβλήτων. • Ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα, νερών, ακτών καθώς και προγραμμάτων αντιμετώπισης θορύβου, ακτινοβολιών και κλιματικής αλλαγής, ατμοσφαιρικής ρύπανσης. • Έργα αποκατάστασης περιοχών ρυπασμένων από επικίνδυνα απόβλητα. • Πρόληψη τεχνολογικών κινδύνων και αντιμετώπιση μεγάλων βιομηχανικών ατυχημάτων (Οδηγία SEVEZO). • Δράσεις ανάδειξης των προστατευόμενων περιοχών και των περιοχών φυσικού κάλλους. • Στήριξη θεσμών / μηχανισμών / δράσεων εφαρμογής περιβαλλοντικής πολιτικής. 2. Ψηφιακή σύγκλιση για την εξυπηρέτηση του πολίτη <ul style="list-style-type: none"> • Ανασχεδιασμός διαδικασιών του Δημόσιου τομέα και της Αυτοδιοίκησης και παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τους Πολίτες. • Ανάπτυξη στοχευμένου ψηφιακού περιεχομένου στην εκπαίδευση. • Επέκταση σχολικών δικτυακών υποδομών και των εξοπλισμών που σχετίζονται με ΤΠΕ καθώς και ανάπτυξη καινοτομικών τεχνολογικών δράσεων που έχουν εφαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία. 3. Πολιτισμός – Τουρισμός <ul style="list-style-type: none"> • Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. • Υποδομές πολιτισμού μητροπολιτικού χαρακτήρα. • Ανάπτυξη συνεκτικών πολιτιστικών υποδομών . • Προστασία και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς με στόχο την ανάπτυξη και προώθηση και μορφών εναλλακτικού τουρισμού. 4. Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση υποδομών υγείας με έμφαση στην Πρωτοβάθμια περίθαλψη και δικτύου κοινωνικής προστασίας (Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Στήριξη Δομών Κοινωνικής Φροντίδας κ.λπ.) • Κτιριακές Υποδομές εκπαίδευσης, και υποδομές εξοπλισμού όλων των βαθμίδων και επιπέδων εκπαίδευσης. • Ανάπτυξη και λειτουργία υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας. 				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης Ποσοστό αστικών στερεών αποβλήτων που υφίστανται	Μονάδα μέτρησης %	Τιμή βάσης 25	Τιμή-στόχος (2013) 50	Ποσοστό υλοποίησης (%) 0%

	επεξεργασία				
	Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που εξυπηρετείται από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)	%	80	85	0%
	Ποσοστό πολιτών που χρησιμοποιούν τις Βασικές Υπηρεσίες Δημόσιας Διοίκησης που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	% επί του πληθυσμού της Περιφέρειας	11	20	83,5%
	Ποσοστό πολιτών που χρησιμοποιούν τις Δημιουργούμενες Υπηρεσίες που εξυπηρετούν την καθημερινή ζωή των Πολιτών που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά (εκτός των Βασικών Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης)	% επί του πληθυσμού της Περιφέρειας	9	20	0%
	Επωφελοούμενοι πολίτες από χρηματοδοτούμενους εξοπλισμούς ΤΠΕ	αριθμός	0	52.000	96%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	αριθμός	0	8.900	14,5%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)	Ποσοστό υλοποίησης (%)
	Νέες Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)	αριθμός	5	2	0%
	Αγωγοί αποχέτευσης ομβρίων υδάτων	χλμ	26	85	4,4%
	Αριθμός μουσείων-μνημείων που αναδεικνύονται	αριθμός	66	28	10,2%
	Υποδομές φροντίδας παιδιών	αριθμός	33	50	4,6%
	Αριθμός ICT projects	αριθμός	0	82	20,7%
	Δημιουργούμενες Βασικές Υπηρεσίες Δημόσιας Διοίκησης για πολίτες που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	αριθμός	0	6	83,3%
	Δημιουργούμενες Υπηρεσίες που	αριθμός	0	132	10,6%

	εξυπηρετούν την καθημερινή ζωή των Πολιτών που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά (εκτός Βασικών Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης)				
	Υποδομές μονάδων κοινωνικής φροντίδας	αριθμός	14	10	50%

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 11. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση χρήσης ΤΠΕ σε επιχειρήσεις της Περιφέρειας & ενίσχυση του κλάδου των ΤΠΕ • Μετατροπή της γνώσης σε καινοτόμα προϊόντα, διαδικασίες & υπηρεσίες και στην υποβοήθηση μεταφοράς τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ • Επενδύσεις σε επιχειρήσεις του συνδέονται άμεσα με έρευνα & καινοτομία • Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και προώθηση των δικτύωσεων • Ενίσχυση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε σύγχρονα χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία • Χωροταξική διευθέτηση βιομηχανίας και συνοδευτικών δραστηριοτήτων και ενίσχυση της πράσινης επιχειρηματικότητας • Αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών • Προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ol style="list-style-type: none"> 1. Δραστηριότητες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε ερευνητικά κέντρα <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση και ενδυνάμωση της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογίας, καθώς και προώθηση της πρόσβασης σε Ευρωπαϊκές E&TA υποδομές, περιλαμβανομένων των υποδομών των διεθνών E&TA Οργανισμών. • Ενίσχυση ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών σε περιπτώσεις που κριθεί αναγκαίο σύμφωνα με τις διεθνείς εξελίξεις και της ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας. 2. Υποδομές Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης <ul style="list-style-type: none"> • Θεματικά δίκτυα προηγμένης έρευνας και ανάπτυξης και θεματικά δίκτυα έρευνας και εκπαίδευσης με στόχο την δημιουργία φυσικών ή/και δικτυακών πόλων ή/και Κέντρων Αριστείας. Μέσω των δράσεων θα ενισχυθούν οι υποδομές και δραστηριότητες ETA των συμμετεχόντων Δημόσιων E&T φορέων, καθώς και δράσεις προσέλκυσης ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό και αξιοποίησης της παραγόμενης γνώσης. • Δημιουργία νέων ή/και η ενίσχυση υπαρχουσών ερευνητικών υποδομών ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες που προκύπτουν από τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, περιλαμβανομένης της συμμετοχής σε υποδομές ευρωπαϊκής εμβέλειας ή/και σε κοινές ευρωπαϊκές υποδομές. 3. Μεταφορά τεχνολογίας και βελτίωση των δικτύων συνεργασίας μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση Νέων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Στόχο της δράσης αποτελεί η υποστήριξη των αναγκών των ΜΜΕ και των νέων επιχειρήσεων μέσω της προώθησης δραστηριοτήτων ETA, καθώς και η παρακίνηση εκτέλεσης E&T έργων από μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων. • Ανάπτυξη δικτύων επιχειρήσεων και άλλων υποστηρικτικών

	<p>οργανισμών του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, συνδεδεμένων σε μια αλυσίδα προστιθέμενης αξίας που συνδυάζουν ένταση γνώσης, υψηλή τεχνολογία και δυνατότητα ενίσχυσης της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και στις διεθνείς αγορές.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της Προσφοράς και της Ζήτησης Υπηρεσιών Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας («Voucher for SMEs, δημόσια εργαστήρια παροχής υπηρεσιών κ.ά. με στόχο την υποστήριξη των τεχνολογικών αναγκών των επιχειρήσεων και ειδικότερα των ΜΜΕ και η ενίσχυση του τομέα των παραπάνω υπηρεσιών. <p>4. Προηγμένες υπηρεσίες υποστήριξης για επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων (με τη χρήση πιθανόν και της πρωτοβουλίας JEREMIE), όπως ενδεικτικά αναφέρονται: α) Παροχή εγγυήσεων, κεφαλαίων κλπ, β) Venture Capital, γ) Business Angels και Mentoring, δ) Μικροπίστωση, ε) Δημιουργία Κεφαλαίου Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου (seed capital), με στόχο τη διεύρυνση των χρηματοδοτικών μέσων στην εφαρμογή της εθνικής ερευνητικής και τεχνολογικής πολιτικής και πολιτικής καινοτομίας, στ) Διευκόλυνση της πρόσβασης ΜΜΕ στις παρεχόμενες υπηρεσίες και ζ) Επέκταση της Εγγυοδοσίας Μεσαίων Επιχειρήσεων ή δικτύων ΜΜΕ σε νέα προϊόντα. <p>5. Ενίσχυση Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων για την προώθηση προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένα Επιχειρηματικά Σχέδια για την υποστήριξη παραγωγικών επενδύσεων, που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην περιβαλλοντική διαχείριση, καθώς και στην επιχειρηματική αξιοποίηση του ζητήματος της προστασίας του περιβάλλοντος <p>6. Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με την έρευνα και την καινοτομία (καινοτόμες τεχνολογίες, σύσταση νέων επιχειρήσεων από τα πανεπιστήμια, υφιστάμενα κέντρα και επιχειρήσεις E&TA κ.λπ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξη Εκκολαπτηρίων Επιχειρήσεων (pre-incubation), ενίσχυση θερμοκοιτίδων δημιουργία νέων επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης (spin –off και spin –out). • Δημιουργία Εθνικών 60 Τομεακών Πόλων E&A. Πρόκειται για μονοεπιστημονικές ή πολυεπιστημονικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις E&A μακράς διάρκειας (π.χ. 5 ετών), με στόχο τόσο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας σε διεθνές επίπεδο όσο και την αναδιάρθρωση των κλάδων της προς νέους υψηλής προστιθέμενης αξίας για την οικονομία και την κοινωνία. • Συνεργασία παραγωγικών και E&T φορέων (Συνεργασία). Στοχεύεται η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ποιότητας ζωής, η ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής, η πολύ-επιστημονική προσέγγιση και την εξωστρέφεια μέσω της διεθνούς E&T συνεργασίας. Οι Πράξεις που θα προωθηθούν θα καλύπτουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας (βασική και βιομηχανική έρευνα και πειραματική ανάπτυξη). • Επιβράβευση (BONUS). Μετατροπή των προϊόντων της έρευνας και της γνώσης που παρήχθη από χρηματοδοτούμενα εθνικά ή/και κοινοτικά προγράμματα σε νέα ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες, κυρίως μέσω της παρακίνησης των ερευνητών στην παραγωγή τεχνολογικής γνώσης που μπορεί να αξιοποιηθεί. <p>7. Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένα Επιχειρηματικά Σχέδια για υποστήριξη παραγωγικών επενδύσεων . • Συλλογικά Επιχειρηματικά Σχέδια ενίσχυσης των επιχειρηματικών συσπειρώσεων και δικτύωσης • Προώθηση θεσμών για την εναλλακτική επίλυση διαφορών μεταξύ των
--	--

	<p>επιχειρήσεων (Alternative Dispute Resolution).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απόκτηση επιχειρηματικής αριστείας και σύνδεσή της με τη διάχυση καλών πρακτικών σε νέους επιχειρηματίες . • Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας • Ανάδειξη και προβολή προϊόντων και υπηρεσιών. • Ολοκληρωμένες και καινοτόμες παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό - αναδιάταξη του τουριστικού τομέα, που αφορούν σε ενισχύσεις επιχειρήσεων μέσω Αναπτυξιακού Νόμου. • Ενίσχυση επιχειρήσεων ειδικών μορφών τουρισμού, ενίσχυση επιχειρήσεων εκτός Αναπτυξιακού Νόμου κλπ. • Ενίσχυση των επιχειρήσεων του εμπορικού τομέα και των υπηρεσιών, με έμφαση στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων, με στόχο τη διαφοροποίηση του προϊόντος και την ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στις εγχώριες και στις διεθνείς αγορές. • Ενίσχυση της βιοτεχνικής παραγωγής (κεραμική, μικροτεχνία κλπ) τόσο στις παραγωγικές δραστηριότητες όσο και στις δραστηριότητες προβολής και εμπορίας • Λοιπές δράσεις οριζόντιου χαρακτήρα (μη-ενισχύσεων), όπως λ.χ. η Νέα Βιομηχανική Πολιτική (NEBΠ), η ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Επιχειρηματικών Πάρκων, η συστηματική στήριξη των νέων επιχειρηματιών, συνοδευτικές δράσεις απλοποίησης διαδικασιών και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας κ.λπ. <p>8. Άλλα μέτρα για την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελέτες Τεχνικής Βιωσιμότητας (Technical Feasibility Studies) και υποστήριξης προετοιμασίας προτάσεων. Οι μελέτες αυτές, οι οποίες θα προηγούνται ορισμένων, κυρίως σημαντικής εμβέλειας, δραστηριοτήτων Έρευνας και Καινοτομίας και θα συνδέονται με το έργο θα έχουν ως στόχους την καλύτερη προετοιμασία τους. Επίσης περιλαμβάνονται μελέτες προετοιμασίας προτάσεων για τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. • Επιστήμη και Κοινωνία. Στόχος της Δράσης είναι η ενσωμάτωση της επιστήμης στον κοινωνικό ιστό και η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους. Για το σκοπό αυτό θα προωθηθούν δράσεις ενημέρωσης του κοινού για θέματα επιστήμης, διάχυση στο ευρύ κοινό των αποτελεσμάτων της έρευνας, προγράμματα ενίσχυσης του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους κλπ» • Υποστήριξη των Πολιτικών και κάλυψη μελλοντικών αναγκών: Πρόκειται για ενίσχυση E&T έργων ή/και υλοποίηση μελετών με στόχο την υποστήριξη χάραξης και αξιολόγησης πολιτικής ή/και υποστήριξη πολιτικής που βρίσκεται στην φάση υλοποίησης, περιλαμβανομένων και των πολιτικών και των οδηγιών της ΕΕ, της εφαρμογής της ανοικτής μεθόδου συντονισμού, καθώς και των πολιτικών συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς» • Εκσυγχρονισμός των επιχειρηματικών υποδομών και υποστήριξη των επενδύσεων που απαιτούνται για Επιχειρηματικά Σχέδια επέκτασης ή δημιουργίας νέων «Επιχειρηματικών Πάρκων», μετεγκατάσταση επιχειρήσεων σε Ε.Π., ενίσχυση Υποδομών Εφοδιαστικής Αλυσίδας, υποστήριξη Υποδομών Ποιότητας, εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής αναβάθμισης περιοχών με μεγάλη βιομηχανική συγκέντρωση. • Ενίσχυση για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που έχουν προοπτικές εμπορικής εκμετάλλευσης • Υποστήριξη των ΜΜΕ μέσω ενιαίων δομών επιχειρηματικότητας με την μορφή One-Stop shop. <p>9. Υπηρεσίες και εφαρμογές ΤΠΕ για τις ΜΜΕ (ηλεκτρονικό εμπόριο, κατάρτιση, δικτύωση)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση χρήσης ΤΠΕ σε επιχειρήσεις. Θα δοθεί έμφαση στην
--	--

	<p>κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, είτε μέσω ανάπτυξης ψηφιακού περιεχομένου εκπαιδευτικού χαρακτήρα (προσβάσιμου από στελέχη επιχειρήσεων), είτε μέσω ανάπτυξης εφαρμογών επιχειρηματικού περιεχομένου (Business Gateways), είτε δράσεων επικοινωνίας και οδηγιών χρήσης των υφιστάμενων υπηρεσιών δίνοντας έμφαση στην αξία των ΤΠΕ για την επιχειρηματική λειτουργία των επιχειρήσεων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις & βελτίωση της παραγωγικότητας του Δημοσίου τομέα με την χρήση ΤΠΕ. Ειδικότερα προβλέπεται η παροχή αναβαθμισμένων ψηφιακών βασικών δημόσιων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις οι οποίες εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν στην μείωση του συνολικού χρόνου που απαιτείται για την έναρξη της λειτουργίας μιας επιχείρησης. • Ενίσχυση της συμβολής του κλάδου των ΤΠΕ στην Περιφερειακή Οικονομία. Ειδικότερα προβλέπεται η δημιουργία και ενημέρωση ψηφιακού περιεχομένου για προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων σε ΤΠΕ (προγράμματα επιχειρηματικότητας σε ΤΠΕ, εφαρμογές ΤΠΕ στις επιχειρήσεις), η ανάπτυξη ψηφιακών μηχανισμών εθνικής εμβέλειας για τη συντονισμένη προώθηση και προβολή των ελληνικών επιχειρήσεων του κλάδου ΤΠΕ στο εξωτερικό κ.λπ. • Προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που αξιοποιούν ΤΠΕ. Ειδικότερα προβλέπονται συντονισμένες δράσεις άμεσης και έμμεσης υποστήριξης της επιχειρηματικότητας σε τομείς που αξιοποιούν ΤΠΕ αποτελεί που αποβλέπουν στη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω χρήσης ΤΠΕ. <p>10. Ανάπτυξη Βιώσιμων Ενεργειακών Πόρων – Ενίσχυση της Αειφορίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα. • Επενδύσεις από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Ενεργειακές επενδύσεις σε δημόσια κτίρια (π.χ. νοσοκομεία κ.α) και γενικότερα στον δημόσιο και οικιακό τομέα, ειδικές ενεργειακές επενδύσεις και επενδύσεις αξιοποίησης βιομάζας. • Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων εναλλακτικών ενεργειακών τεχνολογιών.
--	---

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)	Ποσοστό υλοποίησης (%)
	Ποσοστό τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται	%	62.312	6,4%	50%
	Νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται από την ενίσχυση των επιχειρήσεων	αριθμός	0	5.000	93,7%
	Ισοδύναμα ανθρωποέτη απασχόλησης ερευνητών	αριθμός	0	780	14,5%
	Αριθμός αιτήσεων για Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας από ερευνητές	αριθμός	0	120	25,8%
	Χρηματοδοτούμενες Επιχειρήσεις με δυνατότητα υποδοχής Ηλεκτρονικών Παραγγελιών ή/και Πληρωμών για	%	8,56	5,0	0%

	Πωλήσεις μέσω Διαδικτύου				
	Επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν Βασικές Υπηρεσίες του Δημοσίου προς Επιχειρήσεις που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	%	84,29	>85	111,3%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	αριθμός	0	1.100	45,7%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)	Ποσοστό υλοποίησης (%)
	Υφιστάμενες ΜΜΕ που εκσυγχρονίζονται / βελτιώνονται	αριθμός	306.907	7.500	61,2%
	Νέες επιχειρήσεις που δημιουργούνται από επιδοτούμενα προγράμματα	αριθμός	0	500	37,6%
	Αριθμός έργων (άμεση ενίσχυση επενδύσεων στις ΜΜΕ)	αριθμός	0	4.000	138,7%
	Επιχειρήσεις που ωφελούνται από δράσεις Έρευνας & Ανάπτυξης Καινοτομίας	αριθμός	332	400	4,0%
	Νέες / υποστηριζόμενες επιχειρήσεις έντασης γνώσης (spin-off και spin-out)	αριθμός	8	17	29,4%
	Αριθμός κοινών έργων με E&T φορείς των καρτών-μελών χρηματοδοτούμενων ή μη από τα Προγράμματα της ΕΕ (σε συντονισμό με την ΕΕ)	αριθμός	0	30	36,7%
	Τουριστικές κλίνες που εκσυγχρονίζονται	αριθμός	62.312	4.096	49,6%
	Επενδυτικά σχέδια εναλλακτικών μορφών τουρισμού	αριθμός	0	130	3,8%
	Χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις για ενσωμάτωση ΤΠΕ στην καθημερινή τους λειτουργία	αριθμός	3.130	1.900	19,4%
	Αριθμός έργων συνεργασίας	αριθμός	0	140	7,9%

	επιχειρήσεων και ερευνητικών ινστιτούτων				
	Βασικές υπηρεσίες του Δημοσίου για Επιχειρήσεις που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά	αριθμός	0	6	83,3%
	Χρηματοδοτούμενες Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες των Επιμελητηρίων προς τις Επιχειρήσεις	αριθμός	0	4	0%
	Δημιουργούμενες & Νέες Επιχειρήσεις που παράγουν ή αξιοποιούν ΤΠΕ και χρηματοδοτούνται από venture capital και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία	αριθμός	0	118	0%

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 12. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης του Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Α.Π.	4	Αναζωογόνηση (Regeneration) αστικών περιοχών				
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		<ul style="list-style-type: none"> Πολεοδομική και κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση αστικών περιοχών με έμφαση στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου και ανάπτυξη πολιτιστικών, τουριστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων 				
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>1. Αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος</p> <ul style="list-style-type: none"> Παρεμβάσεις αστικής ανάπλασης και δημιουργίας και αξιοποίησης ελευθέρων χώρων με σημαντική αύξηση του αστικού πρασίνου, αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, (π.χ. αναπλάσεις όψεων κτιρίων για αισθητική αναβάθμιση περιοχών, κοινά σχέδια αστικών δικτύων με έμφαση στην ολοκλήρωση δικτύων κοινωνικών και επιχειρηματικών υποδομών) και δημιουργία των προϋποθέσεων για κινητοποίηση ανθρώπινου δυναμικού και επιχειρήσεων και προσέλκυση δραστηριοτήτων αναψυχής, επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, κ.λπ. Αξιοποίηση και επανάχρηση χώρων που υπόκεινται σε οργανωμένη αλλαγή χρήσεων (π.χ. στρατόπεδα, άτυπες και εγκαταλειμμένες βιομηχανικές συγκεντρώσεις κ.ο.κ). <p>2. Αναζωογόνηση του αστικού χώρου μέσω Πιλοτικών Καινοτόμων Σχεδίων Ανάπτυξης (global grants).</p> <ul style="list-style-type: none"> Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στον αστικό Χώρο με στόχο την δημιουργία και αξιοποίηση οργανωμένων χώρων και ζωνών της Περιφέρειας για την υποδοχή / χωροθέτηση οικονομικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας (βιομηχανία, εμπόριο, logistics, έρευνα και ανάπτυξη-διάχυση τεχνολογίας, υπηρεσίες, αναψυχή, τουρισμός-πολιτισμός, ναυτιλία κ.λπ.) Αξιοποίηση τμήματος του παραλιακού μετώπου της Αττικής. Ανάδειξη εγκαταστάσεων και λειτουργιών μητροπολιτικού χαρακτήρα σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων 				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)	Ποσοστό υλοποίησης (%)

	Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από παρεμβάσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης	Αριθμός	1.000.000	1.500.000	284,9%
	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	αριθμός	0	230	0%
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Πηγή/έτος	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)
	Αριθμός έργων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των πόλεων	αριθμός	25	70	64,3%
	Μήκος ποδηλατοδρόμων που δημιουργούνται	μέτρα	0	25.000	35,6%
	Αναπλάσεις και αναβαθμίσεις περιοχών	μ2	670.000	400.000	18,8%

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 13. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης του Άξονα Προτεραιότητας 5 του ΠΕΠ Αττικής 2007-2013

Α.Π.	5	Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής			
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> Στην υποστήριξη για τη διαχείριση, λειτουργία, παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεων του Προγράμματος. Οι σχετικές δράσεις αφορούν στην προετοιμασία, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση της υλοποίησης, ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων, επιθεώρηση, έλεγχο και αξιολόγηση του προγράμματος, καθώς και σε έργα ή ενέργειες που θα συμβάλλουν στη βελτίωση των οργανωτικών δομών και των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, πιστοποίησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης του Προγράμματος, καθώς και στην προώθηση ανταλλαγής εμπειριών. Στην υποστήριξη για την ευρεία δημοσιότητα, προβολή και πληροφόρηση του Προγράμματος, με έμφαση στους Δικαιούχους και στους ωφελομένους των παρεμβάσεων. 				
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ	1. Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και επιθεώρηση. 2. Αξιολόγηση και μελέτες, πληροφορίες και επικοινωνία. 3. Μελέτες - Αξιολόγηση – Δημοσιότητα				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Πηγή/έτος	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Πηγή/έτος	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2013)

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 14. Χρηματοδοτικό σχήμα ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 ανά άξονα προτεραιότητας

Άξονας Προτεραιότητας		Κοινωνική Χρηματοδότηση				Εθνική Δημόσια χρηματοδότηση	Συνολική χρηματοδότηση	Ποσοστό συγ-χρηματοδότησης	Άλλη χρηματοδότηση			Συνολική Δημόσια Δαπάνη
Κωδ.	Περιγραφή	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΤΣ	Σύνολο				Άλλοι εθνικοί πόροι, έσοδα, μη επιλέξιμες δαπάνες	Ιδιωτική συμμετοχή	Σύνολο	
1	Ενίσχυση Υποδομών Προσπελασιμότητας – Ενέργειας	620.287.500	-	-	620.287.500	109.462.500	729.750.000	85,0%	0	0	0	729.750.000
2	Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής	711.025.000	-	-	711.025.000	125.475.000	836.500.000	85,0%	0	0	0	836.500.000
3	Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης	764.140.000	-	-	764.140.000	134.848.235	898.988.235	85,0%	0	1.076.000.000	1.076.000.000	898.988.235
4	Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών	109.250.000	-	-	109.250.000	19.279.412	128.529.412	85,0%	0	165.000.000	165.000.000	128.529.412
5	Τεχνική Στήριξη Εφαρμογής	33.297.500	-	-	33.297.500	5.876.030	39.173.530	85,0%	0	0	0	39.173.530
ΣΥΝΟΛΟ		2.238.000.000	-	-	2.438.000.000	394.941.177	2.632.941.177	85,0%	0	1.241.000.000	1.751.000.000	2.632.941.177

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2007-2013, Ιδία επεξεργασία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

Πίνακας 15. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 1a του Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	1	Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία			
Ε.Π.	1.a	Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προώθηση κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος			
Ε.Σ.	1.a.1	Δημιουργία δομών και υποδομών έρευνας και καινοτομίας (E&K) σε περιφερειακό επίπεδο			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία η/και ανακαίνιση κτιριακών υποδομών των δομών και υποδομών έρευνας και καινοτομίας • Προμήθεια εξοπλισμού των δομών και υποδομών έρευνας και καινοτομίας. • Ενέργειες δικτύωσης και ευαισθητοποίησης • Δράσεις προώθησης και δημοσιότητας για τη διεύρυνση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων των υποδομών έρευνας και καινοτομίας, δράσεις ενίσχυσης της συμμετοχής του επιχειρηματικού ιστού της περιφέρειας στις υποδομές, δράσεις εκπαίδευσης των χρηστών κλπ • Ενέργειες ενίσχυσης της καινοτομικής προσπάθειας των ερευνητικών κέντρων και των επιχειρήσεων με τη θέσπιση προγραμμάτων διδακτορικής και μεταδιδακτορικής έρευνας. • Υλοποίηση των απαιτούμενων ερευνών και μελετών 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		T3293	Επιχειρήσεις που ασχολούνται με επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	Αριθμός	2.136
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΣΗ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		T3302	Περιφερειακά Κέντρα Καινοτομίας	Αριθμός	1,00

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 16. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 1b του Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	1	Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία			
Ε.Π.	1.b	Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, δοκιμαστικών δράσεων, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής, ειδικά σε βασικές τεχνολογίες, και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής			
Ε.Σ.	1.b.1	Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη			

		και καινοτομία			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση πρωτοβουλιών ανάπτυξης ερευνητικών και καινοτομικών προϊόντων (νέων στην επιχείρηση), μέσω κουπονιών καινοτομίας. • Υποστήριξη της έρευνας (εφαρμοσμένης, πειραματικής) και της πειραματικής ανάπτυξης σε επιχειρήσεις • Ανάπτυξη «θερμοκοιτίδων», «start-ups», με στόχο την ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων ή προϊόντων • Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες σε τομείς που συνδέονται με τις Ολοκληρωμένες Αστικές Παρεμβάσεις • Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα του Πολιτισμού • Δράσεις επίδειξης που επιτρέπουν τη διάδοση, την αποδοχή και τον έλεγχο των καινοτομιών σε πραγματικό περιβάλλον • Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς που συνδέονται με την κοινωνική καινοτομία, με στόχο την ένταξη στην εργασία των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. • Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες, από τους Δήμους και τους Φορείς Κοινωνικής Φροντίδας της Περιφέρειας (π.χ. τηλεϊατρική στα νησιά, εξειδικευμένη εκπαίδευση ΑΜΕΑ στις Τ.Π.Ε.) • Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς που συνδέονται με την οικολογική καινοτομία (eco-innovation) και την ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, με έμφαση Τομείς που θα αναδείξει η ΠΣΕΕ καθώς και την οικολογική καινοτομία (eco-innovation) σε σχέση με την ποιότητα του αέρα και τον έλεγχο των εκπομπών ρύπων • Ενίσχυση της προαγωνιστικής έρευνας, προώθηση έργων επίδειξης και συμπράξεων, για την προώθηση στην αγορά καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών στην παραγωγή φαρμάκων και στις Ιατρικές τεχνολογίες σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ΠΣΕΕ. • Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών που ενισχύουν τον τουρισμό και αναβαθμίζουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες στους επισκέπτες. • Ενίσχυση καινοτομικών δράσεων στους τομείς της τέχνης και του πολιτισμού με στόχο τη διατήρηση και την ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας της Αττικής. • Ανάπτυξη τεχνολογιών και μεθόδων συντήρησης έργων τέχνης της αρχαίας, της βυζαντινής και της νεότερης ιστορίας της Αττικής καθώς και των εντύπων, των παλαιογράφων και των αρχείων ιδιωτικών και δημόσιων συλλογών. • Υποστήριξη της δικτύωσης και της εκκόλαψης συστάδων, προώθησης της αριστείας και της ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης επιχειρήσεων, νέων επιχειρηματιών κ.λπ., μέσω μόνιμου περιφερειακού μηχανισμού στήριξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της ΠΣΕΕ. • Ανάπτυξη δικτύου παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, εργαλείων και ανοιχτών μηχανισμών διαχείρισης της καινοτομίας, παροχή υποστήριξης για τη κατοχύρωση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και την κατοχύρωση σημάτων. • Στήριξη της συνεργασίας με αντίστοιχα κέντρα καινοτομίας και πρωτοβουλίες του εξωτερικού, με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και πιθανή ανάπτυξη συμπαραγωγών. • Διευκόλυνση της πρόσβασης και της συμμετοχής των ΜΜΕ στην αξιοποίηση των παραγόμενων τεχνολογιών και καινοτομιών. 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3211	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	% (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	0,34	0,56

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	300	
	CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	400	
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	Επιχειρήσεις	250	
	CO27	Έρευνα, καινοτομία: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή σε έργα έρευνας και ανάπτυξης	ΕΥΡΩ	30.000.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 17. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 2b του Άξονα Προτεραιότητας 2 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

A.Π.	2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών			
E.Π.	2.b	Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ			
E.Σ.	2.β.1	Αύξηση χρήσης ΤΠΕ στις ΜΜΕ			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη των επιχειρήσεων (νέων ή υφιστάμενων) για την παραγωγή, προμήθεια και τη χρήση ενδοεπιχειρησιακών τεχνολογικών λύσεων (υποστήριξη των Επιχειρήσεων για την ενίσχυση της βιωσιμότητάς τους , με την χρήση των ΤΠΕ). Υποστήριξη της αφομοίωσης των ΤΠΕ από τις ΜΜΕ – αξιοποίηση καλών πρακτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό / διεθνές επίπεδο (λ.χ. DG CONECT) Ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων ή προσαρμογή των επιχειρησιακών μοντέλων υφιστάμενων , συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των ψηφιακών δεξιοτήτων των στελεχών των ΜΜΕ. Αξιοποίηση εφαρμογών ΤΠΕ για την ανάπτυξη δικτύων και συμπράξεων. Υποστήριξη της παραγωγής τεχνολογικών λύσεων για τις επιχειρήσεις, με την αξιοποίηση Τ.Π.Ε., συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής λογισμικού ανοιχτού κώδικα από νεοφυείς επιχειρήσεις και συνεργατικά σχήματα, που αποσκοπούν στην κάλυψη εξειδικευμένων αναγκών της περιφερειακής οικονομίας. Ανάπτυξη και διάδοση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και υπηρεσιών, είτε B2C (υπηρεσίες για τους καταναλωτές) ή B2B (business υπηρεσίες προς επιχειρήσεις και νέους επιχειρηματίες). 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3221	Ποσοστό ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου	%	5,80	15,00

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΣΗ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	T3225	Εφαρμογές ΤΠΕ στις αστικές μεταφορές	Αριθμός	1,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 18. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 2c του Άξονα Προτεραιότητας 2 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
Ε.Π.	2.c	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας
Ε.Σ.	2.c.1	Αξιοποίηση των ΤΠΕ στους τομείς του πολιτισμού, των μεταφορών και της κοινωνικής ενσωμάτωσης
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη της αφομοίωσης των ΤΠΕ από τους πολίτες μέσω παροχής ανοιχτής πρόσβασης στο Internet σε ιστορικά και εμπορικά κέντρα και τερματικούς σταθμούς, μέσω πολιτικών «Co-design» των εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και τις διοικητικές διαδικασίες που έχουν ευρεία απήχηση και εφαρμογή (επισκέπτες, ΑΜΕΑ, σχέσεις με τοπικές υπηρεσίες κ.λπ.). Υποστήριξη των Επιχειρήσεων στη δικτύωση και συνεργασία, τη δημιουργία κοινών εικονικών εργαστηρίων για την ανάπτυξη προϊόντων ΤΠΕ (LivingLabs) και ενίσχυση της ποιότητας και εξωστρέφειας των εφαρμογών ΤΠΕ. Ανάπτυξη και χρήσης συστημάτων ΤΠΕ στις αστικές λειτουργίες όπως στη διαχείριση δικτύων, του οδο φωτισμού και εν γένει στις λειτουργίες της Αυτοδιοίκησης. Εκσυγχρονισμός του συστήματος έκδοσης εισιτηρίων στις αστικές συγκοινωνίες της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας, το οποίο είναι δυνατόν να καλύπτει όλα τα ΜΜΕ της Αττικής (μετρό, αστικός & προαστιακός σιδηρόδρομος λεωφορεία και τραμ). Μπορεί να συνδυάζεται με το έργο «Τηλεματική», που βρίσκεται σε εξέλιξη και αφορά στην πληροφόρηση των επιβατών για τις συγκοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικτυακής πληροφόρησης, καθώς και στην ηλεκτρονική διαχείριση των μέσων μεταφοράς, με τη δημιουργία 1.000 έξυπνων στάσεων. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ, για την ενίσχυση της δυνατότητας άμεσης πρόσβασης των παραγωγών και των παραγωγικών επιχειρήσεων (αγρότες, μικροί βιοτέχνες και λοιποί παραγωγοί) στους καταναλωτές (πχ Ψηφιακό Δημοπρατήριο, Πλατφόρμα Κοινωνικού Εμπορίου Χωρίς Μεσάζοντες κλπ) Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ, για την ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για τη διαχείριση των ροών επισκεπτών στην Αττική. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για την ανάπτυξη, διαχείριση, προσέλκυση, οργάνωση και προβολή δραστηριοτήτων στην Αττική. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, κοινωνικής φροντίδας και της ισότιμης πρόσβασης σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για την παροχή υπηρεσιών σε ΑΜΕΑ. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για την παροχή υπηρεσιών ένταξης στην αγορά εργασίας, αντιμετώπισης του αποκλεισμού και

	<p>διευκόλυνσης της εργασιακής ένταξης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για την παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης σε όσους ζητούν εργασία, διευκολύνοντας τους πολίτες στην αξιοποίηση των πραγματικών ευκαιριών απασχόλησης. • Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για την αξιοποίησης πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης. • Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για τον συνεχή εμπλουτισμό, ανάπτυξη και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Αθήνας, με έξυπνους μηχανισμούς και εργαλεία και αξιοποίηση των καναλιών ηλεκτρονικής προβολής της Αττικής, ως τουριστικού και επιχειρηματικού προορισμού. • Ανάπτυξη πρωτοβουλιών και δράσεων για την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων σε στοχευμένες ομάδες του πληθυσμού της Περιφέρειας 				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3222	Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από ηλεκτρονικές εφαρμογές στον τομέα των μεταφορών	%	5,00	40,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	T3225	Εφαρμογές ΤΠΕ στις αστικές μεταφορές	Αριθμός	1,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 19. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3α του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας			
Ε.Π.	3.a	Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων			
Ε.Σ.	3.a.1	Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (Στρατηγική RIS)			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Στήριξη της Επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με την αστική αναζωογόνηση: δημιουργία pre-incubators και υποστήριξη της εκκόλαψης νέων επιχειρηματικών σχημάτων.</p> <p>Ανάπτυξη μηχανισμού προαγωγής της δικτύωσης επιχειρήσεων και διάδοσης – αξιοποίησης ιδεών με στόχο τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με τις δράσεις της Ε.Π.1α.</p> <p>Προώθηση και αξιοποίηση της αριστείας για την ενίσχυση της τεχνολογικής και επιχειρηματικής καινοτομίας και της εμπέδωσης στην αγορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών, με δραστηριότητες όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη και εμπορική διάθεση νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, σε υφιστάμενες ή/και σε νέες αγορές • Επέκταση/διαφοροποίηση των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους, • Βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας ή της διαδικασίας παροχής υπηρεσιών που εφαρμόζουν οι ΜΜΕ της Αττικής. • Ενίσχυση συνεργασιών και παραγωγικών συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων σε κλάδους-τομείς που συγκροτούν αλυσίδες αξίας υψηλής προστιθέμενης αξίας. 			
ΔΕΙΚΤΕΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα	Τιμή	Τιμή-στόχος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ			μέτρησης	βάσης	(2023)
	T3231	Αύξηση του αριθμού των Συνεργαζόμενων επιχειρήσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας σε cluster - θερμοκοιτίδες	Αριθμός	185,00	300,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	536,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Επιχειρήσεις	40,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO04	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	Επιχειρήσεις	500,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO05	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	20,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO06	Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη των επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	Ευρώ	52.819.666,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	100,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 20. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3c του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας
Ε.Π.	3.c	Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών
Ε.Σ.	3.c.1	Αναστροφή της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Περιλαμβάνονται παρεμβάσεις: <ul style="list-style-type: none"> • Στήριξης των επιχειρήσεων και των κεφαλαιακών τους αναγκών με τη μορφή επιχορηγήσεων, και άλλα οικονομικά μέσα, • δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και υποβοήθησης εξεύρεσης κεφαλαίων, όπως κεφάλαια εκκίνησης και επέκτασης. • χρηματοοικονομικές διευκολύνσεις και εγγυήσεις στις λειτουργούσες /

	<p>υφιστάμενες επιχειρήσεις που εφαρμόζουν στρατηγικές επέκτασης, αναδιάρθρωσης, διαφοροποίησης, προσαρμογής κ.λπ..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προωθούνται επίσης παρεμβάσεις αρχικής δικτύωσης (networking) και δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών και επιχειρηματικών δικτύων. <p>Ενδεικτικές Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένα σχέδια βελτισίας των ικανοτήτων και παραγωγικής, οργανωτικής, λειτουργικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης υφιστάμενων ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ΠΣΕΕ ή θα προσαρμόσουν δραστηριότητες και προϊόντα στην ΠΣΕΕ. • Ειδικά σχέδια απόκτησης τεχνογνωσίας για νέα προϊόντα και υπηρεσίες από τις ΜΜΕ. Πιστοποίηση και προτυποποίηση προϊόντων και διαδικασιών • Συμμετοχή των ΜΜΕ σε διεθνή δίκτυα παραγωγής και εμπορίας προϊόντων και υπηρεσιών, ιδίως στους τομείς της ΠΣΕΕ • Στήριξη «βιομηχανικών πιλότων» μικρής / μεσαίας κλίμακας για τη μελέτη και πιστοποίηση παραγωγικών διεργασιών • Βελτίωση εγκαταστάσεων υφιστάμενων επιχειρηματικών υποδομών, αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων με στόχο την δημιουργία φυτωρίων επιχειρήσεων
--	---

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3232	Απασχόλησης στις ΜΜΕ της Περιφέρειας (Β'γενή και Γ'γενή τομέα)	Αριθμός	678.710,00	810.000,00

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΣΗ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	550,00	
	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Επιχειρήσεις	750,00	
	CO04	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	Επιχειρήσεις	250,00	
	CO06	Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη των επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	ευρώ	145.254.082,00	
	CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	1.500,00	

		στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση			
--	--	--	--	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 21. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3d του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

A.Π.	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας			
E.Π.	3.d	Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας			
E.Σ.	3.d.1	Βελτίωση της εξωστρέφειας της Περιφερειακής οικονομίας			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> • Στήριξη των ΜΜΕ για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των σημάτων. • Ενθάρρυνση της χρήσης από τις ΜΜΕ εφαρμογών και της συμμετοχής τους σε εγχώρια / διαπεριφερειακά και διεθνή δίκτυα για την υποστήριξη αλυσίδων κλασικής και ανάστροφης εφοδιαστικής υποστηρίζοντας με τις εργασίες συλλογής, επιθεώρησης και ταξινόμησης με στόχο τη μεταπώληση, την επαναχρησιμοποίηση ή την ανακύκλωση σε διεθνή δίκτυα. • Υποστήριξη συστάδων επιχειρήσεων για αναζήτηση ευκαιριών σε νέες αγορές του εξωτερικού: κατά προτεραιότητα στους τομείς της ΠΣΕΕ, για τη διεύθυνση τους σε νέες αγορές ταχέως αναπτυσσόμενων χωρών ή για την τοποθέτησή τους σε «ώριμες» αγορές με νέα προϊόντα και υπηρεσίες. • Προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση «περιφερειακών σχεδίων εξωστρέφειας» (με γνώμονα τις αγορές – στόχους, τα προϊόντα – στόχους και την στοχευμένη υποστήριξη της εξαγωγικής ωριμότητας τομέων της ΠΣΕΕ. • Αξιοποίηση, οργάνωση και λειτουργία κοινών μηχανισμών πληροφόρησης και ενημέρωσης. • Εξειδικευμένες μελέτες για στόχευση αγορών (market analysis), προϊόντων και συγκριτικής ανάλυσης του ανταγωνισμού, • Προετοιμασία και οργάνωση ειδικών επιχειρηματικών αποστολών σε Χώρες - Στόχους 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ					
	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3233	Μεταβολή της αξία των εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών	εκατ. €, τρέχουσες τιμές	14.309,29	20.511,62
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ					
	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	2.120,00	
	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Επιχειρήσεις	300,00	
	CO04	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων	Επιχειρήσεις	2.000,00	

		που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη			
	CO06	Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη των επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	ευρώ	66.024.583,00	
	CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	350,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 22. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 4b του Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές			
Ε.Π.	4.b	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις			
Ε.Σ.	4.b.1	Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στις επιχειρήσεις			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> Ολοκληρωμένα Σχέδια μείωσης της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας και εφαρμογής παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας στις επιχειρήσεις (παραγωγικές – λειτουργικές διαδικασίες). Ολοκληρωμένα Σχέδια εξοικονόμησης τελικής ενέργειας από την ενεργειακή αναβάθμιση σε κτίρια επαγγελματικής χρήσης Ολοκληρωμένα Σχέδια εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης και χρήσης ηλιοθερμικής ή ήπιας γεωθερμικής ενέργειας για την αξιοποίησή της στις θερμοϋδραυλικές εγκαταστάσεις των κτιρίων και την υποκατάσταση χρήσης πρωτογενούς ενέργειας. 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3241	Περιορισμός της αύξησης της τελικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στη βιομηχανία και τον τριτογενή τομέα	Σε χιλιάδες KWh	8.116.592,00	9.252.915,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	150,00	
	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που	Επιχειρήσεις	150,00	

		Λαμβάνουν επιχορηγήσεις			
	CO06	Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη των επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	ευρώ	23.580.545,00	
	CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	30,00	
	CO30	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Πρόσθετη Δυναμικότητα παραγωγής Ανανεώσιμης ενέργειας	MW	1,00	
	CO34	Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόνοι ισοδυναμίου CO2	1.800,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 23. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 4c του Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές			
Ε.Π.	4.c	Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης			
Ε.Σ.	4.c.1	Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Ενδεικτικές Δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> Πιλοτικές/εμβληματικές παρεμβάσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας σε Δημόσια κτίρια και κτίρια της Αυτοδιοίκησης, ιδίως μέσω Ο.Χ.Ε. Στοχευμένες παρεμβάσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας σε κατοικίες που χωροθετούνται σε ζώνες αστικής αναζωογόνησης. Στοχευμένες παρεμβάσεις νέων εγκαταστάσεων ή αναβαθμίσεων συστημάτων Κεντρικού Ελέγχου Εγκαταστάσεων (BMS) σε ενεργοβόρα δημόσια κτίρια και εγκατάσταση τηλεμετρίας για την απομακρυσμένη παρακολούθηση και καταγραφή της λειτουργίας τους. 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3242	Κατανάλωσης ενέργειας στον οικιστικό και δημόσιο τομέα	Σε χιλιάδες KWh	8.017.743,00	6.935.434,00
ΔΕΙΚΤΕΣ	T3244	Αριθμός Δημόσιων	Πλήθος	50,00	320,00

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		Κτιρίων με αναβάθμιση της ενεργειακής κατηγορίας κατά δύο βαθμίδες	κτιρίων		
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO31	Ενεργειακή απόδοση: Αριθμός νοικοκυριών που Κατατάσσονται σε καλύτερη Κατηγορία ενεργειακής κατανάλωσης	Νοικοκυριά	1.700,00	
	CO32	Ενεργειακή απόδοση: Μείωση της ετήσιας Κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	kWh/έτος	435.000,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO34	Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόνοι ισοδυνάμου CO2	5.797,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 24. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 4g του Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαγωγής και προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές			
Ε.Π.	4.g	Προώθηση της χρήσης της συμπαγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα			
Ε.Σ.	4.g.1	Αύξηση της χρήσης μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον για την παραγωγή Ενέργειας			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Ενδεικτικές Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Πιλοτικές/εμβληματικές παρεμβάσεις παραγωγής ενέργειας από μονάδες ΣΗΘΥΑ σε Δημόσιες Υποδομές της Περιφέρειας Αττικής, ιδίως μέσω Ο.Χ.Ε. Επεμβάσεις σε υφιστάμενες διατάξεις εφεδρικής ηλεκτροπαραγωγής με σκοπό τη χρήση καθαρότερων καυσίμων, την ανάκτηση και αποθήκευση θερμότητας προς χρήση στο κτίριο και την ένταξη του όλου εξοπλισμού σε πρόγραμμα κανονικής λειτουργίας 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3243	Εγκατεστημένη ισχύς ΣΗΘΥΑ	MW	31,74	35,74
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO30	Ανανεώσιμες πηγές	MW	4,50	

		ενέργειας: Πρόσθετη Δυναμικότητα παραγωγής Ανανεώσιμης ενέργειας			
	CO34	Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόνοι ισοδυνάμου CO2	13.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ίδια επεξεργασία

Πίνακας 25. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 5a του Άξονα Προτεραιότητας 5 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	5	Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων			
Ε.Π.	5.a	Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα			
Ε.Σ.	5.a.1	Μείωση των επιπτώσεων των πλημμυρικών φαινομένων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Ενδεικτικές Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία υποδομών και υλοποίηση δράσεων για την πρόληψη πλημμυρικών συμβάντων (έργα διευθέτησης ροής υδάτων, έργα βιώσιμης διαχείρισης επιφανειακών υδάτων, έργα αντιπλημμυρικής προστασίας σε περιοχές υψηλών οικιστικών αναγκών και απαιτήσεων) με στόχο πέραν της αντιπλημμυρικής προστασίας και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του μικροκλίματος της περιοχής. • Στοχευμένες δράσεις για την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών και την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων της Αττικής σε συμμόρφωση με το εγκεκριμένο σχέδιο (ΦΕΚ 1004/Β/2013) • Παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας που αφορούν στην ολοκλήρωση των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας της προηγούμενης περιόδου, εφόσον καλύπτουν τις απαιτήσεις του σχεδίου αξιολόγησης κινδύνων πλημμύρας κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ • Ορθολογική δασική διαχείριση, στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό, σχεδιασμός και εγκατάσταση συστήματος πυρανίχνευσης μέσω αισθητήρων που θα αποδώσει οφέλη στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και στις τοπικές κοινωνίες, καθώς και χρηματοδότηση μικρών έργων πυρόσβεσης με συλλογή νερού (μικροί ταμιευτήρες - φράγματα που έχουν και αντιπλημμυρική προστασία) • Δράσεις υποστήριξης πυροσβεστικής υπηρεσίας • Ανάπτυξη εκτεταμένου δικτύου λειτουργικών υποδομών φιλικών στους ποδηλάτες, στους ανθρώπους με αναπηρία και σε ηλικιωμένους, για ίσες δυνατότητες και ευκαιρίες μετακίνησης και ήπιας άθλησης. • Ανάπτυξη δικτύου μονοπατιών σε δασικές περιοχές, για αναψυχή και ήπιας μορφής αθλητική δραστηριότητα. • Έργα αποτροπής από τη διάβρωση παραθαλάσσιων περιοχών, εκτός τουριστικής εκμετάλλευσης και προστασία θαλάσσιας ζωής της Αττικής 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3251	Ποσοστό πληθυσμού που προστατεύεται από μέτρα διαχείρισης κινδύνων	Ποσοστό	79,00	95,00

	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO20	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά μέτρα	Άτομα	385.000,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO23	Φύση και βιοποικιλότητα: Επιφάνεια οικοτόπων που λαμβάνουν ενίσχυση για να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης	Εκτάρια	16.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 26. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 6α του Άξονα Προτεραιότητας 6 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον			
Ε.Π.	6.a	Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις			
Ε.Σ.	6.a.1	Εναρμόνιση της Περιφέρειας με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τα υγρά απόβλητα			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Στον τομέα της επεξεργασίας λυμάτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> Κατασκευή - ολοκλήρωση ΕΕΛ Περιφέρειας (σε συνεργασία με ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Συμπλήρωση και ολοκλήρωση δικτύων ακαθάρτων σε οικισμούς Γ' Κατηγορίας Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ Παρακολούθηση και αξιολόγηση της λειτουργίας υφιστάμενων ΕΕΛ της Αττικής Επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων σε νέες ή υφιστάμενες ΕΕΛ με έμφαση στην αστική και περιαστική χρήση κατά την έννοια της ΚΥΑ 145116/2011 <p>Στον τομέα των αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ):</p> <ul style="list-style-type: none"> Περιφερειακές υποδομές διαχείρισης ΑΣΑ (προμήθεια εξοπλισμού). Ολοκληρωμένη (αποκεντρωμένη) Διαχείριση Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε νησιά και σε μικρούς / απομακρυσμένους οικισμούς της Περιφέρειας Αττικής (Ολοκλήρωση εγκαταστάσεων επεξεργασίας ΑΣΑ Κυθήρων, Εγκαταστάσεις διαχείρισης σε άλλα νησιά της Περιφέρειας) Ανάπτυξη δικτύου «Πράσινων Σημείων» (ενδεικτική αναφορά στο πιλοτικό πρόγραμμα ανακύκλωσης του Δ. Αθηναίων) Προώθηση μονάδων διαχείρισης βιοαποβλήτων (ενδεικτική αναφορά στο πιλοτικό πρόγραμμα κομποστοποίησης του Δ. Αθηναίων) Στοχευμένη διαχείριση βιομηχανικών, υγειονομικών, επικινδύνων και μη, αποβλήτων Αποκατάσταση – απόδοση ρυπασμένων χώρων σε νέες χρήσεις που συμβάλλουν στην αστική αναζωογόνηση 			
	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	T3261	Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που καλύπτεται από δίκτυα και εγκαταστάσεις	%	87,00	97,00

		επεξεργασίας λυμάτων			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO19	Επεξεργασία λυμάτων: Πρόσθετος πληθυσμός που Εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων	Ισοδύναμο πληθυσμού	65.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ίδια επεξεργασία

Πίνακας 27. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 6b του Άξονα Προτεραιότητας 6 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

A.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον			
E.Π.	6.b	Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις			
E.Σ.	6.b.1	Επέκταση δικτύων ύδρευσης σε οικισμούς που δεν έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας πόσιμο νερό			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> Εγκαταστάσεις-Υποδομές για την ύδρευση νησιών και μικρών οικισμών με στόχο την κάλυψη των απαιτήσεων της Οδηγίας 98/83/ΕΚ Εκσυγχρονισμός - αναβάθμιση υφιστάμενων συστημάτων ύδρευσης (τηλεχειρισμός κλπ) Ανάπτυξη συστημάτων ελέγχου διαρροών σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας και συστήματα υδροληψίας, καθώς και σε δίκτυα μεταφοράς και διανομής Εφαρμογή συστημάτων επεξεργασίας νερού (π.χ. αφαιρώσεις) για την ικανοποίηση αναγκών σε νησιωτικές ή δύσκολα προσβάσιμες παράκτιες περιοχές της Αττικής με ειδικές τοπικές και κλιματικές συνθήκες Επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένου νερού από ΚΕΛ Ψυττάλειας <p>Στοχευμένες δράσεις εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών και την εθνική και κοινοτική νομοθεσία για την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη εργαλείων και μεθοδολογίας για τον καθορισμό των ζωνών ανάμιξης σε επιφανειακά και υπόγεια Υδατικά συστήματα Σχεδιασμός και εφαρμογή συμπληρωματικών προγραμμάτων Παρακολούθησης ειδικών ρύπων Εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων ελέγχου παρουσίας δραστικών ουσιών συμπεριλαμβανομένων και ειδικών γεωχημικών - Υδροχημικών 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3262	Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που έχει πρόσβαση σε καλής ποιότητας νερό ύδρευσης	%	89,40	95,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO18	Ύδρευση: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υπηρεσίες	Άτομα	85.000,00	

		ύδρευσης		
--	--	----------	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 28. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 6c του Άξονα Προτεραιότητας 6 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον			
Ε.Π.	6.c	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς			
Ε.Σ.	6.c.1	Ανάδειξη υποδομών πολιτισμού – τουρισμού μητροπολιτικής εμβέλειας			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> Ανάδειξη – αξιοποίηση αστικών «τοπόσημων» που συμβάλλουν στην αστική αναζωογόνηση και στην ελκυστικότητα των αστικών κέντρων Υποδομές μνημείων – μουσείων που έχουν ξεκινήσει την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο της GIS3 Ανάδειξη μεμονωμένων τοπόσημων της Περιφέρειας Αττικής, εκτός αστικού ιστού, που έχουν ιστορική σχέση με αντίστοιχα των υπό παρέμβαση περιοχών Προστασία, ανάδειξη, βελτίωση επισκεψιμότητας δασικών & φυσικών περιοχών της Περιφέρειας, που σχετίζονται πολιτισμικά ή ιστορικά με τις περιοχές παρέμβασης, προστατευόμενων ή όχι, στα πλαίσια κοινωνικών πρωτοβουλιών αιεφόρου επιχειρηματικής δράσης 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3263	Αριθμός εισιτηρίων πολιτιστικών χώρων της Περιφέρειας	Αριθμός	4.515.567,00	4.876.812,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου Αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	Επισκέψεις/ έτος	120.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 29. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 6e του Άξονα Προτεραιότητας 6 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	6	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον			
Ε.Π.	6.e	Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου			
Ε.Σ.	6.e.1	Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Ενδεικτικές Δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής αναβάθμισης και αναζωογόνησης με επίκεντρο «υποβαθμισμένες» ή «ειδικές δυναμικού χαρακτήρα» περιοχές ή συνδυασμού αυτών. Πιλοτικές ή επιδεικτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις μείωσης της χρήσης 			

	<p>του Ι.Χ.Ε. με κατάλληλες χωρικές παρεμβάσεις και ανασχεδιασμό - συμπλήρωση υφιστάμενων δικτύων ΜΜΜ για την εξυπηρέτηση των αναγκών των μετακινήσεων, με ιδιαίτερη μέριμνα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑμΕΑ) και σε πράσινες μετακινήσεις, σε συνδυασμό με την ΠΣΕΕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιώσιμη αστική κινητικότητα και ενιαίος πολεοδομικός και κυκλοφοριακός σχεδιασμός με έμφαση σε «πράσινες» διαδρομές, ιδίως σε υποβαθμισμένες περιοχές 				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3265	Μέγιστος αριθμός ημερών με μέση ημερήσια συγκέντρωση ΑΣ10 μεγαλύτερη από 50 µg/m3 που καταγράφεται σε σταθμό μέτρησης	Αριθμός ημερών	50,00	35,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO37	Αστική ανάπτυξη: Πληθυσμός που ζει σε περιοχές με Ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης	Άτομα	500.000,00	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO38	Αστική ανάπτυξη: Δημιουργία ή ανάπλαση υπαίθριων χώρων σε αστικές περιοχές	Τετραγωνικά μέτρα	2.000.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 30. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 7α του Άξονα Προτεραιότητας 7 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	7	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής			
Ε.Π.	7.a	Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ			
Ε.Σ.	7.a.1	Αναβάθμιση του ρόλου του Πειραιά στο σύστημα λιμένων κρουαζιέρας της Νοτιανατολικής Μεσογείου			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Επέκταση βασικών λιμενικών υποδομών υποδοχής και εξυπηρέτησης κρουαζιερόπλοιων στο Λιμάνι του Πειραιά μέσω της κατασκευής εξωτερικών λιμενικών έργων (κυματοθραυστών) συνολικού μήκους 1.000μ. και εσωτερικών λιμενικών έργων (κρηπιδοτοίχων) συνολικού μήκους 1.100μ. με ωφέλιμο βάθος 18,00μ. και θα δημιουργηθούν συνολικά χερσαίοι χώροι 130.000 m2			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3271	Αριθμός επιβατών/ τουριστών στο λιμάνι του Πειραιά	Διακινηθέντες επιβάτες κρουαζιέρας	1.302.581,00	2.282.728,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	T3275	Θέσεις ελιμενισμού που	Αριθμός	2,00	

		δημιουργούνται			
--	--	----------------	--	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 31. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 7b του Άξονα Προτεραιότητας 7 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	7	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής			
Ε.Π.	7.b	Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων			
Ε.Σ.	7.b.1	Βελτίωση της οδικής ασφάλειας			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> • Παρεμβάσεις για την οδική ασφάλεια και την μείωση των τροχαίων ατυχημάτων με θύματα πεζούς σε λεωφόρους ταχείας κυκλοφορίας (πεζογέφυρες) • Ολοκλήρωση οδικών αξόνων που ξεκίνησαν την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (εφόσον καλύπτονται οι κανόνες επιλεξιμότητας της περιόδου 2014 - 2020) • Συμπλήρωση οδικών δακτυλίων και κόμβων 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		T3277	Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων (παρασύρσεις πεζών)	Αριθμός ατόμων	58,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		T3276	Παρεμβάσεις για την οδική ασφάλεια πεζών	Αριθμός	10,00

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 32. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 7c του Άξονα Προτεραιότητας 7 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	7	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής			
Ε.Π.	7.c	Ανάπτυξη και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών (στα οποία περιλαμβάνονται και τα συστήματα χαμηλού θορύβου), συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των αερολιμενικών υποδομών, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας			
Ε.Σ.	7.c.1	Επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (Τραμ) στην Αττική			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση τραμ στον Πειραιά 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		T3272	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από μέσα σταθερής τροχιάς	Πληθυσμός	60.000,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		CO15	Αστικές συγκοινωνίες: Συνολικό μήκος νέων ή	χλμ	5,50

		βελτιωμένων γραμμών τραμ και μετρό			
--	--	--	--	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 33. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 8iii του Άξονα Προτεραιότητας 8 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	8	Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης			
Ε.Π.	8iii	Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων			
Ε.Σ.	8.iii.1	Βελτίωση της απασχόλησης, μέσω της ίδρυσης Επιχειρήσεων, ιδίως στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Προβλέπονται δράσεις φιλοξενίας και αρχικής στήριξης σε «φυτώρια ιδεών και επιχειρήσεων», βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων των νέων επιχειρηματιών («σχολεία επιχειρηματικότητας»), επενδυτική στήριξη για την έναρξη αυτοαπασχόλησης και μικρών επιχειρήσεων, καθώς και δημιουργία επιχειρήσεων, υποστήριξη κατά τα αρχικά στάδια λειτουργίας των επιχειρήσεων κ.λπ. με γνώμονα την στόχευση στους τομείς της ΠΣΕΕ.			
		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		T3281	Νέες επιχειρήσεις στους τομείς της ΠΣΕΕ που συνεχίζουν τη λειτουργία τους ένα έτος μετά την ενίσχυσή τους	Αριθμός	312,00
		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ		T3288	Αριθμός νέο-ιδρυόμενων Επιχειρήσεων στους τομείς της ΠΣΕΕ	Αριθμός	480,00

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 34. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 8v του Άξονα Προτεραιότητας 8 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	8	Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων και της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης			
Ε.Π.	8v	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές			
Ε.Σ.	8.v.1	Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Στο πλαίσιο των Ο.Σ.Α. περιλαμβάνονται δράσεις όπως η αξιολόγηση του προσωπικού, η εφαρμογή προγραμμάτων αναβάθμισης και πιστοποίησης προσόντων καθώς και η προσέλκυση νέων ανέργων από την αγορά, ανάλογα με τα επιχειρησιακά μοντέλα αναδιάρθρωσης που θα επιλεγούν.			
		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		T3282	Επιχειρήσεις που βελτίωσαν την επιχειρησιακή τους	Αριθμός	160,00

		λειτουργία ένα έτος μετά την ενίσχυσή τους			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	290,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 35. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ι του Άξονα Προτεραιότητας 9 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής			
Ε.Π.	9.i	Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστηριότητας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης			
Ε.Σ.	9.i.1	Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση για μειονεκτούντα άτομα που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας, με έμφαση σε άτομα που έχουν την ευθύνη της φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Ενδεικτικές Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης συνδεδεμένα με πρακτική άσκηση για ειδικές ομάδες σε τομείς αιχμής της περιφερειακής / τοπικής οικονομίας, τα οποία οδηγούν σε πιστοποίηση. Ολοκληρωμένες δράσεις / παρεμβάσεις για τις «ειδικές» ομάδες του πληθυσμού της Περιφέρειας, τις οποίες συμπεριλαμβάνεται πλέγμα δράσεων προετοιμασίας για προώθηση στην απασχόληση (λ.χ. συμβουλευτική, mentoring, επαγγελματικός προσανατολισμός, κατάρτιση, προώθηση στην απασχόληση, «σχολείων» επιχειρηματικότητας, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κλπ). Για την συγκεκριμένη παρέμβαση εστιάζουμε σε ευπαθείς ομάδες (ψυχικά ασθενείς, άτομα από ιδρύματα, απεξαρτημένοι, αποφυλακισμένοι κλπ) που πραγματικά έχουν ανάγκη και άλλων συνοδευτικών παρεμβάσεων πριν την προώθηση στην απασχόληση. Προώθηση στην απασχόληση (τύπου NEE, ΝΘΕ) μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας και δημιουργίας επιχειρήσεων σε εταιρικό ή ατομικό επίπεδο, με αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων (microloans, start-ups κ.λπ.). Αξιοποίηση «κοριζόντιων εργαλείων» με τον Α.Π.8 (Ε.Π. 8iii). Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικοί / βρεφικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί, κ.λπ.) για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3294	Μειονεκτούντα άτομα που συμμετέχουν σε εκπαίδευση /κατάρτιση	Αριθμός	2.133,00	4.050,00

		που αποκτούν εξειδίκευση που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης εντός έξι μηνών από την λήξη της συμμετοχής τους			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO01	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των Μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	13.000,00	
	CO17	Άλλα μειονεκτούντα άτομα	Αριθμός	7.000,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 36. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ii του Άξονα Προτεραιότητας 9 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής			
Ε.Π.	9ii	Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά			
Ε.Σ.	9.ii.1	Βελτίωση απασχολησιμότητας και ποιότητας ζωής των ατόμων περιθωριοποιημένων ομάδων μέσω της ενίσχυσης των βασικών, κοινωνικών τους δεξιοτήτων			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Ενδεικτικές Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Δράσεις ενεργοποίησης μελών που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες του πληθυσμού (π.χ. Ρομά) καθώς και ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής και πολιτισμικής ενσωμάτωσης (που ανήκουν σε ειδικές ομάδες, όπως μετανάστες, πρόσφυγες κ.λπ.). Λειτουργία κέντρων υποδοχής αστέγων με πρόβλεψη κινητών μονάδων, όπου απαιτείται Λειτουργία one stop shops / Κέντρων Κοινότητας ευπαθών ομάδων με διευρυμένες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες [συμπεριλαμβανομένων μεταξύ των άλλων παρεχόμενων υπηρεσιών και όπου απαιτείται χώρων υγιεινής (δημόσια λουτρά, κοινόχρηστοι χώροι πλυντηρίων), ξενόνες ύπνου (για παροχή προσωρινής φιλοξενίας και ανακούφιση των «αστέγων στο δρόμο» που αφορούν αποκλειστικά σε υπηρεσίες διανυκτέρευσης, υγιεινής και μερικής σίτισης)] και κινητές μονάδες 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3295	Μειονεκτούντα άτομα που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση κατάρτιση που αποκτούν εξειδίκευση που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης αμέσως μετά την λήξη της συμμετοχής τους	Άτομα	3.300,00	4.125,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα	Τιμή-στόχος	

			μέτρησης	(2023)	
	CO15	Μετανάστες, συμμετέχοντες Αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομ)	Αριθμός	5.500,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 37. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9iii του Άξονα Προτεραιότητας 9 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής			
Ε.Π.	9iii	Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών			
Ε.Σ.	9.iii.1	Βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ευάλωτων (μεταξύ των οποίων ΑΜΕΑ) και των Λοιπών Ομάδων του Πληθυσμού της Περιφέρειας			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Ενδεικτικές Δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> • Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρίες • Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας • Κέντρα Δημέρευσης ατόμων με αναπηρία, ΣΥΔ ΑΜΕΑ, Θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων • Συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών • Ενέργειες ευαισθητοποίησης τοπικής κοινωνίας και φορέων • Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και υποστήριξη της μεταφοράς τους προς τα ειδικά σχολεία 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3296	Άτομα των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού με πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και ένταξης	Αριθμός	3.162,00	3.884,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO16	Συμμετέχοντες με αναπηρία	Αριθμός	5.500,00	
	CO17	Άλλα μειονεκτούντα άτομα	Αριθμός	3.345,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 38. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9iv του Άξονα Προτεραιότητας 9 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής			
Ε.Π.	9iv	Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας			
Ε.Σ.	9.iv.1	Προαγωγή της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες πρόνοιας / κοινωνικής φροντίδας και υγείας			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Ενδεικτικές Δράσεις:			

	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη Περιφερειακού Δικτύου Κοινωνικών Δομών Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας (κέντρα διαμεσολάβησης, κοινωνικά παντοπωλεία, υπνωτήρια, κοινωνικά φαρμακεία και ιατρεία, τράπεζες χρόνου, κλπ) και παροχής συνοδευτικών υπηρεσιών ενδυνάμωσης (για το σύνολο των ευπαθών, ομάδων του Πληθυσμού της Περιφέρειας). Έμφαση θα δοθεί στην εκπόνηση κώδικα αρχών και λειτουργίας του εν λόγω δικτύου. • Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων • Δράσεις επιμόρφωσης και κατάρτισης προσωπικού που απασχολούνται σε δομές / υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας • Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών • Ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο, δικαιούχων διεθνούς προστασίας & ασυνόδευτων ανηλίκων. Στο πλαίσιο αυτής της δράσης θα χρηματοδοτηθούν αυστηρά ενέργειες υποστήριξης που προωθούν την απασχολησιμότητα και κοινωνική ένταξη των ωφελούμενων, όπως ενδεικτικά: συμβουλευτική, νομική υποστήριξη, μετάφραση / διερμηνεία, όχι όμως λειτουργικά κόστη. • Ανάπτυξη Δικτύου προστασίας υγείας του πληθυσμού στην Αττική (health safety net) • Προώθηση της διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε νοσοκομεία της Αττικής • Παροχή ποιοτικών υπηρεσιών υγείας μέσω πρωτοβάθμιας φροντίδας και ιατρικών εξετάσεων των πολιτών της Περιφέρειας και, ιδίως εκείνων που δεν έχουν ασφαλιστική κάλυψη (λόγω μακροχρόνιας ανεργίας) και διαβιούν λόγω χαμηλού εισοδήματος κάτω των ορίων της φτώχειας. • Εφαρμογή οργανωμένων προγραμμάτων προαγωγής υγείας και προσυμπτωματικού ελέγχου σε ευπαθείς ομάδες. • Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης • Δημιουργία Ικανοτήτων (Capacity Building) στα στελέχη πεδίου που παρέχουν υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικές υπηρεσίες σε τοπική κλίμακα.
--	---

	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	T3297	Ποσοστό κάλυψης των δράσεων του Health Safety Net επί του γενικού συνόλου των πολιτών που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας και δεν διαθέτουν ασφαλιστική κάλυψη	Αριθμός	0,00	12,00
	T3299	Κάλυψη του πληθυσμού των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο που λαμβάνουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας	Αριθμός	694,00	1.388,00

	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	CO17	Άλλα μειονεκτούντα άτομα	Αριθμός	6.940,00	
	T3293	Ανασφάλιστοι πολίτες (περιλαμβάνονται και τα Προστατευόμενα μέλη αυτών) και συμμετέχουν σε δράσεις του Health	Αριθμός	115.274,00	

		Safety Net		
--	--	------------	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 39. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ν του Άξονα Προτεραιότητας 9 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	9	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής			
Ε.Π.	9.v	Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση			
Ε.Σ.	9.v.1	Ενίσχυση ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ	Ενδεικτικές Δράσεις:				
	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (τύπου start – up), όπως προβλέπονται από το εκάστοτε θεσμικό πλαίσιο. Ανάπτυξη Θερμοκοιτίδων Κοινωνικών Επιχειρήσεων, για μια σειρά ενεργειών / υπηρεσιών όπως: δικτύωση, προβολή, υποστήριξη, κ.λπ. των κοινωνικών επιχειρήσεων. Στήριξη για ανάπτυξη καινοτόμων συστάδων επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (clusters). Ανάπτυξη «Περιφερειακού Μηχανισμού Κοινωνικής Οικονομίας», μέσω του οποίου θα μπορεί να επιτευχθεί η διάγνωση αναγκών σε τομείς ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και η υποστήριξη υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων (ειδικότερα των παραγωγικών) σε ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών. Δικτύωση Κοινωνικών Φορέων, Κοινωνικών Επιχειρήσεων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την προαγωγή, προώθηση και δρομολόγηση πρωτοβουλιών ανάπτυξης «αναγνωρίσιμων πόλων» Κοινωνικής Οικονομίας στην Περιφέρεια Αττικής και τη δημιουργία πιλοτικών ομάδων για τη ζύμωση, την ωρίμανση και την προετοιμασία μιας κοινωνικής επιχείρησης. Διάγνωση αναγκών και ενίσχυση των ικανοτήτων επαγγελματικής ένταξης ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες μέσω της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αξιοποίηση πρότυπων εργαλείων, εφαρμογών και συστημάτων κοινωνικής φροντίδας και κοινωνικής ένταξης (e-inclusion), παροχή νέου τύπου υπηρεσιών και ανάπτυξη πιλοτικών δράσεων κοινωνικής καινοτομίας. Συστήματα, εργαλεία και παρεμβάσεις ενίσχυσης και υποστήριξης της δημιουργίας νέων και αναδιάρθρωσης της λειτουργίας των υφιστάμενων Κοι.Σ.Π.Ε.. Υποστήριξη κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων τύπου BIOME 				
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3291	Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την ίδρυσή τους	Αριθμός	133,00	172,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών	Αριθμός	265,00	

		επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)			
--	--	--	--	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 40. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9a του Άξονα Προτεραιότητας 10 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	10	Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας			
Ε.Π.	9.a	Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας			
Ε.Σ.	9.a.1	Βελτίωση των όρων ισότιμης προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της πρόσβασης των ευπαθών & εύλωτων ομάδων σε ποιοτικές υπηρεσίες, μέσω βελτίωσης των αντίστοιχων υποδομών σε υποβαθμισμένες περιοχές			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας και της κοινωνικής φροντίδας, Ανακατασκευή, αναπαλαίωση υφιστάμενων κτιρίων από το οικιστικό απόθεμα για ιδιόκτητη στέγαση δομών υγείας και πρόνοιας για όλες τις ηλικιακές ομάδες κσι ΑμΕΑ όπως: ΣΥΔ (Στέγες Υποστηριζόμενης διαβίωσης, ξενώνες, προστατευόμενα διαμερίσματα κ.α). 			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		T3301	Πληθυσμός που καλύπτεται από κοινωνικές υποδομές	Αριθμός	6.623,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ		ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
		CO35	Παιδική μέριμνα και εκπαίδευση: Δυναμικότητα Ενισχυόμενων υποδομών παιδικής μέριμνας ή εκπαίδευσης	Άτομα	450,00
		CO36	Υγεία: Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	Άτομα	150.000,00
		T3305	Δυναμικότητα άλλων κοινωνικών υποδομών	Φυσικά πρόσωπα	2.000,00

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 41. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 10a του Άξονα Προτεραιότητας 11 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	11	Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης			
Ε.Π.	10.a	Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης			
Ε.Σ.	10.1	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού της Εκπαίδευσης			

		και της Δια βίου μάθησης στην Αττική			
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		Προβλέπονται δράσεις συμπλήρωσης, βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των υποδομών και του αναγκαίου εξοπλισμού της Εκπαίδευσης και της Δια βίου μάθησης στην Αττική			
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
	T3311	Ποσοστό πληθυσμού που εξυπηρετείται από εκπαιδευτικές υποδομές	Ποσοστό	93,90	98,00
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	CO35	Παιδική μέριμνα και εκπαίδευση: Δυναμικότητα ενισχυόμενων υποδομών παιδικής μέριμνας ή εκπαίδευσης	Άτομα	2.500,00	

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 42. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 12a και 12b του Άξονα Προτεραιότητας 12 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	12	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΤΠΑ)
Ε.Π.		
Ε.Σ.	12.a	Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής του ΠΕΠ Αττικής (ΕΤΠΑ)
	12.b	Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ (ΕΤΠΑ)
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 12.a εντάσσονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης Περιλαμβάνει δαπάνες ανάπτυξης / αναβάθμισης συμπληρωματικών / εξειδικευμένων υποστηρικτικών συστημάτων και εργαλείων, προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού, αγορά ή/και ανάπτυξη λογισμικού, ανάπτυξη και διάχυση μεθόδων οργάνωσης, προμήθεια / ανάπτυξη ειδικών εφαρμογών κλπ. που ενδέχεται να είναι απαραίτητες για την εξυπηρέτηση ειδικών αναγκών αποτελεσματικής υλοποίησης, παρακολούθησης και διαχείρισης των παρεμβάσεων του ΠΕΠ, πέραν εκείνων που καλύπτονται κεντρικά από τον αντίστοιχο Ειδικό Στόχο του ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια 2014-20» για όλα τα ΕΠ. 2. Πληροφόρηση και Δημοσιότητα <ul style="list-style-type: none"> • Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας του ΠΕΠ Αττικής και των επιμέρους παρεμβάσεων του που απευθύνονται τόσο σε ενδιαφερόμενους φορείς (Περιφερειακές, τοπικές και λοιπές δημόσιες αρχές, κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι, επαγγελματικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις ΑμεΑ κλπ), όσο και στην κοινή γνώμη. • Ενέργειες ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων και της κοινής γνώμης σχετικά με όλες τις φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης των παρεμβάσεων του ΠΕΠ, την δυνατότητα πρόσβασης και συμμετοχής σε αυτές, την σύσταση και παρακολούθηση της εταιρικής σχέσης κλπ. • Εξειδίκευση και εφαρμογή Στρατηγικών Επικοινωνίας και Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης, με σκοπό τη δημοσιοποίηση στους πολίτες της χώρας και της ΕΕ του ρόλου και των επιτευγμάτων του ΠΕΠ ή/και των επιμέρους παρεμβάσεων του, στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία. • Ενέργειες διάχυσης καλών πρακτικών. 3. Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι

	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπόνηση των αξιολογήσεων που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013 και το Σχέδιο Αξιολόγησης του ΠΕΠ. • Παρεμβάσεις για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και ποιότητας υλοποίησης, με την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών και εμπειρογνομосυνών προετοιμασίας / ωρίμανσης / εξειδίκευσης / βελτιστοποίησης της εφαρμογής / αποτίμησης των παρεμβάσεων του ΠΕΠ. • Εκπόνηση Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης, οδηγών εφαρμογής κλπ., όπως κατά περίπτωση απαιτούνται (Σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης περιοχών, καταπολέμησης της φτώχειας κλπ). • Εκπόνηση στρατηγικών και προπαρασκευαστικών μελετών και εμπειρογνομосυνών και εξασφάλιση εξωτερικών συμβουλευτικών υπηρεσιών και Συμβούλων Τεχνικής Υποστήριξης σε εξειδικευμένα θέματα. • Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών και εμπειρογνομосυνών και ανάπτυξη δράσεων παρακολούθησης και αξιολόγησης της RIS3 (υποστήριξη της λειτουργίας του Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας ή άλλης σχετικής δομής, τεχνολογικές πλατφόρμες, δράσεις ενημέρωσης για την χρηματοδότηση δραστηριοτήτων E&TA από πόρους εκτός Ελλάδας, δράσεις υποστήριξης ενεργειών δικτύωσης και εξεύρεσης εταιρών, δράσεις διάχυσης καλών πρακτικών σε τομείς προτεραιότητας μέσω ενημέρωσης και επιδεικτικών προγραμμάτων κλπ). <p>Στον Ειδικό Στόχο 12.b περιλαμβάνονται δράσεις για την ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων / ΕΦΔ του ΠΕΠ Αττικής, όπως αυτές απορρέουν σαν αποτέλεσμα αναγκών ή/και των σχετικών μελετών / αξιολογήσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 3 του ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια 2014-20» και που δεν καλύπτονται από το Πρόγραμμα εκείνο, ή ειδικότερες δράσεις για την ενίσχυση των δικαιούχων του ΠΕΠ, όπως αυτές ενδεχομένως θα αναδειχθούν κατά το στάδιο της υλοποίησης. Οι δράσεις ενίσχυσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων θα διαμορφώνονται κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος του φορέα, τις ειδικές του ανάγκες και την φύση και το μέγεθος (προϋπολογισμό) των έργων που υλοποιεί ή διαχειρίζεται.</p>																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="197 1211 411 1272">ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ</th> <th data-bbox="411 1211 520 1272">ID</th> <th data-bbox="520 1211 842 1272">Δείκτης</th> <th data-bbox="842 1211 1018 1272">Μονάδα μέτρησης</th> <th data-bbox="1018 1211 1267 1272">Τιμή-στόχος (2023)</th> <th data-bbox="1267 1211 1394 1272"></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="197 1272 411 1339"></td> <td data-bbox="411 1272 520 1339">T3392</td> <td data-bbox="520 1272 842 1339">Αριθμός Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης</td> <td data-bbox="842 1272 1018 1339">Αριθμός</td> <td data-bbox="1018 1272 1267 1339">4,00</td> <td data-bbox="1267 1272 1394 1339"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="197 1339 411 1447"></td> <td data-bbox="411 1339 520 1447">T3393</td> <td data-bbox="520 1339 842 1447">Μελέτες, εμπειρογνομосύνες, έρευνες, αξιολογήσεις</td> <td data-bbox="842 1339 1018 1447">Αριθμός</td> <td data-bbox="1018 1339 1267 1447">40,00</td> <td data-bbox="1267 1339 1394 1447"></td> </tr> </tbody> </table>	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)			T3392	Αριθμός Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης	Αριθμός	4,00			T3393	Μελέτες, εμπειρογνομосύνες, έρευνες, αξιολογήσεις	Αριθμός	40,00		
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)															
	T3392	Αριθμός Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης	Αριθμός	4,00															
	T3393	Μελέτες, εμπειρογνομосύνες, έρευνες, αξιολογήσεις	Αριθμός	40,00															

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 43. Ειδικοί στόχοι, τύποι δράσεων και δείκτες παρακολούθησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 13a και 13b του Αξονα Προτεραιότητας 13 του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020

Α.Π.	13	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής (ΕΚΤ)
Ε.Π.		
Ε.Σ.	13.a	Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής του ΠΕΠ Αττικής (ΕΚΤ)
	13.b	Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του ΠΕΠ (ΕΚΤ)
ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ		<p>Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 13.a εντάσσονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:</p> <p>1. Συμπληρωματικά / εξειδικευμένα συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης Περιλαμβάνει δαπάνες ανάπτυξης / αναβάθμισης συμπληρωματικών / εξειδικευμένων υποστηρικτικών συστημάτων και εργαλείων, προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού, αγορά ή/και ανάπτυξη λογισμικού, ανάπτυξη και διάχυση μεθόδων οργάνωσης, προμήθεια / ανάπτυξη ειδικών εφαρμογών κλπ. που ενδέχεται να είναι απαραίτητες για την εξυπηρέτηση ειδικών αναγκών αποτελεσματικής υλοποίησης, παρακολούθησης και</p>

διαχείρισης των παρεμβάσεων του ΠΕΠ, πέραν εκείνων που καλύπτονται κεντρικά από τον αντίστοιχο Ειδικό Στόχο του ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια 2014-20» για όλα τα ΕΠ.

2. Πληροφόρηση και Δημοσιότητα

- Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας του ΠΕΠ Αττικής και των επιμέρους παρεμβάσεων του που απευθύνονται τόσο σε ενδιαφερόμενους φορείς (Περιφερειακές, τοπικές και λοιπές δημόσιες αρχές, κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι, επαγγελματικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις ΑμεΑ κλπ), όσο και στην κοινή γνώμη.
- Ενέργειες ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων και της κοινής γνώμης σχετικά με όλες τις φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης των παρεμβάσεων του ΠΕΠ, την δυνατότητα πρόσβασης και συμμετοχής σε αυτές, την σύσταση και παρακολούθηση της εταιρικής σχέσης κλπ.
- Εξειδίκευση και εφαρμογή Στρατηγικών Επικοινωνίας και Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης, με σκοπό τη δημοσιοποίηση στους πολίτες της χώρας και της ΕΕ του ρόλου και των επιτευγμάτων του ΠΕΠ ή/και των επιμέρους παρεμβάσεων του, στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία.
- Ενέργειες διάχυσης καλών πρακτικών.

3. Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνομοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι

- Εκπόνηση των αξιολογήσεων που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013 και το Σχέδιο Αξιολόγησης του ΠΕΠ.
- Παρεμβάσεις για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και ποιότητας υλοποίησης, με την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών και εμπειρογνομοσυνών προετοιμασίας / ωρίμανσης / εξειδίκευσης / βελτιστοποίησης της εφαρμογής / αποτίμησης των παρεμβάσεων του ΠΕΠ.
- Εκπόνηση Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης, οδηγών εφαρμογής κλπ., όπως κατά περίπτωση απαιτούνται (Σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης περιοχών, καταπολέμησης της φτώχειας κλπ).
- Εκπόνηση στρατηγικών και προπαρασκευαστικών μελετών και εμπειρογνομοσυνών και εξασφάλιση εξωτερικών συμβουλευτικών υπηρεσιών και Συμβούλων Τεχνικής Υποστήριξης σε εξειδικευμένα θέματα.
- Εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών και εμπειρογνομοσυνών και ανάπτυξη δράσεων παρακολούθησης και αξιολόγησης της RIS3 (υποστήριξη της λειτουργίας του Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας ή άλλης σχετικής δομής, τεχνολογικές πλατφόρμες, δράσεις ενημέρωσης για την χρηματοδότηση δραστηριοτήτων Ε&ΤΑ από πόρους εκτός Ελλάδας, δράσεις υποστήριξης ενεργειών δικτύωσης και εξεύρεσης εταίρων, δράσεις διάχυσης καλών πρακτικών σε τομείς προτεραιότητας μέσω ενημέρωσης και επιδεικτικών προγραμμάτων κλπ).

Στον Ειδικό Στόχο 13.b περιλαμβάνονται δράσεις για την ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων / ΕΦΔ του ΠΕΠ Αττικής, όπως αυτές απορρέουν σαν αποτέλεσμα αναγκών ή/και των σχετικών μελετών / αξιολογήσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 3 του ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια 2014-20» και που δεν καλύπτονται από το Πρόγραμμα εκείνο, ή ειδικότερες δράσεις για την ενίσχυση των δικαιούχων του ΠΕΠ, όπως αυτές ενδεχομένως θα αναδειχθούν κατά το στάδιο της υλοποίησης. Οι δράσεις ενίσχυσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων θα διαμορφώνονται κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος του φορέα, τις ειδικές του ανάγκες και την φύση και το μέγεθος (προϋπολογισμό) των έργων που υλοποιεί ή διαχειρίζεται.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΩΝ	ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)	
	T3392	Αριθμός Επικοινωνιακών Σχεδίων Δράσης	Αριθμός	2,00	
	T3393	Μελέτες, εμπειρογνομοσύνες,	Αριθμός	20,00	

		έρευνες, αξιολογήσεις			
--	--	-----------------------	--	--	--

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 44. Χρηματοδοτικό σχήμα ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 ανά άξονα προτεραιότητας

Αξονας Προτεραιότητας	Ταμείο	Θεματικός Στόχος	Στήριξη της Ένωσης	Εθνική Συμμετοχή	Συνολική χρηματοδότηση	Ποσοστό συγχρηματοδότησης	Αποθεματικό επίδοσης		Αποθεματικό επίδοσης ως ποσοστό της συνολικής στήριξης της Ένωσης
							Στήριξη της Ένωσης	Εθνική Συμμετοχή	
01	ΕΤΠΑ	ΘΣ1	23.866.040	5.966.510	29.832.550	80%	1.491.628	372.907	6,25%
02	ΕΤΠΑ	ΘΣ2	32.000.000	8.000.000	40.000.000	80%	2.000.000	500.000	6,25%
03	ΕΤΠΑ	ΘΣ3	105.639.332	26.409.833	132.049.165	80%	6.602.458	1.650.615	6,25%
04	ΕΤΠΑ	ΘΣ4	62.881.452	15.720.364	78.601.816	80%	3.930.091	982.523	6,25%
05	ΕΤΠΑ	ΘΣ5	76.461.698	19.115.425	95.577.123	80%	4.389.900	1.097.475	5,74%

	Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης & Διαχείρισης Κινδύνων									
06	Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον	ΕΤΠΑ	ΘΣ6	124.437.500	31.109.375	155.546.875	80%	8.685.740	2.171.435	6,98%
07	Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας & των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής	ΕΤΠΑ	ΘΣ7	134.073.210	33.518.303	167.591.513	80%	8.379.576	2.094.894	6,25%
08	Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιότητων & της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	ΕΚΤ	ΘΣ8	17.437.643	4.359.411	21.797.054	80%	1.091.048	272.762	6,26%
09	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης & Καταπολέμηση της Φτώχειας & Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής	ΕΚΤ	ΘΣ9	211.921.340	53.980.335	265.901.675	80%	13.259.605	3.314.901	6,26%
10	Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών & Υποδομών Υγείας	ΕΤΠΑ	ΘΣ10	53.235.286	13.308.822	66.544.108	80%	3.067.485	766.871	5,76%
11	Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης	ΕΤΠΑ	ΘΣ11	53.235.286	13.308.822	66.544.108	80%	3.067.485	766.871	5,76%
12	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	-	12.484.309	3.121.078	15.605.387	80%	-	-	-

13	Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΚΤ	ΕΚΤ	-	4.300.480	1.075.120	5.375.600	80%	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ				911.973.576	228.993.398	1.140.966.974	80%	55.965.016	13.991.254	-

Πηγή: ΠΕΠ Αττικής 2014-2020, Ιδία επεξεργασία

